

Sammanträde med:

Regional tillväxtnämnd

Sammanträdet sker digitalt, endast ordförande, ansvarig tjänsteman och nämndsekreterare deltar fysiskt

Sammanträdesdatum: 2021-01-20

Tid: kl. 10:00-12:30

Plats: Digitalt och konferensrum Eken, Eklundavägen 1 Örebro

Eventuella gruppmöten med teknik ordnas av respektive parti.

Meddela förhinder snarast möjligt till nämndsekreterare June Fors, e-post:

june.fors@regionorebrolan.se eller telefon 019-602 71 73.

Du som är ersättare meddelar om du kommer att närvara.

Ledamöter kallas

Irén Lejegren (S), ordförande
Torbjörn Ahlin (C), vice ordförande
Willhelm Sundman (L), 2:e vice ordförande
Rolf Karlsson (S)
Yvonne Nilsson (S)
Bulent Oktay (S)
Theres Andersson (S)
Annalena Järnberg (S)
Bo Rudolfsson (KD)
Anders Brandén (M)
Torbjörn Appelqvist (M)
Fredrik Persson (MP)
Patrik Nyström (SD)
Fredrik Dahlberg (SD)
Kenneth Lantz (V)

Ersättare underrättas

Ingrid Båve (S)
Bror-Erik Israelson (S)
Margareta Scherlund (S)
Malko Prince M'peti Eliya (KD)
Anders Lycketeg (C)
Anna Danielsson (M)
Magnus Johansson (M)
Florencia Aroca López (M)
Sergej Salnikov (SD)

1. Protokollsjustering

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att nämndens ordförande och Fredrik Dahlberg (SD) med Kenneth Lantz (V) som ersättare justerar dagens protokoll.

Protokollet ska vara justerat senast den 3 februari 2021.

2. Information

1. Uppföljning av studenters entreprenörskap, Örebro universitet

Utvecklingsledare Johan Södergren

Enhetschef Pia Ridderby, Örebro universitet

2. Förändring av delägarskap i Alfred Nobel Science Park

Petter Arneback

3. Regionalt skogsprogram

Therese Hjelseth, David Erlandsson

3. Handlingsplan innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Diarienummer: 20RS2888

Föredragande: David Erlandsson

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att godkänna handlingsplan för innovationer och en förädlad skogsråvara i världsklass.

Sammanfattning

Under det senaste året har en handlingsplan för innovationer och förädling av skogsråvara i världsklass arbetats fram. Handlingsplanen är Region Örebro läns bidrag till det regionala skogsprogram som Länsstyrelsen Örebro län ansvarar för. Handlingsplanen är nu färdigställd efter remissförfarandet.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 210120, Innovationer och förädling av skogsråvara
- Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass
- Samlade remissvar handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

4. Svar på EU:s samråd om Energieffektiviseringsdirektivet

Diarienummer: 20RS13314

Föredragande: Therese Hjelseth

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisat svar som Region Örebro läns svar till på EU:s samråd om Energieffektiviseringsdirektivet.

Sammanfattning

I samband med den europeiska gröna given har EU-kommissionen lagt fram en plan för att höja ambitionerna för att minska utsläpp av växthusgaser. Denna plan visar att det finns ett stort behov av att ytterligare öka arbetet kring energieffektivisering för att uppnå målen. Därför har EU-kommissionen inlett en process för att se över och revidera direktivet om energieffektivisering. Region Örebro län har valt att svara på ett offentligt samråd inför denna revision.

I svaret stödjer Region Örebro län kommissionens förslag om att energieffektivisering ska ha en nyckelroll för att höja ambitionen kring klimatet. Dessutom vill Region Örebro län uppmärksamma möjligheterna som finns inom effekteffektivisering. Det förutsägs att det kommer att finnas en stor utmaning att bibehålla balansen i elsystemet med anledning av en ökad förnybar energiproduktion samtidigt som det sker en elektrifiering inom transportsektorn och industrin.

Region Örebro län vill också lyfta fram potentialen för konsumenterna att bli ännu mer aktiva i energisystemet. Olika byggnader och industrier skulle kunna leverera tjänster till elnätet och inte endast fokusera på deras egen elförbrukning och effektoppar vilket gynnar elsystemet i stort.

Region Örebro län uppmanar till att beakta vikten av ökad medvetenhet, attitydförändringar och beteendeförändringar i direktivet om energieffektivisering. Utöver praktiska förutsättningar och stödsystem för energieffektivisering måste regelverket gynna beteendeförändringar samt ge upphov till ökad kunskap och medvetenhet. Detta är viktigt för att säkerställa att både regleringsincitament men även icke-reglerande åtgärder är utformade för att möjliggöra fortsatt kontinuerligt arbete med hållbarhet som ökar de långsiktiga resultaten.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 210120, Remissvar EU:s samråd om energieffektiviseringsdirektivet
- Remissvar på EU:s samråd om energieffektivisering - Svensk version
- Remissvar på EU:s samråd om energieffektivisering - Engelsk version

5. Svar på remiss EU:s samråd om regelverk för förnybar energi

Diarienummer: 20RS13155

Föredragande: Therese Hjelseth, Katja Hagström

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisat förslag till svar som Region Örebro läns svar till EU:s samråd om regelverk för förnybar energi.

Sammanfattning

I samband med en granskning och möjlig revision av direktiv 2018/2001/EU om att öka användningen av förnybar energi (RED II), planerad till 2021, har EU-kommissionen inlett ett samråd för intressenter. Region Örebro län har valt att svara på samrådet.

Region Örebro län välkomnar revisionen av direktivet eftersom förnybar energi kommer att vara mycket viktigt för att uppnå EU:s höjda klimatambition till 2030 och mål att bli koldioxidneutrala till 2050. På samma sätt tror Region Örebro län att REDII måste vara mer ambitiöst med anledning av den höjda klimatambitionen i den europeiska gröna given. Region Örebro län framför i svaret:

- Vikten av de höjda målen framförallt i transportsektorn
- Stadganden om egenanvändning och energigemenskaper bör prioriteras, precis som den hållbara utvecklingen och kriterierna för växthusgasutsläpp för energiproduktion från biomassa.
- Flera viktiga områden är el-, industri-, transport- och jordbrukssektorn för att främja användningen av förnybar energi.
- Dessutom tror Region Örebro län att en ökning av hållbar biogasproduktion och ökad produktion samt användning av förnybar vätgas och biometan kan bidra till att uppnå ett mer integrerat energisystem.
- Region Örebro län betonar också vikten av beteendeförändringar och livsstilsförändringar för de övergripande målen inom en ökad förnybar energi i EU.
- När det gäller koldioxidavskiljning och lagring samt förbrukning av koldioxid anser Region Örebro län starkt att detta område måste utvärderas noggrant, eftersom storskaliga lösningar inte finns på marknaden idag. Strategier och direktiv bör fokusera på minskade koldioxidutsläpp för att säkra en minskad klimatpåverkan.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 210120, Remissvar om EU:s samråd om regelverk för förnybar energi
- Remissvar om EU:s samråd om regelverk för förnybar energi - Svensk version
- Remissvar om EU:s samråd om regelverk för förnybar energi - Engelsk version

6. Anmälnings- och meddelandeärenden

Diarienummer: 19RS10494

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen.

Sammanfattning

Regional tillväxtnämnd har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande eller tjänsteman i enlighet med gällande delegationsordning. Dessa beslut ska redovisas till regional tillväxtnämnd.

Följande delegationsbeslut anmäls:

Områdeschef för Näringslivsutveckling, enligt punkt 3.3 i delegationsordning

- Företagsstöd enligt bifogad bilaga. Diarienummer 20RS591 med flera.

Ordförande i regional tillväxtnämnd, enligt punkt 1.5 i delegationsordning

- Medfinansiering av Visual LIFT. Diarienummer 20RS7153.
- Remissvar för ”Miljöbedömning av Nationella regionalfondsprogrammet ERUF 2021-2027”. Diarienummer 20RS12423.

- Remissvar för Samråd om statligt stöd till bredband. Diarienummer 20RS10025.

- Beslut om förstärkt verksamhetsbidrag till Gammelkroppa skogsskola för första halvåret 2021. Diarienummer 20RS12735.

- Remissvar ”Utkast på delar av Partnerskapsöverenskommelsen för perioden 2021-2027”. Diarienummer 20RS12579.

Meddelandeärende:

- Villkorsbeslut för 2021, bilaga.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 210120, Anmälnings- och meddelandeärenden
- Delegationsbeslut - Medfinansiering av Visual LIFT
- Delegationsbeslut - Svar på remiss miljöbedömning av Nationella regionalfondsprogrammet ERUF 2021-2027
- Delegationsbeslut - Samråd om statligt stöd till bredband
- Delegationsbeslut - Förstärkt verksamhetsbidrag till Gammelkroppa skogsskola för första halvåret 2021
- Delegationsbeslut - Remissvar Partnerskapsöverenskommelsen
- Villkorsbeslut 2021

7. Finansiering och deltagande som kravställare i Teknikhuset 5 G, förstudien den autonoma flygplatsen

Diarienummer: 21RS394

Föredragande: Eva Getzman

Sammanfattning

Handlingar skickas ut senare.

3

Handlingsplan innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

20RS2888

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, David Erlandsson

Sammanträdesdatum
2021-01-20

FöredragningsPM
Dnr: 20RS2888

Organ
Regionala tillväxtnämnden

Handlingsplan innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att godkänna handlingsplan för innovationer och en förädlad skogsråvara i världsklass.

Sammanfattning

Under det senaste året har en handlingsplan för innovationer och förädling av skogsråvara i världsklass arbetats fram. Handlingsplanen är Region Örebro läns bidrag till det regionala skogsprogram som Länsstyrelsen Örebro län ansvarar för. Handlingsplanen är nu färdigställd efter remissförfarandet.

Ärendebeskrivning

Handlingsplanen för innovationer och en förädlad skogsråvara i världsklass är Region Örebro läns bidrag till det regionala skogsprogrammet som Länsstyrelsen ansvarar för. 2018 presenterade regeringen ett nationellt skogsprogram med fem fokusområden. Under 2019 fick Länsstyrelserna i Sverige uppdraget att ta fram regionala skogsprogram. Utifrån en uppgörelse mellan Länsstyrelsen Örebro län och Region Örebro län valda man att dela upp arbetet där Länsstyrelsen Örebro län leder arbetet kring det regionala skogsprogrammet och tre utvalda fokusområden. Örebro län skriver i sin tur fram en handlingsplan för ett av de utvalda fokusområdena som blir Region Örebro läns bidrag till det regionala skogsprogrammet.

Arbetet med handlingsplanen för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass startade hösten 2019. Under hösten bedrevs en kunskapsinsamling för att få en nulägesanalys av den skogliga bioekonomin i länet. Under hösten arrangerades en workshop, skickades ut en enkät och genomförde intervjuer med relevanta aktörer i länet.

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, David Erlandsson

Sammanträdesdatum
2021-01-20

FöredragningsPM
Dnr: 20RS2888

Handlingsplanen ger en beskrivande inledning om syftet och det övergripande målet med handlingsplanen, utgångspunkter och styrande strategier och mål kopplat till skoglig bioekonomi, en nulägesanalys, presterar resultatet av analysen och beskrivning av genomförandet.

Utifrån arbetet med nulägesanalysen togs fyra insatsområden fram med underliggande prioriterade åtgärder. En kortare beskrivning av dessa presenteras här:

Den skogliga bioekonomin

Länet har en cirkulär och biobaserad ekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran, där innovativa produkter och tjänster utvecklas. Länets bioekonomi ser potentialen i näringslivet och innovationer kopplade till förpackningar, träbyggande och de logistiska utmaningarna. Nya innovativa metoder och tjänster inom naturturism och folkhälsa främjar också länets bioekonomi.

Offentlig sektor

Länets offentliga aktörer driver efterfrågan på varor och tjänster ur den skogliga bioekonomin. Genom upphandling kan nya typer av produkter och tjänster öka kunskapen om mervärdet av en cirkulär och skoglig bioekonomi.

Forskning och innovation

Nära samverkan med akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle och en ökad förståelse om naturkapitalets roll i innovationssystemet kommer att främja och skapa utveckling av den regionala skogliga bioekonomin. Att stärka kopplingen mellan länets aktörer och företagsklustret Paper Province i Värmland är ett tydligt sätt att stärka länsövergripande samverkan för att skapa utveckling i båda länen.

Regler och villkor

Länets aktörer måste förhålla sig till nationella och europeiska regler och villkor, vilket kan skapa förutsättningar eller begränsningar för den skogliga bioekonomin. Att öka förståelsen för de utmaningar länets aktörer har inom den skogliga bioekonomin på kort och lång sikt skapar förutsättningar för en givande dialog med representanter på nationell och europeisk nivå.

Remissförfarande

Från mitten av mars till sista september 2020 var handlingsplanen på remiss där lokala, regionala och nationella aktörer från privat sektor och offentlig sektor fick möjlighet att kommentera på handlingsplanen. Elva aktörer yttrade sig om handlingsplanen. Efter sista svarsdag har remissvaren bearbetats och återkoppling om förbättringsförslag har utvärderats. Alla förslag har inte kunnat tillgodoses utan en samlad analys av alla remissvar har istället legat till grund för revidering av handlingsplanen.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

En förutsättning för innovation och god utveckling är jämställdhet mellan kvinnor och män. I samtliga globala, europeiska och nationella strategiska dokument ses god jämställdhet som avgörande för att nå en hållbar utveckling.

Det finns ett tydligt samband mellan jämställdhet, innovation och hållbar tillväxt. Tillväxt återspeglar till stor del hur människors kompetens, talang och skaparkraft tas tillvara, inte minst på arbetsmarknaden. Ökad jämställdhet betyder också ökad innovationskraft, och statistik visar att innovationsprojekt där män och kvinnor har samma makt att påverka blir mer framgångsrika. Ökad jämställdhet är också en förutsättning för en hållbar tillväxt genom att minska horisontell och vertikal segregation på arbetsmarknaden, det vill säga att kvinnor och män arbetar i olika näringsgrenar eller har olika yrken.

Handlingsplanen har i sitt framtagande tagit miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven i beaktning och ett beskrivande avsnitt finns även inkluderat i handlingsplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga konsekvenser för Region Örebro läns ekonomi.

Uppföljning

För att konkretisera aktiviteterna framskrivna i handlingsplanen kommer Region Örebro län ta fram en aktivitetslista. I framtagandet av en aktivitetsplan kommer ett gediget förankringsarbete att ske så att rätt aktörer genomför rätt aktivitet.

Handlingsplanen för innovationer och förädling av skogsråvara kommer regelbundet att analyseras så att det är så relevant som möjligt i den tid vi lever.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 20 januari 2020.

Handlingsplan innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass.

Remissvar för handlingsplan innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Förord

**Skrivs av tillväxtnämndens ordförande*

Innehåll

1.	Sammanfattning	5
2.	Inledning.....	7
2.1	Syfte.....	8
2.2	Övergripande mål	8
3.	Utgångspunkter	9
3.1	Bioekonomi och skoglig bioekonomi.....	9
3.2	Global utmaning.....	9
3.3	EU:s skogspolitik.....	10
3.3.1	EU:s gröna giv	10
3.4	Sveriges nationella skogsprogram.....	11
3.5	Jämställdhet, social och ekonomisk hållbarhet.....	11
4.	Styrande strategier och mål	13
4.1	Regional utvecklingsstrategi för Örebro län.....	13
4.2	Innovationsstrategi Örebroregionen – en strategi för Smart specialisering	14
4.3	Handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap.....	14
4.4	Energi- och klimatprogrammet för Örebro län 2017– 2020	15
5.	Nulägesanalys.....	16
5.1	Skogsbruket i Örebro län	16
5.2	Företagsstruktur av förädlad skogsråvara	16
5.3	Marknad.....	17
5.4	Konsument.....	17
5.5	Koppling till besöksnäring, turism och social ekonomi	18
5.6	Länets förädlingsindustri	18
5.7	Utbildning, kompetensförsörjning och forskning	19
5.7.1	Utbildning.....	19
5.7.2	Kompetensförsörjning	20
5.7.3	Forskning	20
5.8	Innovation	21
5.8.1	Innovationsstödjande strukturer.....	22
6.	Resultat	24

6.1	Insatsområden och prioriterade aktivitetsområden	24
6.2	Insatsområden	24
6.2.1	Den skogliga bioekonomin	24
6.2.2	Offentlig sektor	26
6.2.3	Forskning och innovation	27
6.2.4	Regler och villkor	28
7.	Samverkan och genomförande	30

1. Sammanfattning

För att nå målen i Agenda 2030 och uppnå Parisavtalet måste det ske en omställning i samhället. Att lämna det fossilbaserade samhället som har byggts upp är helt nödvändigt och att utveckla den skogliga bioekonomin är en viktig pusselbit i detta.

Örebro län är en del av ett sammanhang och måste identifiera vårt unika bidrag till dessa samhällsutmaningar. För att stärka vår roll behövs samverkan med andra regioner, nationellt och internationellt. Men kanske viktigast är att vi inom vårt län hittar effektiva sätt att samverka för att nå gemensamt uppsatta mål.

Denna handlingsplan, som är en del av det regionala skogsprogrammet för Örebro län, pekar ut en riktning med ett övergripande mål att regionen har en cirkulär och biobaserad ekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran, där innovativa produkter och tjänster utvecklas och bidrar till en hållbar tillväxt i hela länet.

Våra regionala behov, våra specialiseringar och specifika utmaningar i länet ska styra innehållet i arbetet. Genom detta bidrar Örebro län även till målen i det nationella skogsprogrammet och den regionala utvecklingsstrategin, RUS.

I nära samråd med länets aktörer har fyra insatsområden tagits fram med flera prioriterade aktivitetsområden mot områden som pekats ut i dialog med näringsliv, offentlig sektor, akademi och civilsamhälle samt med en utgångspunkt i naturkapitalets begränsningar och möjligheter. De fyra identifierade insatsområdena är: Den skogliga bioekonomin, offentlig sektor, forskning och innovation samt regler och villkor.

Den skogliga bioekonomin

Länet har en cirkulär och biobaserad ekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran, där innovativa produkter och tjänster utvecklas. Länets bioekonomi ser potentialen i näringslivet och innovationer kopplade till förpackningar, träbyggande och de logistiska utmaningarna. Nya innovativa metoder och tjänster inom naturturism och folkhälsa främjar också länets bioekonomi.

Offentlig sektor

Länets offentliga aktörer driver efterfrågan på varor och tjänster ur den skogliga bioekonomin. Genom upphandling kan nya typer av produkter och tjänster öka kunskapen om mervärdet av en cirkulär och skoglig bioekonomi.

Forskning och innovation

Nära samverkan med akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle och en ökad förståelse om naturkapitalets roll i innovationssystemet kommer att främja och skapa utveckling av den regionala skogliga bioekonomin. Att stärka kopplingen mellan länets aktörer och företagsklustret Paper Province i Värmland är ett tydligt sätt att stärka länsövergripande samverkan för att skapa utveckling i båda länen.

Regler och villkor

Länets aktörer måste förhålla sig till nationella och europeiska regler och villkor, vilket kan skapa förutsättningar eller begränsningar för den skogliga bioekonomin. Att öka förståelsen för de utmaningar länets aktörer har inom den skogliga bioekonomin på kort och lång sikt skapar förutsättningar för en givande dialog med representanter på nationell och europeisk nivå.

2. Inledning

Jordens resurser är ändliga och för att uppnå de europeiska, nationella och regionala energi- och klimatmålen krävs en utfasning av fossil energi. En viktig resurs i denna omställning är skogen, eftersom en fungerande skoglig bioekonomi kan bidra till en hållbar tillväxt samtidigt som den bidrar till den nödvändiga omställning länet står inför. Råvaror från skogen är mångsidiga och kan användas i flera olika branscher och därför är det viktigt att uppmuntra och synliggöra den regionala innovationskraften inom skoglig bioekonomi. Samtidigt är skogen ömtålig och avgörande för den biologiska mångfalden, vår folkhälsa och turismen.

Det nationella skogsprogrammet med visionen ”Skogen, det gröna guldet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi” antogs av riksdagen den 18 maj 2018.¹ För att uppnå denna vision lade regeringen fram mål för fem fokusområden:

1. Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta.
2. Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet.
3. Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass.
4. Hållbart brukande och bevarande av skogen som en profilfråga i svenskt internationellt samarbete.
5. Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen.

För att det nationella skogsprogrammet ska få önskad slagkraft krävs regionala skogsprogram där man tar hänsyn till de regionala förutsättningarna och den regionala kunskapen. Därför har Länsstyrelsen i Örebro län fått ansvaret att ta fram länets skogsprogram som kommer att kompletteras med denna handlingsplan.

Denna handlingsplan lägger fokus på fokusområde 3 i det nationella skogsprogrammet, *innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass*. Region Örebro län täcks till 75 procent av skog² vilket ger regionen starka förutsättningar för skoglig bioekonomi som är ett viktigt steg för att uppnå en hållbar omställning och tillväxt.

Handlingsplanen ska förtydliga hur Örebro län bidrar till det nationella skogsprogrammet genom att på olika sätt gynna innovation, produktion och konsumtion av skogliga råvaror och tjänster i länet.

¹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/05/sveriges-forsta-nationella-skogsprogram/>

² Tabell över arealer land och vatten med landarealen uppdelad på markslag, SCB, statistikdatabasen 2010.

2.1 Syfte

Syftet med den regionala handlingsplanen är att ge oss i länet en gemensam riktning och visa på prioriterade insatsområden för hur vi tillsammans kan ta tillvara länets potential för utveckling och tillväxt inom den skogliga bioekonomin.

2.2 Övergripande mål

Regionen har en cirkulär och biobaserad ekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran, där innovativa produkter och tjänster utvecklas och bidrar till en hållbar tillväxt i hela länet.

3. Utgångspunkter

3.1 Bioekonomi och skoglig bioekonomi

Bioekonomi är ett allt mer populariserat begrepp och appliceras ofta som en lösning för de samhällsutmaningar vi står inför. Bioekonomi är enkelt uttryckt ett ekonomiskt system som förlitar sig på jordens biologiska resurser. I ett bioekonomiskt samhälle används förnybara råvaror från jorden, skogen och havet istället för de fossila material som i mångt och mycket används idag. Genom att ställa om ekonomin till en bioekonomi minskar vi klimatpåverkan och optimerar ekosystemtjänsternas värde.

Den skogliga bioekonomin är alltså förnybar råvara från skogen och genom att utveckla den skogliga bioekonomin att bli mer innovativ bidrar det till att minska utsläppen av växthusgaser samt bidrar till en hållbar tillväxt i länet. Den skogliga bioekonomin omfattar flera olika sektorer, skogsbruket, pappers- och massabruk, byggindustri, bioenergi, naturturism, med mera.

3.2 Global utmaning

Utfasningen av en fossil ekonomi till en bioekonomi är en global utmaning och det övergripande målet med en omställning till en bioekonomi är att minska utsläppen av växthusgaser. Denna gemensamma samhällsutmaning är en del av de 17 globala mål som finns i Agenda 2030, FN:s mål för att minska extrem fattigdom, ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt lösa klimatkrisen.

De globala målen är integrerade och berör hållbar utveckling utifrån tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Flera av dessa mål har direkt betydelse i arbetet och finns också med i det nationella skogsprogrammet. Det rör ett brett spann av målsättningar från hållbar energi för alla, hållbar konsumtion och hållbara innovationer till ekosystem och biologisk mångfald.

3.3 EU:s skogspolitik

EU bedriver ingen gemensam skogspolitik eftersom det saknas grund för detta i EU:s fördrag. Däremot berörs skogen och skogsbruket av beslut som tas inom en rad andra politikområden. Ett antal av EU-kommissionens generaldirektorat ansvarar för frågor som rör olika aspekter av skog, skogsbruk och skogsnäringen. Viktiga direktorat när det gäller skogsfrågor är till exempel de som hanterar jordbruk, miljö, energi, klimat, handel och näringsliv. Två av de mer övergripande handlingarna som berör skogspolitiken från EU är EU:s skogsstrategi samt EU:s bioekonomistrategi. EU-kommissionen lanserade EU:s skogsstrategi i september 2013 med rubriken *En ny och bredare syn på skogen*. Skogsstrategin är tänkt att fungera som ett ramverk för skogsrelaterade åtgärder på EU-nivå och strävar efter bättre samordning av politikområden i frågor som rör skog och skogsbruk. Den ska också prioritera fortsatt multifunktionell användning av skogar, ett hållbart skogsbruk samt en bättre samordning av EU:s politik och lagstiftning som påverkar skog och skogsbruk i medlemsländerna.³

EU:s uppdaterade bioekonomistrategi från 2018 syftar till att utveckla samt påskynda utbyggnaden av en hållbar och cirkulär europeisk bioekonomi. Detta ska man göra genom att stärka och skala upp de biobaserade sektorerna, samt låsa upp investeringar och marknader. EU ska investera i att påskynda utbyggnaden av lokala bioekonomier över hela Europa samtidigt som man ska ge ökade anslag för att förstå bioekonomins ekologiska gränser.⁴

3.3.1 EU:s gröna giv

I december 2019 lanserade EU-kommissionen en europeisk grön giv som är en ny tillväxtstrategi för EU. Ambitionen är att Europa ska bli världens första klimatneutrala världsdelen till 2050. Givens är ett åtgärds paket som ska bidra till att allmänheten och näringslivet i EU kan dra nytta av en hållbar grön omställning. Initiativet omfattar en

³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21b27c38-21fb-11e3-8d1c-01aa75ed71a1.0017.01/DOC_1&format=PDF

⁴

https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/ec_bioeconomy_strategy_2018.pdf#view=fit&pagemode=none

färdplan och åtgärder på många områden, till exempel stora utsläppsminskningar, investeringar i spetsforskning och innovation och bevarande av den biologiska mångfalden i EU. EU-kommissionens gröna giv kommer att diskuteras av övriga europeiska institutioner under 2020. Om den antas innebär det troligtvis stora revideringar av flera EU-direktiv som kommer att påverka svenskt skogsbruk och den skogliga bioekonomin.

3.4 Sveriges nationella skogsprogram

Regeringen lade i maj 2018 fram Sveriges nationella skogsprogram med visionen ”Skogen, det gröna guldet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi”. Programmet har fem fokusområden och har målsättningar som ska fungera som vägvisare för alla aktörer inom skoglig bioekonomi. Till skogsprogrammet är även en handlingsplan knuten där 90 åtgärder finns med, som ska bidra med att nå programmet vision och mål. Flera av åtgärderna har redan finansieras där framförallt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har fått i uppdrag att genomföra åtgärderna.

Relevant för den här handlingsplanen är fokusområde 3 i det nationella programmet ”*Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass*”. Målsättningen är att svensk skogsnäring är världsledande när det gäller att skapa och ta tillvara innovationer och att hållbart producera förädlad skogsråvara samt tillgodose efterfrågan på hållbara, fossilfria varor och tjänster på globala marknader.

3.5 Jämställdhet, social och ekonomisk hållbarhet

En förutsättning för innovation och god utveckling är jämställdhet mellan kvinnor och män. I samtliga globala, europeiska och nationella strategiska dokument ses god jämställdhet som avgörande för att nå en hållbar utveckling.

Det finns ett tydligt samband mellan jämställdhet, innovation och hållbar tillväxt. Tillväxt återspeglar till stor del hur människors kompetens, talang och skaparkraft tas tillvara, inte minst på arbetsmarknaden. Ökad jämställdhet betyder också ökad innovationskraft, och statistik visar att innovationsprojekt där män och kvinnor har samma makt att påverka blir mer framgångsrika.⁵ Ökad jämställdhet är också en förutsättning för en hållbar tillväxt genom att minska horisontell och vertikal segregation på arbetsmarknaden, det vill säga att kvinnor och män arbetar i olika näringsgrenar eller har olika yrken.

⁵ <https://www.vinnova.se/m/jamstalld-innovation/>

Inom den skogliga bioekonomin finns det mycket kvar att arbeta med inom jämställdhet. Ser vi till antalet sysselsatta i bioekonomin (inkluderat livsmedelskedjan) så är det 76 procent män och 24 procent kvinnor som arbetar i de olika sektorerna. Utvecklingen på totalen är i princip oförändrad sedan 2011. Ser vi till de traditionella branscherna inom den skogliga bioekonomin så är det traditionellt sett väldigt mansdominerat. Inom skogsbruket i Örebro län arbetar 276 kvinnor och 1 014 män, inom byggindustrin är det 155 kvinnor och 1 654 män, inom pappersmassa- och trä tillverkning är det 391 kvinnor och 1 620 män. Det egentliga undantaget är inom hotell och naturturism där det är lika stor andel kvinnor som män, 65 stycken kvinnor och 65 stycken män.⁶ På ägarsidan är det mer jämställt, av länets cirka 8700 privata skogsägare är nästan 40 procent kvinnor.

Social hållbarhet kan verka som en framgångsfaktor. En inkluderande skoglig bioekonomi är en bioekonomi som tar vara på hela potentialen för utveckling. Skogen har en viktig roll för invånarna i Örebro län både som hälsofrämjare och utflyktsmål. Att tänka nytt kring vilka förmågor som kan lösa vilka problem och utmaningar, gäller såväl inom kunskapsutvecklingen som i ledet där lösningen ska förverkligas genom den skogliga bioekonomin.

Hållbar tillväxt och ekonomisk hållbarhet är en viktig aspekt i den skogliga bioekonomin. Förståelsen kring skogen som en ömtålig resurs som vi behöver hushålla med måste vara en integrerad del i den skogliga bioekonomin då den ger oss förutsättningar för hur vi kan använda, vårda och underhålla skogen som resurs. Detta för att skapa långsiktigt hållbara värden genom bättre utnyttjande, återanvändning och återvinning av förnybara resurser. Vi ska hushålla med ändliga resurser i dag så att även framtida generationer kan få sina behov tillgodosedda.

⁶ Bioekonomi – regioner i samverkan med statistik från SCB

4. Styrande strategier och mål

Denna handlingsplan är en del av Örebro läns regionala skogsprogram och för att handlingsplanen ska vara så relevant som möjligt är det viktigt att den förhåller sig till andra uppsatta visioner, mål och strategier i det regionala utvecklingsarbetet.

Bioekonomi, skogsråvara och innovation angränsar till flera redan antagna handlingsplaner och strategier och för att göra vårt arbete i regionen så starkt och kraftfullt som möjligt är det viktigt att det finns en samverkan mellan de olika styrdokumenterna. I detta kapitel lyfts de strategier och handlingsplaner som relaterar till detta område.

4.1 Regional utvecklingsstrategi för Örebro län

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) från 2018 är en strategi för utvecklingen av Örebro län fram till 2030 och är framtagen tillsammans med regionens alla kommuner och andra regionala aktörer. I RUS finns en rad uppsatta mål som berör ett antal områden att arbeta med fram till 2030. Följande övergripande mål finns definierade:

- hög och jämlik livskvalitet
- stark konkurrenskraft
- god resurseffektivitet.

De tre övergripande målen är alla relevanta för denna handlingsplan och det regionala skogsprogrammet. Flera av målen har direkt eller indirekt koppling till denna handlingsplan och fokusområde 3 ”innovationer och en förädlad skogsråvara i världsklass” i det nationella skogsprogrammet. Målen att öka innovationskraften, entreprenöriell aktivitet, attraktionskraft och konkurrenskraft syftar allt till denna handlingsplan. Samtidigt ska detta göras med en god resurseffektivitet som ska leda till en minskad klimatpåverkan och en ökad biologisk mångfald.

I RUS lyfts bioekonomi och skogsbruk framförallt fram i prioriterat område *konsumtion och försörjning*. Där skriver man att skogsnäringen har en nyckelroll i utvecklingen av en mer biobaserad samhällsekonomi, där både traditionella och nya varor och tjänster produceras av en hållbar skogsråvara som ersätter fossila och ändliga råvaror.⁷ Önskat läge 2030 är en utvecklad bioekonomi inom skogsbruket. Skogen nämns också under området *upplevelser och evenemang*. Under detta område pekas skogen ut som en viktig förutsättning för många företagare som arbetar med naturturism. Det är viktigt med god samverkan mellan naturturismens intressenter och

⁷ <https://www.regionorebrolan.se/Files-sv/%c3%96rebro%20l%C3%A4ns%20landsting/Regional%20utveckling/Regional%20utvecklingsstrategi/Dokument/2018/RUS%20f%C3%B6r%20webb.pdf>

skogsägarna, så att skogen kan användas såväl som en hållbar råvara, som för naturturism och friluftsliv samt för att främja den biologiska mångfalden.

4.2 Innovationsstrategi Örebroregionen – en strategi för Smart specialisering

Region Örebro län tog i april 2017 beslut om en *Innovationsstrategi för Smart Specialisering*. Strategin pekar på unika möjligheter till kunskapsutveckling och innovationsförmåga i länet. Strategin har två utpekade prioriterade områden, ”Livsmedel i skärningen mellan hållbarhet, hälsa, miljö och måltid” samt ”Autonoma, digitala och intelligenta produktionssystem”. Inget av områdena pekar ut innovationer inom skogsråvara som en unik möjlighet till innovationsförmåga. Däremot finns det flera kopplingar mellan de prioriterade områdena och innovation inom skoglig bioekonomi.

Inom det prioriterade området ”Livsmedel i skärningen mellan hållbarhet, hälsa, miljö och måltid” finns det starka kopplingar till förpackningsindustrin. På Örebro universitet finns forskning kring material, greppbarhet, tålighet med mera inom förpackningar. I länet finns redan en etablerad industri och med en större efterfrågan från livsmedelskedjan finns det starka synergier.

Den andra prioriteringen, ”Autonoma, digitala och intelligenta produktionssystem” kan ge utveckling inom det skogliga tech-området. Arbetet med autonoma system inom skogsbruket är en allt viktigare del för skogsindustrin och har stor utvecklingspotential. Ett tydligare samarbete i dessa frågor skulle kunna komma till nytta för företag inom den skogliga bioekonomin.

4.3 Handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap

I *handlingsplanen för näringsliv och entreprenörskap* definieras de strategiska inriktningarna inom området näringsliv och entreprenörskap i regionen mellan 2018 och 2022. Potentialen för tillväxt inom bioekonomin lyfts som ett mål som regionen ska arbeta med. Klimatutmaningen gör att företag måste arbeta mer aktivt med miljövänliga material och vara mer innovativa i sina val av affärsmodeller.

I den strategiska utmaningen att skapa ett företagsklimat där entreprenörer har goda förutsättningar att starta, driva och utveckla företag är ett insatsområde att skapa strukturer och institutionella ramar för att utveckla bioekonomin och den cirkulära ekonomin.

4.4 Energi- och klimatprogrammet för Örebro län 2017–2020

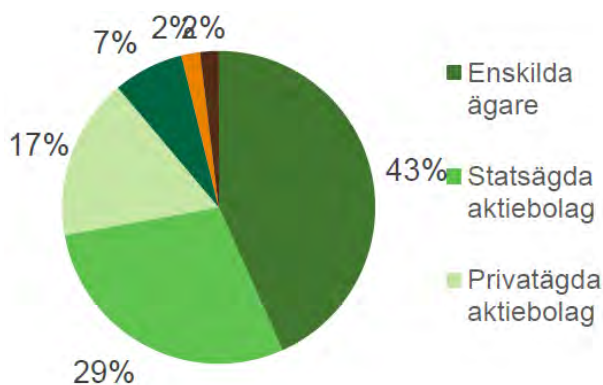
Skogen har som en naturlig kolsänka en viktig roll i klimatomställningen. Hur vi producerar och konsumerar skog har stor betydelse för att kunna nå de miljö- och klimatmål som Region Örebro län har satt upp nationellt och i vårt län.

Bioekonomi, skogsbruk eller skogsproduktion är inte ett utpekat insatsområde i energi- och klimatprogrammet men angränsar till flera av insatsområdena. Framförallt hur skogen kan vara en resurs i omställningen från ett fossilbaserat samhälle till ett förnybart. Innovationer av skogsråvaran kan till exempel bidra till att minska andelen fossila bränslen och också minska energiförbrukningen. Det tillkommer även en rad andra tillämpningsområden för skogsråvaran och intresset samt potentialen för bioekonomi är hög, vilket nämns i energi- och klimatprogrammet. Programmet kommer att revideras under 2020.

5. Nulägesanalys

5.1 Skogsbruket i Örebro län

Örebro län är ett skogslän med goda förutsättningar för att bruka och uppleva skogen. Länet består av 622 000 hektar skogsmark vilket är 75 procent av den totala landarealen.⁸ I sydvästra delen av länet finns Tivedens nationalpark som är ett av länets mest besökta turistmål. Utöver Tiveden finns drygt 260 naturreservat, varav cirka 230 är statliga och resterande är kommunala. 597 000 hektar, alltså cirka 69 procent, av all skogsmark i länet är produktiv skogsmark. Örebro läns skogar ägs till största del av enskilda personer, statsägda bolag och privatägda aktiebolag (Se figur).

Figur 1 Ägarstruktur av skog i Örebro län

5.2 Företagsstruktur av förädlad skogsråvara

År 2017 sysselsatte bioekonomin i Sverige drygt 335 000 personer, en minskning med cirka 2,2 procent sedan 2011. Även i Örebro län är trenden negativ: mellan 2011 och 2017 har sysselsättningen inom bioekonomin minskat med 2,2 procent jämfört med hela arbetsmarknaden som har ökat med 8,1 procent under samma period. Exkluderat jordbruket och livsmedelssektor står bioekonomin för 6 950 arbetstillfällen i Örebro län (2017). Sedan 2011 är utvecklingen något positiv och den sektor som står för flest arbetstillfällen är pappersmassa/trätillverkning men den bransch som har störst positiv utveckling i länet är byggindustrisektorn. Det är alltså främst inom jordbruket och livsmedelssektorn som man kan se en tydlig negativ trend. Det är en skev fördelning mellan män och kvinnor i branschen: 2017 var 76,2 procent av de sysselsatta i bioekonomin män och bara 23,8 procent kvinnor. Siffrorna är i princip oförändrade sedan 2011.⁹

Skogsägarkåren blir allt äldre och antalet unga skogsägare minskar, en demografisk trend som syns i hela landet. Det är stora ekonomiska värden i skogsfastigheter som

⁸ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/marken-i-sverige/>

⁹ Bioekonomi – regional statistik framtagen i samverkan med SCB

ofta inte motsvarar produktions- eller avkastningsvärden vilket kan försvåra generationsskiften eller köp.

5.3 Marknad

Primärproduktionens närmsta marknad är i stora delar regional, majoritet av länets skogsråvara förädlas i länet eller närliggande län. Stora pappersmassatillverkare och sågverksindustri samt byggbolag utgör de största kanalerna för det som produceras i länet även om det finns några mindre företag som arbetar med bioplast, textil från cellulosa och bioenergi från skogliga restprodukter. Att sälja mer regionalt och lokalt är därför en utmaning. De stora aktörerna är få och har en hög rationaliseringsgrad. Primärproducenterna kan endast i mindre grad påverka priser och leveranser, och utbudet av alternativ för till exempel virke eller försäljning av skogsråvara är begränsat.

Enskilda producenter hittar också egna försäljningskanaler. Ett par exempel på innovativa vägar till marknaden är en ökad andel lokalt i den offentliga upphandlingen och producenters egna eller gemensamma initiativ för direktförsäljning till kund. En ökad lokal förädling skulle kunna bidra till den regionala produktionen och en ökad lönsamhet. Att tydligare involvera konsumenter i produktutveckling i den skogliga bioekonomin kan även det vara ett intressant sätt att nå nya grupper på marknaden.

Bristen på konkurrenskraftiga logistiklösningar för småskaliga producenter både i länet och i angränsande län är ett uttalat problem. Initiativ och satsningar kan bidra med värdefull kompetensutveckling på hållbar logistik kopplat till forskning på institutionen Center for Sustainable Business vid Örebro universitet.

5.4 Konsument

Konsumentens val har stor betydelse för den skogliga bioekonomin och en svårighet är konsumentens kunskap om den skogliga bioekonomin och/eller vilja att premiera de svenska/regionala skogsråvarorna. En annan del i detta är de delvis anonyma råvarorna i exempelvis bioförpackningar eller val av träslag i butik (konsumentens möjlighet till medvetna val). I länet finns det en potential för ökad andel svenska och lokala råvaror till en kundgrupp som efterfrågar det, framförallt byggindustrin. Under de senaste åren har konsumenternas intresse för de svenska mervärdena ökat, men det finns fortfarande mycket utrymme för att öka intresset och få fler att göra ett sådant medvetet val. Att hitta och locka konsumenter med innovativa naturupplevelser som

också bidrar till de nationella och regionala målen i den regionala utvecklingsstrategin är en viktig utmaning.

5.5 Koppling till besöksnäring, turism och social ekonomi

Skogen har starka kopplingar till besöksnäringen och turismen i vårt län. Två av de tydligaste exemplen på detta är Tiveden nationalpark och Bergslagsleden. Turismen till länet har ökat: 2019 hade Örebro län drygt 1,3 miljoner övernattningar, vilket är en ökning med cirka 2 procent från 2018. Både Tiveden nationalpark och Bergslagsleden har haft en kraftig utveckling av antalet besökare. Mellan 2015 och 2019 har antalet besökare fördubblats på Bergslagsleden och även Tiveden har haft en explosionsartad utveckling av antal besökare. Vid entrén till Vitsand ökade antalet besökare från 60 000 till 75 000 mellan 2017 och 2018, men antalet besökare förväntas vara fler då det inte finns besöksmätare på fler platser. Intresset för att uppleva skogen blir allt större, vilket kräver att aktörer i dessa områden också tänker innovativt och hur skogsråvaran i detta fall kan förädlas på ett hållbart sätt för besökarna.

Skogens koppling till besöksnäringen, turismen och den sociala ekonomin belyser hur innovationer behöver stimuleras inom många värdekedjor. En förädlad skogsråvara kan och kommer att behöva vara mycket mer än nya materiella produkter på marknaden. För att hitta lönsamhet för en klimatsmart hållbar förädling av skogsråvaran kommer många innovationer även att behövas inom alla möjliga potentiella bruk av skogen. Det finns en stor potential i vår region att förädla de skogsbaserade upplevelseprodukter som redan finns, samt att hitta innovationer för att skapa nya.

Den sociala dimensionen av skogen är viktig och ur ett folkhälso- och friluftsperspektiv finns det också all anledning att tänka innovativt. Det finns flera internationella exempel på där man hälsocertifierar skogar, använder skog för rehabilitering och välmående samt skriver ut skogspromenader på recept. Förståelse kring skogens värde för landsbygdskommuner och för invånarna som bor där är också en förutsättning för att förstå hur vi ska arbeta med förädling och innovation i länet.

5.6 Länets förädlingsindustri

Det finns en betydande förädlingsindustri inom den skogliga bioekonomin i länet och den spänner över flera olika typer av branscher. I länet finns flera stora och en del mindre aktörer inom pappersmassa- och pappersvarutillverkning, tillverkning av trä

och varor av trä, byggindustri och skogsbruk. Några av de största och mer etablerade företagen är Billerud Korsnäs Skog & Industri, Munksjö Aspa Bruk, Moelven Valåsen och Sveaskog Förvaltnings.

Länet har även en framstående naturturism som också kan ses som en förädling av den skogsråvara som finns i länet. Tivedens nationalpark och Bergslagsleden lockar till sig allt fler besökare och naturturismen i Örebro län är viktig.

Den skogliga bioekonomin har inte varit lika högt prioriterad i Örebro som i exempelvis Värmland där offentlig sektor, privat sektor, civilsamhälle och lärosäte har haft en gemensam inriktning mot den skogliga bioekonomin under en längre period. I diskussion med aktörer inom länets skogliga förädlingsindustri finns det ett behov mellan näringslivet och övriga aktörer i innovationssystemet att stärka samverkan. Framförallt lyfts samverkan med företagsklustret Paper Province i Värmland men också med akademien.

5.7 Utbildning, kompetensförsörjning och forskning

5.7.1 Utbildning

Utbildningsnivån i näringslivet är avgörande för att öka värdet på produktionen i den skogliga bioekonomin och stärka attraktiviteten i yrken kopplade till bioekonomi. Örebro län har en utmaning kopplad till utbildningsutbudet för skog, natur och bioekonomi. Det finns brister på utbildning inom naturbruk samt yrkesutbildningar kopplade till skogsproduktionens första led. Länet har bättre utbud av utbildning och forskning inom logistik, affärsmodeller och teknikutveckling inom exempelvis förpackningar.

Idag finns en gymnasieskola för naturbruk i Örebro län, Kvinnerstaskolan. Utöver det finns inga gymnasieskolor inriktad på bruksdelen av skogsnäring. Däremot finns det flera skolor som erbjuder utbildningar inom naturvetenskap, bygg och anläggning, teknik etc., som alla kan tänkas leda till arbete inom den skogliga bioekonomin.

På Örebro universitet finns inga direkta utbildningar med kopplingar till skog och skogsbruk, men däremot finns flera utbildningar som angränsar den skogliga bioekonomin. Program inom miljöforensik, biologi, ekonomi och samhällsplanering har alla delar som är intressanta för bioekonomisektorn. I Skinnskatteberg i Västmanland, inte långt från gränsen till Örebro län, finns Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). På SLU finns skogsmästarprogrammet och där bedriver man nationell och internationell forskning inom området. SLU har även en forskningsstation i Grimsö, Lindesbergs kommun, även här bedrivs viss forskning mot den skogliga bioekonomin.

5.7.2 Kompetensförsörjning

I ett arbete som angränsar till den skogliga bioekonomin gjordes 2017 en analys av bioekonomisektorn i länet.¹⁰ Ett viktigt strukturellt hinder som dök upp under intervjuerna var kompetensförsörjning, något som skogssektorn delar med flera andra branscher. Angränsande till detta finns en utmaning med generationsskiften inom branschen, det faktum att medelåldern är hög och andelen företagare inom skogssektorn blir mindre.

Kompetensförsörjning anges som en möjlig orsak till att det är svårt att identifiera innovativa satsningar och entreprenöriella förebilder inom den skogliga bioekonomin. Lärande och utbildning för de mindre aktörerna såväl som de större bolagen kan bidra till en lösning, även om det är mer komplext än så och innefattar allt från lönsamhetsproblematik och utvecklingsmöjligheter till yrkets övergripande attraktionskraft.

Att arbeta med utbildning och mobilisering av nästa generations företagare inom den skogliga bioekonomin är avgörande för branschens överlevnad och för länets möjligheter att öka såväl produktionsvolymerna som förädlingsvärdet.

5.7.3 Forskning

Örebro universitet har en central roll i regionens forskningsutveckling. I slutet av 2019 invigdes ett nytt centrum för forskning inom hållbart företagande vid universitetet. Det nya centret kommer att bedriva forskning inom exempelvis cirkulär ekonomi, hållbara värdekedjor och hållbar logistik, vilket angränsar flera viktiga aspekter av den skogliga bioekonomin. På universitetet bedrivs det också forskning inom förpackningar, på institutionen för naturvetenskap och teknik. Det forskas på material, greppbarhet, kvalitet och upplevelse. Detta område är intressant för förpackningsindustrin och forskningen kan hjälpa både logistikföretag och livsmedelsindustri att hitta mer klimatsmarta förpackningar som kan ersätta de fossilbaserade förpackningar som delvis används idag.

På Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Skinnskatteberg bedrivs forskning inom skogsområdet och samverkan mellan SLU och regionala aktörer i Örebro län finns sedan länge. Forskning inom områdena bioekonomi, skogsekonomi och politik, skogsindustriell ekonomi, hållbart skogsbruk, biologisk mångfald och landsbygdsutveckling är viktig för att förstå värdekedjorna med skoglig bioekonomi.

¹⁰ Kartläggning av Bioekonomi i Örebro län – Oxford Research

En utökad samverkan med SLU kommer att stärka kunskapen om skoglig bioekonomi i Örebro län.

5.8 Innovation

Forskning och innovation är avgörande för en långsiktigt konkurrenskraftig skoglig bioekonomi. Begreppet innovation är brett och betyder olika för olika människor. En innovation kan vara en ny idé som exempelvis en ny produkt, lösning, affärsidé, tjänst eller teknik som inte är etablerad sedan tidigare och som når en marknad eller användning.

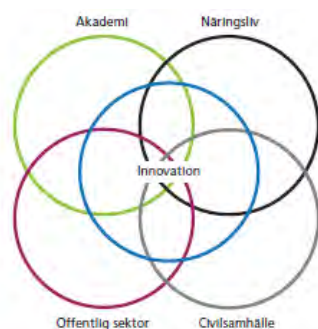
Inom den skogliga bioekonomin finns det såväl behov som möjligheter att utveckla många typer av innovationer. Initiativkraften för detta arbete kommer ofta ur företagen själva och kunskapsutvecklingen som sker i det befintliga näringslivet är därför viktig att bejaka. All innovationsutveckling sker inte i samverkan mellan akademi och näringsliv, utan mellan företag eller i samverkan mellan företag och det offentliga. Av det skälet är det avgörande att skapa mötesplatser där dessa olika intressen kan brytas mot varandra och generera ny kunskap, ny utvecklingsförmåga, till gagn för länet.

I Region Örebro läns innovationsstrategi för smart specialisering kan det finnas flera synergier mellan den skogliga bioekonomin och de innovationsstrategiska prioriteringarna. Bioekonomi är däremot en uttalad målsättning i regionens handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap. Nära samarbete med näringslivet är en förutsättning för innovation inom den skogliga bioekonomin.

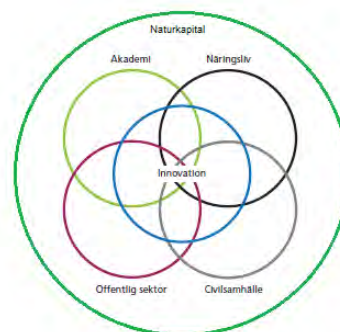
För att nå målet om mer innovation och en förädlad skogsråvara i världsklass krävs samverkan mellan flera regionala aktörer. I Region Örebro läns innovationsstrategi har man utgått från arbetssättet som kallas quadruple helix vilket är en modell för innovationssystemet (figur 2). Denna handlingsplan vill fokusera på en femte dimension i en utvecklad modell för innovationssystemet som kallas för quintuple helix (figur 3). Förutom akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle inkluderas också naturkapitalet i innovationssystemet. Naturkapitalets roll i innovationssystemet är avgörande för att nå de hållbarhetsmål som satts upp i den regionala utvecklingsstrategin samt på europeisk och nationell nivå, och det är också viktigt för att snabba på omställningen till ett koldioxidneutralt samhälle.

Tanken med att föra in en femte dimension i innovationssystemet är att få ytterligare förståelse mellan kunskap och innovation. Denna förståelse är central för att nå en hållbar utveckling i länet.

Kunskapen om naturkapitalet är viktig när denna handlingsplan tas fram där innovation är knutet mot en naturresurs, i detta fall skogsråvara, och där vi behöver kunskap och förståelse om våra begränsningar och möjligheter.

Figur 2 *Quadrouple Helix*

Figur 3 *Quintouple Helix*

5.8.1 Innovationsstödande strukturer

Örebro län är relativt rikt på företag inom de branscher och skärningspunkter där bioekonomin finns, även om den snävare definitionen mot skoglig bioekonomi minskar antalet. Däremot saknas i dagsläget strukturer och institutionella ramar för att driva innovations- och utvecklingsmöjligheterna för skoglig bioekonomi som sådan i regionen. Denna typ av strukturer skulle kunna utgöras av exempelvis kluster och branschutvecklande satsningar inom delar av bioekonomin. Den typen av branschinitiativ har dock lyst med sin frånvaro. Det offentligt finansierade regionala innovationssystemet (inklusive forskningsresurser) och de aktörer som ingår i det kan inte sägas vara specialiserat i inriktning mot den skogliga bioekonomin.

Systematisk kompetens för affärsutveckling förefaller idag inte finnas i länet i någon större utsträckning ur ett innovationsperspektiv inom skogsbaserad bioekonomi. Nischade aktörer finns, men inte strukturerade ambitioner för samverkan i någon större skala. Alfred Nobel Science Park har i projektform berört övergripande frågeställningar om cirkulär ekonomi och biobaserade förpackningslösningar till livsmedelsindustrin där bland annat flera av länets viktiga bolag inom sektorn varit delaktiga. Det har dock handlat om enskilda projekt och inga initiativ med strukturuomvandlande ambitioner eller klusterinitiativ.

I dagsläget finns det inga kluster eller klusterbildningar kring bioekonomi i länet och det förekommer inga strategiska samarbetsnätverk ens i lösare former. Ett antal av länets tongivande bolag är medlemmar i Paper Province (se nedan), men i vilken utsträckning dessa är aktiva och drivande i utvecklings- och innovationsarbete är oklart.

I direkt närhet till Örebro län finns landets ledande innovationsmiljö inom skoglig bioekonomi, Paper Province i Värmland. Det är en så kallad Vinnväxt-miljö som 2013 beviljades en tioårig finansieringsbas av Verket för innovationssystem, Vinnova. Syftet är att bygga en internationellt erkänd innovationsmiljö i regionen, kopplad till skogsbaserad bioekonomi. Miljön hämtar relevans i Region Värmlands fokus på skoglig bioekonomi i sin strategi för Smart Specialisering, där även Karlstad Universitet är en viktig samverkanspart som forskningsaktör. Viktigt att notera är att alla Vinnväxt-miljöer har ett nationellt uppdrag, vilket borgar för goda samverkansmöjligheter.

I Värmland finns även en inkubator specialiserad på bioekonomi. Sting bioeconomy stöttar företag inom bioekonomiområdet som har ambitionen att växa på en internationell marknad. Sting har precis som Paper Province en överregional ambition och välkomnar företag från angränsande län. Sting har hjälpt flera nu framgångsrika företag med unika lösningar som är baserade på förnybara resurser.

6. Resultat

Den analys som gjordes under hösten 2017 av Oxford Research AB¹¹ på initiativ av enheten för energi och klimat på Region Örebro län har tillsammans med diskussioner och workshop med referensgruppen till det regionala skogsprogrammet samt intervjuer med regionala aktörer legat till grund för en samlad analys av möjligheter och utmaningar inom fokusområde 3 i det regionala skogsprogrammet. Analysen har utgjort grunden för de identifierade insatsområdena och aktiviteter kopplade till dessa.

6.1 Insatsområden och prioriterade aktivitetsområden

I förankringsarbetet med denna handlingsplan framkommer det i såväl analys och underlagsarbetet att vissa aktörer inom den skogliga bioekonomin har en naturlig samverkansplattform genom Paper Province. Andra aktörer har dock inte dessa möjligheter och där finns det ett behov av en neutral plats där aktörer inom olika delar av den skogliga bioekonomin med olika bakgrund och utgångspunkter möts. En plats där idéer utvecklas och skapar nytta för samhällsutvecklingen. Efterfrågan finns att skapa samordning och ökad kunskap och att därefter börja arbeta mer systematiskt med utveckling av dessa frågor. Områden där det finns ett intresse för regionala aktörer inom den skogliga bioekonomin är exempelvis träbyggnation, förpackningsindustri, logistik, biobränslen och naturturism.

Det övergripande målet är att regionen har en cirkulär och biobaserad ekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran, där innovativa produkter och tjänster utvecklas och bidrar till en hållbar tillväxt i hela länet. För att nå det målet krävs förutom en samverkan inom den skogliga bioekonomin också tydligare spelregler för näringslivet i flera olika sektorer. Otydligheter kring regler och villkor gör att näringslivet har svårt att se långsiktigheter, vilket skapar problem i omställningen till en bioekonomi. Offentlig sektors roll i omställningen till en bioekonomi pekas också ut som en central del. Framförallt är det kraften i offentlig upphandling där man kan ställa krav på material och ursprung. Offentlig sektor kan också tydligare väga in den sociala dimensionen i skoglig bioekonomi gentemot sjukvård och skolor.

6.2 Insatsområden

6.2.1 Den skogliga bioekonomin

Länet har en cirkulär och skoglig bioekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran. Efterfrågan drivs av kunder som har kunskap och möjlighet att göra

¹¹ Kartläggning av bioekonomi i Örebro län – Oxford Research

medvetna val. Dessa val bidrar till att driva marknaden mot en cirkulär bioekonomi. Nya innovativa produkter och tjänster utvecklas och bidrar till en hållbar tillväxt i hela länet.

Marknaden ska möta efterfrågan och behov, men kan även skapa efterfrågan för en ökad skoglig bioekonomi. Oavsett marknad finns en utmaning att kunna leverera rätt mängd till rätt kvalitet. Att produktionen ska vara hållbar ur tre perspektiv – miljömässigt, socialt och ekonomiskt – är självklart. När vi bygger på våra regionala styrkor skapar vi mervärden som är viktiga att kommunicera för att stärka vår unicitet och särprägel. Dessa mervärden kan ge oss fördelar och öppna nya marknader, både för samarbeten med andra regioner och för export av produkter ur den regionala skogliga bioekonomin.

Prioriterade aktivitetsområden:

- **Öka kunskapen om den regionala bioekonomin och mervärdet den ger länet.** Omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi har många fördelar och är nödvändig på sikt. En regional och lokal bioekonomi kommer att generera jobb och en hållbar tillväxt.
- **Verka för att näringslivet ställer om till hållbara affärsmodeller som stärker den regionala cirkulära bioekonomin.** Näringslivets konkurrenskraft på sikt kräver en omställning från en linjär till cirkulär affärsidé och även en omställning från fossila material till hållbara biologiska material.
- **Öka förståelsen kring regionala skogsföretags exportvärde.** Ökat medvetande runt det svenska och regionala mervärdet i den skogliga bioekonomin och dess exportvärde. Stärkt exportstöd för att öka värdet på det som produceras i länets skogliga bioekonomi kan ge nya och utvecklade marknadsmöjligheter.
- **Stötta utveckling och innovation inom hållbara logistiklösningar.** Länets starka position som logistikregion och forskningen runt hållbar logistik vid Örebro universitet innebär en möjlighet att utveckla värden i hela distributionsled, från småskalig produktion till storskalig förädlingsindustri. Effektiva och kunskapsdrivna logistiklösningar gör utveckling möjlig i hela länets skogliga bioekonomi och bekräftar landsbygdsperspektivet i aktiviteter kopplade till handlingsplanen.
- **Kommunicera den regionala naturturismens roll inom den regionala bioekonomin för att få flera att uppleva de skogliga värdena.** Örebro län har unika regionala förutsättningar kopplat till skoglig naturturism.

Det behövs ytterligare samverkan med aktörer inom skoglig naturturism som främjar innovation och förädling inom området.

- **Inkludera den sociala dimensionen i den skogliga bioekonomin för att främja folkhälsa och friluftsliv.** Skogen har en viktig funktion för mänskligt välmående och flera insatser kopplat till innovation och förädling av tjänsterna mot folkhälsa och friluftsliv kommer att stärka den skogliga bioekonomin i länet.
- **En ökad träanvändning i nyproduktion av byggnader.** Det finns en efterfrågan på dialog och samverkan kring den skogliga värdekedjan för trämaterial till nybyggnation. Kunskap om efterfrågan från konsument till materialanpassning för lokala virkesproducenter är centralt för ett mer hållbart byggande i länet.
- **Stödja utvecklingen kring innovativa hållbara förpackningar.** Förpackningsindustrin är stark i länet och vid Örebro universitet finns även framgångsrik forskning. Flera synergier finns mellan livsmedelssektorn och förpackningsindustrin och ska tas tillvara.
- **Förståelse kring den skogliga bioekonomins roll för produktion av hållbart biodrivmedel.** Biobränsle från skogen skulle i framtiden kunna ersätta fossila bränslen. Det finns intresse kring skogens resurs för utvinning av drivmedel till lätt trafik, tung trafik och flygindustrin. Huruvida skogresten som grenar och rötter gör mest klimatnytta som drivmedel till fordonsflottan eller till flygjetbränsle är omdiskuterat. Ytterligare kunskap i frågan är önskvärd för att ta ett rättvist beslut om var skogens restprodukter gör mest nytta.

6.2.2 Offentlig sektor

Länets offentliga aktörer driver efterfrågan på varor och tjänster ur den regionala skogliga bioekonomin. Offentlig upphandling har en roll i alla insatsområden. Som kunskapsspridare, kund och förebild inom konsument och marknad, som innovationsupphandlare och kunskapsspridare inom kunskap och innovation samt som villkorsställare inom offentlig upphandling.

En generell kunskapshöjning om den skogliga bioekonomin ur ett systemperspektiv är viktig och här kan offentlig sektor spela en avgörande roll i flera led (som till exempel konsument, producent och distributör). Genom att påverka i flera delar av den regionala skogliga bioekonomin kan positiva samhällsnyttor skapas med hjälp av hållbar logistik samt upphandling av ekologiska svenska och regionalt producerade biomaterial.

I rollen som upphandlare kan offentlig sektor ha höga ambitioner i att kunna både ställa och efterleva de krav som de själva kan definiera i policyer och riktlinjer.

Prioriterade aktivitetsområden:

- **Öka förståelsen för den skogliga bioekonomins roll i offentlig upphandling.** Offentlig upphandling kan fungera som en tydlig kravställare genom att upphandla såväl funktion som specifika värden ur länets skogliga bioekonomi
- **Stötta arbetet kring val av trämaterial i nybyggnationer i samtliga av länets kommuner.** Länets kommuner och dess bostadsbolag har möjlighet att påverka material i nybyggnation av bostäder, skolor, sportarenor etc. Att visa förståelse för klimatnyttan med trämaterial i byggnation är viktig för omställningen till ett mer hållbart samhälle.
- **Samverka med sociala aktörer kring skogens effekter för folkhälsan.** Hälso- och sjukvården kan på ett tydligare sätt samverka med sociala aktörer för att främja tjänsterna och metoderna kring skogens roll för folkhälsan.

6.2.3 Forskning och innovation

Samverkan mellan offentlig sektor, forskning, näringsliv, civilsamhället och naturkapitalet skapar möjligheter till utveckling inom den skogliga bioekonomin. Långsiktig samverkan skapar acceleration och kunskapsutveckling i bioekonomin, ökad innovationskraft och främjar företagens entreprenörskap. Strategisk samverkan säkrar kompetensförsörjning och kunskapsutveckling i hela den skogliga bioekonomin.

Skogssektorn är ett kreativt område med många möjligheter till innovativa lösningar i flera led av kedjan. Att hitta effektiva former för samverkan är därför av yttersta vikt. Samverkan skulle kunna effektiviseras genom att nyttja befintliga strukturer och plattformar samt skapa en gemensam utvecklingsplattform med fokus på den skogliga bioekonomin i länet. Detta kan stärkas ytterligare genom att dessutom begränsa områdena inom vilka innovationerna eftersträvas.

Strategisk samverkan med länets stora skogsindustriföretag kan accelerera innovationsutvecklingen inom området. Att motivera dessa att tillhandahålla test och demomiljöer och att initiera och bidra till utvecklingsarbete i nära relation till Örebro universitet, offentlig sektor och små företag inom den skogliga bioekonomin, är en nyckel till utveckling.

Prioriterade aktivitetsområden:

- **Öka förståelsen om naturkapitalets roll i innovationssystemet.** Naturkapitalets roll i innovationssystemet är viktigt för att nå de hållbarhetsmål som satts upp i den regionala utvecklingsstrategin samt på europeisk och nationell nivå, och det är också viktigt för att snabba på omställningen till ett koldioxidneutralt samhälle.
- **Stärka kopplingen mellan Örebro universitet, näringslivet och Paper Province.** I det redan etablerade företagsklustret Paper Province i Värmland finns mycket kunskap att hämta. Flera företag i länet är redan medlemmar i klustret och en närmare samverkan med Paper Province skulle vara positiv för länets skogliga bioekonomi. Att koppla ihop Örebro universitets forskning kring hållbar logistik och cirkulära affärsmodeller med Paper Province kunskaper inom den skogliga bioekonomin skulle stärka samverkan mellan Örebro län och Värmland.
- **Öka kunskapen hos aktörer verksamma inom innovation och företagsutveckling.** Att synliggöra den skogliga bioekonomins företag i det näringslivs- och innovationsfrämjande systemet kan vara viktigt för företagens utvecklingsmöjligheter. Att skapa tillfällen för ömsesidigt lärande mellan aktörer som erbjuder affärs- och företagsutveckling och den skogliga bioekonomins företag kan skapa nya perspektiv och fördjupad förståelse för de behov som hindrar utveckling för branschens företag.

6.2.4 Regler och villkor

Alla delar i den skogliga bioekonomin är avhängiga av regler och villkor på olika sätt. I den skogliga bioekonomin är många regler kopplade till att vi ska ha levande skogar och att produktionen i alla led ska ha så låg miljöpåverkan som möjligt. Inom primärproduktionen finns regler kopplade till EU:s miljöpolitik. Skogsföretagen påverkas också av regler inom till exempel upphandling och även inom olika certifieringar.

För att regler och villkor ska kunna underlätta och utveckla företagande och hållbar tillväxt är det viktigt att arbeta med attityder, ökad kunskap och kompetens. God dialog, kompetens och förståelse för olika delar av den regionala skogliga bioekonomins behov är också viktigt i arbetet med att väga olika samhällsintressen mot varandra.

Prioriterade aktivitetsområden:

- **Ökad kompetens, god dialog och samverkan inom regler och villkor.** Förståelse kring innovationssystemets aktörers utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt inom den skogliga bioekonomin är en förutsättning för utveckling inom området.

- **Vara proaktiv i diskussioner med relevanta aktörer på nationell och internationell nivå kring utveckling inom skoglig bioekonomi.** Nationella och europeiska regleringar styr utvecklingen inom den skogliga bioekonomin och länets aktörer måste få hjälp att kommunicera sina utmaningar i länets befintliga kanaler till nationella och internationella institutioner.
- **Påverka nationella och europeiska institutioner om länet har en avvikande position kring skoglig bioekonomi.** Nationella och europeiska regleringar kan skilja sig från regionala uppfattningar inom området skoglig bioekonomi. Regionen har en roll att kommunicera avvikande positioner till makthavare på nationell och europeisk nivå.

7. Samverkan och genomförande

En väl fungerande samverkan är avgörande för att nå det övergripande målet och för att handlingsplanens prioriterade aktivitetsområden ska utföras på ett framgångsrikt sätt. Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län har ett utvecklat och fungerande samarbete kring det regionala skogsprogrammet med denna handlingsplan inkluderat. Ett fortsatt fruktbart samarbete mellan Region Örebro län och länsstyrelsen är viktigt för att uppnå alla fokusområden i det regionala skogsprogrammet.

Näringslivets engagemang i den skogliga bioekonomin är mycket viktigt. De små och medelstora företagen samt de stora industrierna måste uppleva att de samverkansstrukturer som byggs upp är relevanta och bidrar med utveckling för företaget. Viktigt är att dessa samverkansstrukturer leder till ny kunskap, fler jobb samt nya lösningar, produkter och tjänster. Näringslivets engagemang, från primärproducenter, via distributörsledet till förädlade företag, behöver göras möjligt och uppmuntras genom samverkan kring den skogliga bioekonomin.

Nära samverkan med länets kommuner är viktig för kunskap och förståelse kring upphandlingsfrågor, fysisk planering och landsbygdsutveckling. Olika branscher inom den skogliga bioekonomin är mer eller mindre relevanta för länets olika kommuner. Förståelse för vilka utmaningar och möjligheter har varit viktig när denna handlingsplan utarbetats och kommer även att vara viktig för genomförandet av det regionala skogsprogrammet.

Samverkan med Örebro universitet och SLU är även viktig för att främja innovation i den skogliga bioekonomin. Ett mer etablerat utbyte mellan lärosätena och länets övriga aktörer kommer att skapa större tyngd i frågorna.

Sveriges nationella skogsprogram ses som en plattform utifrån vilken genomförandet av politiken ska få stöd fram till 2030. Länets regionala skogsprogram har också en ambition om att uppnå programmet övergripande mål till 2030 så även denna handlingsplan. De prioriterade aktiviteterna kommer att påbörjas omgående och kommer att formuleras i nära samverkan med relevanta aktörer.

Region Örebro län kommer verka för att det övergripande målet i denna handlingsplan uppnås. Regionen har regeringsuppdraget att både verka som regionalt utvecklingsansvarig (RUA) samt samordna insatser för regional tillväxt och besluta om hur medel för regional tillväxt ska användas.

Svarsjournal

Publikationsnamn	Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass
Namn	Kumla kommun
Datum	2020-06-15 12:04:13
Vilken organisation representerar du?	Kumla kommun
Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?	Vi upplever att handlingsplanen inte förhåller sig till balansgången mellan biologisk mångfald och produktion av råvara. Det gäller i synnerhet när målet är att fasa ut fossila resurser som är betydligt mer energirika än skogsråvaror. Hur ska vi skapa ett hållbart förhållande ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv när det krävs mer produktionsskog för att ersätta olja.
Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?	Planen behandlar naturturismen men vi menar att detta bör utvecklas ytterligare. Allemansrätten ger naturturismen tillgång till naturen, men det finns inget incitament för skogsägare att utveckla skogen för att gynna denna typ av näring, t.ex. med stigar för rekreation etc. Dessutom blir det dyrare för skogsägaren vid avverkning. Vad finns det för möjliga lösningar på det? Vi vill även lyfta fram behovet av utbildningar inom naturturism vilket saknas av handlingsplanen i dess nuvarande utformning. Kompetensen behövs, t.ex. hos naturguider, för att kunna informera om skogsskötsel så som avverkning m.m.
Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?	Vi saknar en förklarande text till hur arbetet med denna handlingsplan ska gå till och hur den ska följas upp.
Är struktur, omfattning och språk förståeligt och lättillgängligt?	Omfånget och strukturen är bra men vi tror inte att alla i målgruppen upplever språket förståeligt och lättillgängligt. Använd gärna exempel för att illustrera vad som avses.

Business Region Örebro

Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?

Övergripande kommentar: Saknas vilka som fått remissen och vilka som deltagit i arbetet med att ta fram aktivitetsområden samt vilken metod som har använts.

Dokumentet i sin helhet, främst under insatsområden och aktivitetsområden, saknar en konkretion i bemärkelsen att åtgärdsförslagen saknar en mottagare och genomförare. Vilka åtgärder förväntas göras med offentliga medel och engagemang och vilka delar förväntas göras med privata medel och engagemang?

Upplevelsen är att texten antar nulägesanalys snarare än en handlingsplan med tydliga åtgärder och vem som ansvarar för dem. En tydlig åtgärd innebär att någon/några utför något, exempelvis en konferens, bidrar med kunskap eller går in med tid/medel i ett projekt tillsammans med någon annan för att komma till önskat läge.

I arbetet med att tydliggöra mottagare/genomförare av handlingsplanen kan en strategi vara att mot befintliga bolag inom bioekonomin ta upp redan pågående arbeten som handlingsplanen kan ta upp, resurssätta och i och med det boka av som genomförd åtgärd. I händelse av att det är möjligt finns god chans att via statliga medel äska medel för liknande åtgärder i framtiden.

Uppfattningen är just nu att regionen själva ska genomföra samtliga insatser – och aktivitetsområden. Detta ställer höga krav på regionen som organisation och skapar stora förväntningar på att regionen fullföljer, finansierar och följer upp de delar som nämns i remissunderlaget.

Vidare finns en otydlighet i hur detta remissunderlag förhåller sig till resterande delar av regionens skogsprogram. Överlapp, tidsaspekter, finansiering och mottagare/avsändare av åtgärder är viktigt i det övergripande programmet.

Ett tillägg under forskning och innovation sid.6 att mer tydligt belysa vikten av kunskapsöverföring och samarbete kopplat till turism (eko), besöksnäring och innovativa företag som verkar i en turism och besöksnäring-kontext (med skogen som bas) i vårt län, mellan exv. reg. Värmland och inom reg. Örebro och de besöksnäringkluster som finns. (I Lindesberg, Hällefors, Nora och Ljusnarsberg har vi Destination bergslagen).

Under Regler och villkor sid 6. Lägga till en skrivning om vikten av påverkansarbete inom ramen för skogsprogrammets verksamhet och lyfta fram problem/utmaningar som vi ser på regionalnivå mot det nationella skogsprogrammets sekretariat för vidare hantering och handläggning på Regeringskansli och mot beslutsfattare på EU-nivå

Sid 19 under 5.7 Utbildning, kompetensförsörjning och forskning saknar jag skrivning om SLU Grimsö (ligger i Lindesbergs kommun) som är en del av SLU där forskning bedrivs inom det skogliga området. Viktigt att belysa att vi faktiskt har två universitet i Örebro län. SLU och Örebro universitet. Grimsö bör nämnas i sammanhangen när Örebro universitet och Skogsmästarutbildningen nämns. Detta är inte bara ett signalvärde utan viktigt då Grimsö är en aktör som kan bidra med kompetens, utbildning och kunskap mot exv. Örebro läns kommuner.

Under 5.8 innovation och vidare 5.8.1 *innovationsstödjande strukturer* bör även SLU finnas med på lämpligt sätt. Vidare önskas att befintliga aktörer, så som Alfred Nobel science park, ska ha ambitionen att närma sig den skogliga forskningen (SLU, paper province m.fl.) Varför viktigt? Alfred Nobel science park är bra på att driva projekt och har betydande nätverk och SLU är bra på forskning. Under tiden som forskning sker identifieras biprodukter/ytterligare forskningsområden som det går kapitalisera på. Vi menar att det finns ett behov att närma sig de areella näringarna och den skogliga forskningen utifrån ett innovationsperspektiv. En aktör (Alfred Nobel science park) kan vara en bra motor för att ta tillvara, utveckla och hitta sammanhang där dessa biprodukter/forskningsområden testas i tillämpad forskning. D.v.s. bygga ett nav mellan industrier

som kan tillämpa forskningen och forskare som är med i R&D-moment där Alfred nobel science park är kontaktyta.

Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?

Övergripande kommentar: Under varje insatsområde och/eller helst under prioriterade åtgärder föreslås skrivning om vem/vilka som är mottagare och har ett ansvar att driva åtgärderna framåt. Om ansvarsfrågan inte är utpekad tydligt kommer efterlevnaden av denna del av skogsprogrammet inte få kraft. Alltså, hur ska de regionala skogsprogrammen understödja den nationella visionen för skogen? Hur bidrar vi under varje insatsområde via prioriterade åtgärder till att understödja det nationella skogsprogrammet, utifrån våra unika förutsättningar och möjligheter. Våra aktörer är ju, kommuner, region, NGO:s och företagen. Just nu är känslan att det är regionen som står som avsändare och genomförande av samtliga åtgärder.

Det behöver finnas en ansvarsfördelning utifrån mandat, möjlighet att bidra mm för att uppnå detta. Kräver engagemang från såväl industri, gröna NGO, forskningen och andra myndigheter.

Den skogliga bioekonomin:

Under rubriken "**Öka kunskapen om den regionala bioekonomin och mervärdet den ger länet**" verka för att berörda myndigheter och företag samlas kring mervärdena som finns med bioekonomin i vid bemärkelse. Informera på lämpligt vis exv. Kommuner mot exv. Skolor om hur skogen kan ses som producent av olika värden. Viktigt är att en neutral bild förmedlas för att ge åhörare möjlighet att själva tänka. *Förslag/ansvar: industrin tillsammans med, eller var för sig, gröna NGO informerar mot exv. Skolor/universitet och kommuner.*

Under "**Verka för att näringslivet ställer om till hållbara affärsmodeller som stärker den regionala cirkulära bioekonomin**". Absolut, Detta behöver vara drivet av varje enskilt företag men med hjälp av politiska styrmedel så som omställningsfonder mm alternativt riskkapital. *Ansvar: Regioner, stat, banker*

Under punkten "**kommunicera den regionala naturturismens roll inom den regionala bioekonomin för att få flera att uppleva de skogliga värdena**" föreslås en mer konkret åtgärd för att kunna uppvisa ett behov av insatser utifrån att naturturismen växer. På lämpligt sätt arbeta för att få mer tillförlitlig statistik över flödet av besökare vid exv Tiveden och Bergslagsleden vid olika etapper av besöksmålen. Detta för att få fram tydligare information om hur besökare rör sig och vilka rutter som besökare fokuserar på. Detta är viktig information för företag och kommuner som har närhet till besöksmål inom naturturism. *Förslag/ansvar är att regionen och/eller länsstyrelsen finansierar detta.*

Under rubriken "**Ökad förståelse kring regionala skogsföretags exportvärde**" föreslås att genomföra en branschspecifik (skogsbranschen) sammanställning som redovisar värdeskapandet i regionen kopplat till BNP/RNP/KNP, internationaliseringsgraden (hur internationella är våra skogliga företag) och bidraget till arbete/sysselsättning som andel av befolkningen. Det går att utgå från ekonomi, social och ekologiska i analysen av hur viktigt är skogsbranschen är för Örebro län. *Ansvar: regionen.*

Under "**inkludera den sociala dimensionen i den skogliga bioekonomin för att främja folkhälsa och friluftsliv**" är riktningen otydlig. Texten är konstaterande men saknar riktning och mottagare/avsändare. Vem ska arbeta med frågan? En fundering är om den inte bör ligga under " Offentlig sektor" och ett kommunalt/regionalt åtagande? Detta eftersom det hänger ihop mycket med kommunernas arbete för att locka nya invånare via attraktiva och natursköna boenden, förskolor som har nära till skog och rekreationsområden mm. Ett annat spår är att denna bör kopplas ihop med forskning inom kognitiv beteendeskap där även en kunskapssammanställning om fördelar med flervåningshus i trä gör för människors hälsa.

Under "**En ökad träanvändning i nyproduktion av byggnader**" kan samma resonemang föras. D.v.s. att frågan härrör ett kommunalt åtagande, att utifrån politikens vilja styra utvecklingen av nyproduktion mot mer hållbara material. Mottagare av denna information bör vara kommuner och dess politiker. Samlat grepp kan tas från Regionen för att få detta till stånd. Förfiningar av PBL krävs dock kopplat till höjd, där träkonstruktioner mister ett våningsplan vilket gör att

träkonstruktioner i vissa fall inte blir förenliga med gällande detaljplaner. Denna dialog bör fortsatt föras med lagstiftare. Regionen föreslås finansiera en seminariereserie som riktar sig till byggherrar, kommunala bostadsbolag, kommuners stadsbyggnadskontor och politiken. Kunskapsbärare kan föreningen trästad och Sveriges träbyggnadskansli vara.

Offentlig sektor:

Under aktivitetsområde " **Stötta arbetet kring val av trämaterial i nybyggnationer i samtliga länets kommuner** " föreslås riktad information till länets stadsbyggnadskontor hur en kan tänka nytt utifrån arbetet med kommunala översiktsplaner, Fördjupade översiktsplaner och detaljplaner. Detta eftersom det är i dessa planer som förutsättningarna definieras över tid. Sveriges träbyggnadskansli och/eller föreningen trästad Sverige tillsammans med regionen kan vara aktörer som bistår stadsbyggnadskontor med denna information.

Det kan även vara djärvt, mot bakgrund av agenda 2030, att regionen pekar ut en önskad målbild om att en viss procent av nybyggnationer i regionen ska vara i trä (detta p.g.a. de bevisade effekterna och uppfyllandet av det kommunala/regional uppfyllandet av agenda 2030). Detta bör givetvis göras i samspråk mellan kommunala org. Och regionen.

Under aktivitetsområde " **Samverka med sociala aktörer kring skogens effekter för folkhälsan** " föreslås en tydlighet i vad som avses med " Sociala aktörer " men även att forskningsperspektivet lyfts fram. Flera forskningsrapporter visar på att trä och skog har positiva effekter på människors välmående. En tydlig evidensbaserad approach behövs som utgångspunkt för att detta viktiga arbete ska fungera.

Forskning och innovation:

Övergripande kommentar: Återigen, här är det extremt viktigt att peka ut en aktör som håller i trådarna, vem förväntas genomföra detta? Min känsla är, utifrån tanken om quadruple helix och att tillfoga "naturkapitalet", att det blir oerhört svårt att kommunicera vad fokus ligger och vem som förväntas göra vad. Fokus bör nog istället vara på ett hållbart och sunt arbete mellan näringsliv, forskning och myndigheter för att boosta den tillämpade forskningen och finna kraft för utveckling via den, som ett första steg.

Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?

Dokumentet i sin helhet saknar en konkretion i bemärkelsen att åtgärdsförslagen saknar en mottagare och genomförare. Vilka åtgärder förväntas göras med offentliga medel och engagemang och vilka delar förväntas göras med privata medel och engagemang?

Upplevelsen är att delar av texten antar en strategi snarare än en handlingsplan som behöver en ytterligare nedzoomande nivå. Vidare finns en otydlighet i hur denna del av skogsprogrammets totalt fyra delar kommer skäras då det med stor sannolikhet finns överlapp. Den frågan bör sekretariatet och de grupper som leder arbetet med skogsprogrammet ta hänsyn till. Helheten och avgränsningarna mellan de utpekade områdena är viktiga för att aktörer, såväl som offentliga som privata ska känna en tydlighet i kommande genomförande av ett regionalt skogsprogram.

Är struktur, omfattning och språk förståeligt och lättillgängligt?

Bra språk. Se kommentarer kring nivåer och tydlighet ovan.

Övergripande kommentar till kommunalt deltagande under redovisade insatsområden:

Utifrån remissunderlagets nuvarande form går det att se kopplingar till kommunalt/BRO åtagande inom flera olika punkter, direkt och indirekt. Dock kan detta förändras i händelse av att åtgärder förfinas och tydliggörs varför en mer utarbetad handlingsplan behöver remitteras BRO/ kommuner ännu en gång.

Kopplingar finns, indirekt och direkt, till en kommunal organisation på följande områden:

Under samtliga punkter under ” Den skogliga bioekonomin, ” offentlig sektor” och delvis under ” forskning och innovation”.

Viss koppling finns även till avsnittet ” Regler och villkor”.

Det bör tilläggas att det inte finns kommunalt allokerade medel eller tid för att bedriva verksamhet inom det skogliga området, utöver de arbeten som sker i de kommuner som har en naturlig koppling till den skogliga bioekonomin via exv företag verksamma i skogsbransch, naturturism eller kommunala bolag som jobbar aktivt med trä som byggnadsmaterial i nybyggnationer. Därför är en politisk dialog gällande det regionala skogsprogrammet önskvärd så väl som dialog om åtagande för att förverkliga handlingsplan (er) kopplad till uppfyllandet av ett regionalt skogsprogram.

Förankring politiskt i berörda kommuner är viktigt för en ökad genomförandegrad.

Askersunds
KOMMUN

Kommunledningsförvaltningen
Stina Moberg
Kommunsekreterare
Datum: 2019-09-04

Remissvar
David Erlandsson
Regional utveckling, Region Örebro län
Box 1613
701 16 Örebro

Meddelande om beslut

Härmed expedieras ni protokollsutdrag från sammanträde inom kommunstyrelsen i Askersunds kommun daterat den 1 september 2020. Ärendet gäller svar på remiss av handlingsplan för innovationer och skogsråvara i världsklass. Bifogat finns även det svar som kommunstyrelsen beslutade att avge på remissen.

Vid frågor är du välkommen att kontakta mig via kontaktuppgifterna nedan.

I tjänsten

Stina Moberg
Kommunsekreterare
Tfn: 0583-810 09
E-post: stina.moberg@askersund.se

Askersunds kommun
Kommunledningsförvaltningen
Administrativa kontoret
696 82 Askersund

§ 171 - Svar på remiss av handlingsplan för innovationer och skogsråvara i världsklass
(20KS81)

Ärendebeskrivning

Region Örebro län har ställt ut förslag till "Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass" på remiss. Det föreslagna remissvaret bygger på uppfattningen att handlingsplanen kan anses innehålla relativt stor mängd bakgrundsinformation och nulägesbeskrivning jämfört med de mer framåtsyftande texterna som får sägas utgöra själva handlingsplanen och utgör drygt 4 sidor av 29. Det som står skrivet är klokt och välformulerat. Det är stundtals oklart om det är regionen eller någon annan som har rådigheten över att direkt påverka saker. Detta bör förtydligas. Om handlingsplanen kompletteras med mer konkreta aktivitetsplaner kommer arbetet med skogsråvaran att kunna bli framgångsrikt.

Beslutsunderlag

§128 KSAU Svar på remiss av handlingsplan för innovationer och skogsråvara i världsklass

Tjänsteskrivelse - Svar på remiss om skogsråvara i världsklass

Förslag till svar på remiss om skogsråvara i världsklass

Missiv - Remiss av handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Remiss - Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avge det föreslagna remissvaret.

Expedieras till
Region Örebro län

Utvecklingschef

-Paragrafen är justerad-

Justerare signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen
Henrik Olofsson
Utvecklingschef
Dnr: 20KS81
Datum: 2020-07-069-01

Region Örebro län
Regional utveckling, remissvar
David Erlandsson
Box 1613
701 16 Örebro

Svar på remiss av Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Askersunds kommun tackar för möjligheten att avge synpunkter på handlingsplanen. Vi svarar i denna inledande del med generella synpunkter och går nedan in på de frågor ni ställer i remissen.

Vi anser att det finns en obalans i dokumentet vad gäller mängden bakgrundsinformation/nulägesbeskrivning kontra den med framåtsyftande delen som kan anses vara själva handlingsplanen. Av 29 sidor är drygt 4 ägnade åt aktivitetsområden.

Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?

Ambitionen att ta avstamp i Agenda 2030 och Parisavtalet för att via det nationella skogsprogrammet landa i vår egen regionala utvecklingsstrategi är god. Sedan följer en nulägesanalys. Denna ger en bra beskrivning av nuläget och dess utmaningar.

Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?

De fyra insatsområdena upplevs som relevanta. Avsnittet om skoglig bioekonomi kan kompletteras med aktiviteter som syftar till lokal vidareförädling. I den inledande texten nämns detta, men följs inte upp med någon aktivitet.

Vi saknar också ett avsnitt om bioenergi, till exempel eldning av renserbark eller produktion av bränslepellets. Även om detta kanske inte kan betraktas som avancerad förädling av skogsråvara bör handlingsplanen ta upp frågan, då den kan vara aktuell avseende restprodukter från en mer sofistikerad förädling. Avsnittet om biodrivmedel är relevant och kommer med säkerhet att bli allt mer intressant.

Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?

Handlingsplanen bidrar till att belysa vad som gör och bör göras. Dock är den bitvis mycket otydlig vad gäller ansvar och rollfördelning. Aktiviteterna är formulerade som en slags lista över önskemål som vi gärna ser blir uppfyllda. Det framgår dock inte vem som skall vara ansvarig för vad och huruvida Region Örebro län eller någon annan regional aktör har mandat och rådighet över frågorna. Detta gör att en ack så tydlig ambition riskerar att falla mellan de stolar som i otydliga lägen tenderar att stå relativt glest.

Är struktur, omfång och språk förstäligt och lättillgängligt?

Handlingsplanen har ett tydligt och begripligt språk som även icke branschkunniga läsare kan ta till sig. Omfånget är rimligt, men obalansen mellan aktiviteter och bakgrundsinformation är tydlig.

Askersunds kommun

Caroline Dieker (M)
Kommunstyrelsens ordförande

Svarsjournal

Publikationsnamn	Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass
Namn	Laxå kommun
Datum	2020-09-03 12:30:19
Vilken organisation representerar du?	Laxå kommun. Laxå kommun lämnar följande yttrande: Vi tackar för möjligheten att påverka innehållet. Först vill vi gratulera till ett väl genomarbetat dokument. Det framgår att författarna har kommit till insikt i hur komplex skogen är - att den berör så många olika intressenter. Laxå kommun vill ändå lämna några synpunkter och vi svarar så gott vi kan på frågorna.
Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?	I stora drag svara vi Ja utifrån våra begränsade kunskaper om förädling av skogsråvara. Men vi vill ändå förmedla följande synpunkt; Som det är idag kan dokumentet upplevas handla om att skogen ska leverera råvara till industrin vilket också framgår tydligt av dokumentets rubrik. Det finns skrivningar om naturturism, Tiveden, social betydelse och så vidare och det är bra, även om det skulle kunna få ta lite större plats. Vi skulle gärna vilja se att ordet skogsbruk inte bara handlar om råvaruanskaffning utan får en vidare definition. En skogsägare kan bruka sin skog på många olika sätt. Här är några exempel: <ul style="list-style-type: none"> • Plantageskogsbruk. Ett skogsbruk som har stora utmaningar i att förhålla sig till biologisk mångfald, naturturism och sociala hänsyn. • Kontinuitetsskogsbruk som för allt fler skogsägare ses som ett smartare sätt att bruka skogen på - "både äta och ha kvar kakan". • Att äga och förvalta en skog för att skydda den biologiska mångfalden är också skogsbruk. • Jakt är viktigt för många skogsägare och är ett sätt att bruka skogen på. • Naturturism är ett annat sätt för en skogsägare eller ett externt företag att bruka skogen på. • Motion och vandring är också att bruka skogen. • Till och med svamplockning kan vara en form av skogsbruk om man så vill.
Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?	I stora drag Ja. Vi ser gärna att beslut fattas om vilka åtgärder som är prioriterade av de prioriterade. Med så många prioriterade åtgärder kan de lätt uppfattas som inte särskilt prioriterade. Bättre att lyfta fram några som många intressenter kan fokusera på tillsammans och snabbare nu resultat.
Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?	Nej. Enligt vår uppfattning är det lite för omfattande läsning för att bli tydligt. Snarare är det så att 2.2 Övergripande mål är det som gör att läsaren lätt förstår vad som är i fokus.
Är struktur, omfång och språk förståeligt och lättillgängligt?	Ja.

Handlingsplanen för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

LRF och Mellanskog företräder en betydande andel av privata skogsägare i Örebro län. Mellanskog har närmare 1000 skogsägarmedlemmar och LRF har ca 3 500 medlemmar med verksamhet inom jord- och skogsbruk. Här kommer gemensamma synpunkter på remissen enligt de frågor som ställs.

Sammanfattningsvis är handlingsplanen väl genomarbetad och det är utmärkt att utgå från agenda 2030 då skogen på många sätt bidrar till flera av målen. Det är även bra att koppla samman handlingsplanen med regionala utvecklingsstrategin för att synkronisera med konkreta åtgärder för att planen ska få effekt i praktiken.

Generellt behöver skogsägaren tydligare presenteras i planen, skogsägarens möjligheter att producera råvaran är avgörande för handlingsplanens framgång. Större vikt bör läggas vid detta. Vi ser också att det behövs ett större fokus på skogsbrukets roll som råvaruförsörjare till industrin. I detta sammanhang vill vi poängtera att vi behöver sannolikt öka skogsproduktionen i länet men inom hållbarhetens ramar. Vi ser även behov av att vidga perspektivet i kedjan från den lokala råvaran i Örebro län och vidare i förädlingskedjan lokalt, nationellt och inte minst globalt.

Det behövs en förklaring till begreppen skogsägare samt skogsentreprenör. I denna text bör begreppet skogsägare användas istället för skogsbrukare eller primärproducent. Skogligen innovationer kan ske både hos skogsägare och entreprenörer.

Eftersom råvarubasen är inom det gröna näringslivet är det önskvärt att AGRO Örebro involveras för att samla riktat engagemang till näringen och stimulera företagandet. <http://www.agroost.se/projekt/agro-orebro>

För att möta diskussionen om råvaran är tillräcklig behöver även arbetet kopplas till Skogsstyrelsens uppdrag om ökad skogstillväxt: <https://www.skogsstyrelsen.se/nyhetslista/88-atgarder-ska-oka-tillvaxten-i-skogen-med-20-procent/>

I planen får träförädling och naturturism stort utrymme men det saknas andra typer av nya innovationer kopplat till skogsbruk.

2020-09-21

Vilken organisation representerar du?

LRF Örebro och Mellanskog Skogsbruksområde för Örebro län

Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?

I handlingsplanen läggs stort fokus på förädling av råvara samt innovationer om friluftsliv och naturturism. Det saknas uppdrag att stimulera innovationer för övriga delar i skogsbranschen, det kan vara inventeringar, skötselåtgärder, entreprenad, logistik, vägbyggnad, digital utveckling med mera. Det vore bra att öppna upp även för det och sådant vi inte just nu känner till. Stimulera branschöverskridande processer inom och även utanför de skogliga näringarna.

Strategins målformulering att innovativa produkter och tjänster ska utvecklas och bidra till en hållbar tillväxt i *hela länet*. Det är önskvärt men det behöver vidgas då skogsnäringen och många av dess produkter handlas på en internationell marknad.

Setras sågverk i Hasselfors levererar tillexempel produkter till Sverige, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Japan.

Kan man ändra formuleringen till att bioekonomin i Örebro län ska bidra till en omställning både nära och globalt?

Det finns formuleringar kring att det är svårt att få tag på svenskproducerad råvara, det känns inte helt riktigt då landet och länets skogsvolymer årligen ökar, en relevant fråga är snarare hur man använder råvaran optimalt för önskade syften.

Försäljningen måste bli mer lokal och regional – det är en marginell del då produkter från skogsindustrin handlas på en global marknad. Just detta är å andra sidan en viktig förutsättning för en konkurrenskraftig industri.

3:1 I texten saknas sågverksindustrin vilket är en av de större mottagarna av råvara, det finns flera sågverk som Setra Groups sågverk i Hasselfors som tar fram sågade trävaror.

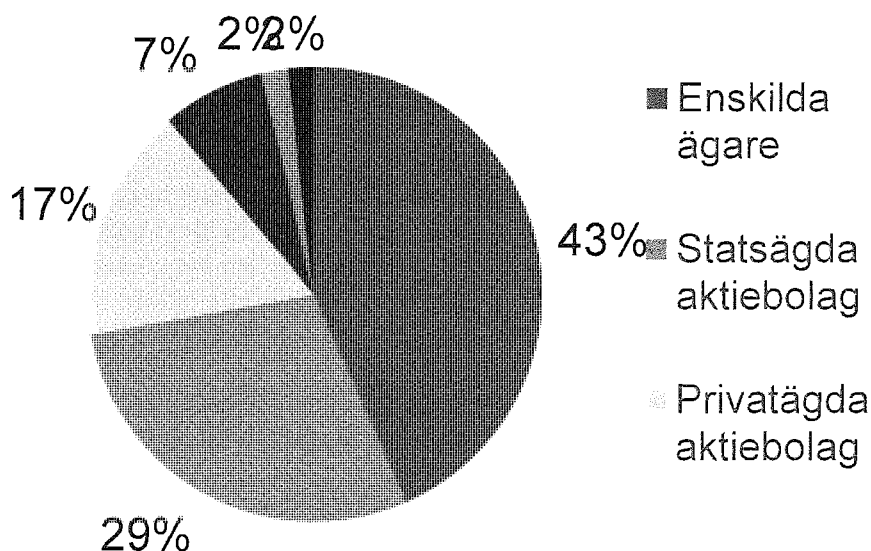
3:5 Utveckla resonemanget om skogen som förnyelsebar resurs. Nu står det att det är en ömtålig resurs som vi behöver hushålla men vi avverkar inte ens tillväxten idag och det finns även möjlighet att öka produktionen av förnyelsebar råvara. Vi vänder oss mot begreppet ”ömtålig”. Vi behöver nyttja skogen ansvarsfullt inom ekologiska ramar, det betyder ändå inte att resursen som sådan är ömtålig – den är heller inte ändlig, utan förnybar, vilket strategin på något ställe ger sken av. Det kan även vara bra att nämna att vi bör optimera nyttjandet av råvaran och även restprodukter ur ett bioekonomiskt perspektiv.

4:1 Bra med koppling till RUS, det är avgörande för ökad bioekonomi med konkurrenskraftiga företagare och god infrastruktur för att hållbart få råvaran från stubbe till förädlad produkt.

2020-09-21

4:2 Bra att lyfta redan pågående innovationer i Örebro län

5:1 presentera även ägarstrukturen av länets skogar.

I planen hänvisas ofta till jämställdhet, värt att notera att andelen kvinnor som äger skog är över en tredjedel. Av länets 8700 privata skogsägare är nästan 40% kvinnor

Avsnitten kring företagsstruktur och marknaden (5.2 och 5.3) behöver arbetas om. Skogsbruksledet och skogsägarnas betydelse behöver tydliggöras.

Skogsägarperspektivet saknas både när det gäller naturturism och produktionen. Man skriver genomgående primärproducenter, varför inte skriva skogsägare? Det saknas också resonemang om möjligheten och förutsättningar att ens producera råvaran.

5:2 Meningen .. flest arbetstillfällen är pappersmassa/trätillverkning behöver ändras till *pappers- och sågverksindustri*. Trätillverkning är ett konstigt begrepp som inte används i andra sammanhang.

5:2 Sista stycket behöver skrivas om, det stämmer mer för lantbruksföretag men inte alltid för skogsägande som inte nödvändigtvis är investeringstungt på samma sätt. Här blandas också skogsentreprenörer med skogsägare. Förslag till text: *Skogsägarkåren blir allt äldre och antalet unga skogsägare minskar, en demografisk trend som syns i hela landet. Det är stora ekonomiska värden i skogsfastigheter som ofta inte motsvarar produktions- eller avkastningsvärden vilket kan försvåra generationsskiftet eller köp.*

2020-09-21

5:3 här står: Primärproduktionens närmsta marknad är i stora delar nationell och i mindre omfattning regional. Men det stämmer inte då råvaran från Örebro län främst förädlas i närliggande industri i länet och angränsande län. Man transporterar virke så korta sträckor som möjligt och det finns både pappers- och sågverksindustri i regionen. Det är extra viktigt i en regional handlingsplan och i skogsprogrammet att lyfta att just Örebro läns råvara bidrar till lönsam industri och förädling till en världsmarknad. Det ger stolthet att vara en del i detta.

5:3 meningen ...Stora pappersmassa- och trä tillverkare samt byggbolag ... behöver justeras till pappers- och sågverksindustri..... På flera ställen lyfts byggbolag fram men det finns inget likhetstecken mellan byggsektorn och användning av träråvara. De allra flesta flerfamiljshus eller större byggnader byggs tyvärr av icke-förnybara material som stål och betong.

5:3 Formuleringar som; ... Primärproducenterna kan endast i mindre grad påverka priser och leveranser, och utbudet av alternativ för till exempel virke eller försäljning av skogsråvara är begränsat... behöver revideras. En hög andel av skogsägarna är organiserade i skogsägarförening som är marknadsledande och har möjlighet att påverka prissättning och produktutveckling. Använd hellre begreppet skogsägare istället för primärproducenter.

5:4 konsumentens kunskap om svenskt skogsbruk är också bristfällig

5:5 denna mening behöver justeras: ..Intresset för att uppleva skogen blir allt större, vilket kräver att aktörer i dessa områden också tänker innovativt och hur skogsråvaran i detta fall kan förädlas på ett hållbart sätt för besökarna... Det behöver stå markägare istället för aktörer och det handlar snarare om innovativa skötselmetoder på markägarnas eget initiativ för att tillmötesgå besökare. Det är en nödvändig princip för att stimulera innovationer för upplevelser då det är markägarna själva som avgör brukandet av skogen inom gällande regelverk.

5:5 för att tillgängliggöra skogen för turism och allmänhet är grunden goda företag villkor på landsbygden avgörande. Det bidrar till ökad tillgänglighet och god infrastruktur samt en levande landsbygd. Det aktiva skogsbruket bidrar även med skogsbilvägar som ofta nyttjas i friluftsliv.

Man behöver skilja på naturturism, allmänt friluftsliv och skogens sociala värden. Skog är den vanligaste miljön för friluftsliv och såväl produktionsskogar som skyddade skogar används vid friluftsaktiviteter. Vissa av dessa skogar söker sig folk till, andra vistas folk i för att de råkar finnas i närheten. I de fall det är organiserad verksamhet är det viktigt att ägande och brukanderätten beaktas och att man har tydliga avtal för naturturism
<https://naturturismforetagen.se/turism-pa-annans-mark/>

2020-09-21

5:6 råvara från Örebro läns skogar förädlas i stor utsträckning i närliggande industri och bidrar till landets framträdande position i export av skogsbaserade produkter. Det behöver stå med sågverksindustri. Obs att Sveaskog inte har någon förädlingsindustri men bidrar med råvara. Lägg till Hasselfors och Setra.

Stämmer det verkligen att inte Örebro län har lika lång historia av skogsindustri och bruk? Det känns som att det finns lika lång historia här som i Värmland.

5:7:1 Utbildningar på Kvinnerstaskolan behöver säkerställas då det pågår stora förändringar. Agro Örebro är en bra organisation att knyta an till i denna fråga. Det finns en brist på utbildade maskinförare och lastbilschaufförer i landet och även i Örebro län vilket riskerar att begränsa möjligheterna att nyttja skogsresursen.

5:7:2 Här kan utvecklas att det finns behov och potential att öka antalet entreprenörer knutna till skogsbruket, som inte är skogsägare. Det kan handla om skogsentreprenörer, skogsvårdsarbete, vägbyggnad, inventerings- och planeringsarbete med mera. Detta faktum hänger inte ihop med generationsskiftet och en åldrande skogsägarkår utan snarare behövs en ökad attraktionskraft för de gröna näringarna, koppla gärna till grön attraktion: <https://www.jobbagront.se/yrken/skog/>

5:8:1 Bra att söka och utveckla innovationsstödjande strukturer

Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?

Under 6:2:1 Samverkansprocessen för skogsproduktion föreslog ett Skogsskötselprogram 3T (Trädslag, Tid, Täthet) som är en förenkling och som kan fungera som en ledstång för de skogsägare som önskar satsa på en hög och lönsam skogsproduktion. Myndigheterna bör tillsammans med skogsägare arbeta för ökad skogsproduktion, och därmed ökad mängd biomassa, i länet.

Läs mer: <https://skogsstyrelsen.se/om-oss/var-verksamhet/projekt/samverkansprocess-skogsproduktion/>

Under 6:2, Omställningen till fossilfritt skall gå före cirkulär ekonomi. Omställningen ligger redan nära om politiska och företagsekonomiska förutsättningar ges.

Under 6:2 Öka förståelsen kring regionala skogsföretag... Tillsätt en analysgrupp som scannar av vilka fossila produkter som kan ersättas med skoglig råvara i världen, som för detta vidare till våra miljöteknikföretag i länet. I form av projekt eller forskning.

Under 6:2 Kommunicera den regionala naturturismens... Ge i uppdrag till regionens turistansvariga organ att stärka dessa företags kunskaps och

2020-09-21

nätverksbyggande via olika projekt, samt införliva dessa företag i övrig landsbygdsturism.

Under 6:2 Stödja utvecklingen.... Främja regionala mötesplatser mellan miljöteknikföretag och producenter.

Under 6:2 Förståelse kring skoglig... Här bör regionen sätta ner foten, ur ett beredskapsperspektiv bör regionen se till att det finns en regional produktion av biobränslen. Den skogliga råvaran skall i första hand tillgodose den konsumtion som finns i länet och landet. Obs att Setra just nu har projekt att framställa diesel av träflis/restprodukter. Det finns även stor potential att framställa biogas av skogliga restprodukter.

Det saknas ett aktivitetsområde nämligen att främja användandet och nyproduktion av textilier från skoglig råvara, liksom bioplast och andra innovativa skogsbaserade produkter.

6:2:2 Bra att offentlig upphandling tas med som verktyg, här bör även lyftas att byta ut fossil plast mot pappersbaserade produkter eller biobaserad plast.

6:2:2 Sista punkten: ...Samverka med sociala aktörer kring skogens effekter för folkhälsan. Hälso- och sjukvården kan på ett tydligare sätt samverka med sociala aktörer för att främja tjänsterna och metoderna kring skogens roll för folkhälsan. Här måste även skogsägarna inkluderas

Under 6.2.3 Stärka kopplingen mellan Örebro... Även övriga näringslivet med koppling till skogen bör finnas i Paper Province.

Bra att lyfta naturkapitalets roll. Men viktigt att då involvera ägarna till detta kapital för råvaruförsörjningen.

6:2;4 Ett avsnitt om markanvändning och de avvägningar som måste göras och vikten av ägande- och brukanderätt kan behöva läggas till. Skogens betydelse för lantbruket och landsbygdsföretagandet behöver framhållas, nästan alla lantbruk i länet har även skog och företagsekonomiskt är de företagsgrenarna viktiga för varandra, för att kunna utveckla företaget och även biologisk mångfald i kulturlandskapet, det hänger ihop och är en viktig del i det hållbara brukandet av naturresursen.

6:2:4 Påverkansarbete i EU, utveckla gärna vem som ska påverka och hur det ska lyftas i Örebro län.

7 Samverkan och genomförande. Det nationella skogsprogrammets handlingsplan framhåller betydelsen av att ett kunskapskliv om hållbart brukande av skogen ska genomsyra skogsprogrammets alla delar, det behöver vara tydligt även i denna handlingsplan. Det kommer vara ett viktigt arbete och en konkret åtgärd att skapa mötesplatser för kunskapshöjande dialog.

2020-09-21

Ur nationella skogsprogrammet: ” Mål för fokusområdet Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen ska vara ökad kunskap och innovation kring skogens alla värden och hela värdekedja för en hållbar och växande biobaserad ekonomi. ”

Arbetet ska vila på faktabaserad grund ta även med
<https://www.lansstyrelsen.se/orebro/tjanster/publikationer/2020/orebro-lans-skogar-ur-ett-klimatperspektiv.html>

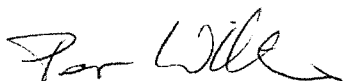
Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?

Se särskilda kommentarer ovan

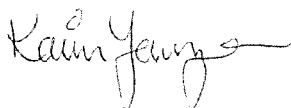
Är struktur, omfång och språk förståeligt och lättillgängligt?

Handlingsplanen är föredömligt kort, språket bra. Det skulle kunna gå att göra någon typ av infographic som kommunikativt komplement. LRF och Mellanskogs förhoppning är att planen ska kunna användas i flera sammanhang och ge en positiv framtidsbild.

För LRF och Mellanskog i Örebro län

Per Willén, regionordförande LRF Örebro

Karin Janzon, ordförande Mellanskog, Örebro skogsbruksområde

Erik Erjeby Regionchef LRF

Robert Lindström Virkesområdeschef Mellanskog Örebro län

Svarsjournal

Publikationsnamn	Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass
Namn	Anonym
Datum	2020-09-30 18:36:28
Vilken organisation representerar du?	Naturskyddsföreningen i Örebro län
Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?	<p>Sammanfattning Uppgiften är uppenbarligen att ta fram ett handlingsprogram för regionen som bygger på det nationella skogsprogrammet men som har anpassats till regionala förhållanden och som begränsas till fokusområdet innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass. Resultatet har emellertid blivit ett policydokument med endast svag koppling till det nationella skogsprogrammet. Den nulägesanalys som genomförs kännetecknas av otydlighet men har en tydlig slagsida mot ekonomi. Där förbigås i stort sett alla klimatpolitiska krav som kan ställas. Vi anser att en nulägesanalys måste innefatta en redogörelse av läget för den biologiska mångfalden och en redovisning av hur miljömålen uppfylls idag. En sådan beskrivning skulle synliggöra en del av de målkonflikter som finns mellan ekonomi och ekologi kring skogen i Örebro län. I sådana konflikter menar vi att det är naturen och den biologiska mångfalden som ska utgöra utgångspunkt för handlingsprogrammet och för bioekonomin. Detta kan organiseras genom inrättandet av ett naturvårdsråd med en bred representation av olika aktörer som sätter ramarna för övriga aktivitetssområden. Med ett ekologiskt perspektiv på handlingsprogrammet får också innovationer en bredare innebörd än enbart den ekonomiska.</p> <p>Disposition av yttrande Yttrandet följer handlingsprogrammets disposition. I missivbrevet efterfrågas särskilt synpunkter inom fyra områden. Dessa lämnas under de kapitelrubriker där de hör hemma. Fråga 4 (om handlingsprogrammets disposition och språk) diskuteras i ett särskilt avsnitt. Kapitel 2 Inledning Uppdraget är tydligt beskrivet – region Örebro ska på uppdrag av Länsstyrelsen ta fram ett handlingsprogram där det nationella skogsprogrammet anpassas till regionala förhållanden. Det angivna syftet med handlingsprogrammet har dock fått en mer undandligande formulering – det ska "ge oss i länet en gemensam inriktning" och "visa på prioriterade aktivitetssområden". Det låter som ett policydokument. Ställningstagande: Syftet bör vara distinkt formulerat. Det ska vara att lista konkreta åtgärder som kan vidtas inom länet och som kan förväntas bidra till att ekologiska och ekonomiska mål uppnås (på samma sätt som sker i det nationella programmet).</p>
Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?	<p>Kapitel 3 Utgångspunkter. De utgångspunkter för handlingsprogrammet som anges i kapitlet är relevanta i sammanhanget. Dock ägnas förvånansvärt lite utrymme åt det nationella skogsprogrammet. Eftersom det är detta program som ska finna tillämpningar på regional nivå kunde man ha förväntat sig en mer utförlig presentation. Ställningstagande: Det regionala handlingsprogrammet måste på ett tydligare sätt kopplas till det nationella. Det innebär för fokusområde 3 att nationella åtgärder ska beskrivas som kan ha betydelse för regionala insatser.</p> <p>Kapitel 5 Nulägesanalys Frågan ställs om handlingsplanen beskriver "de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför" (se fråga 1 i missivbrevet). Den analys som presenteras i</p>

	<p>kapitel fem beskriver dagens situation i några olika avseenden och där noteras även vissa "utmaningar" men det sker tämligen osystematiskt. En nulägesanalys kan förvisso genomföras på olika sätt. En ofta återkommande metod är att 1) beskriva nuläget (fakta), 2) peka på starka och svaga sidor i nuläget samt 3) identifiera hot och möjligheter inför framtiden. Den presenterade analysen har inslag av allt detta men vad som betraktas som svagheter/styrkor eller problem/möjligheter är inte uppenbart för läsaren. Nulägesanalysen har en slagsida mot ekonomi. Naturkapitalets roll omnämns på sidan 21 som en "femte dimension" men resonemanget är alltför abstrakt. Vi menar att de ekologiska grundförutsättningarna och perspektiven måste göras mer konkreta än så. Naturen är själva utgångspunkten för en bioekonomi och innovationer kan sedan kopplas till denna. Om inte ett hållbarhetsperspektiv anläggs i nulägesanalysen så blir det svårt att gå vidare med ett handlingsprogram som kännetecknas av hållbarhet. Fokus riskerar i så fall att ensidigt hamna på produktion, konsumtion och innovationer från råvara. Med ett hållbarhetsperspektiv vore det naturligt att i nulägesanalysen utgå från de miljömål om god resurseffektivitet som tidigare omnämnts (se avsnitt 4.1). Enligt den senaste miljömålsuppföljningen i Örebro län från 2019 uppnås inte något av målen för Levande skogar, Myllrande våtmarker eller Ett rikt växt- och djurliv. "Miljö kvalitetsmålet (ett rikt växt- och djurliv) är inte uppnått och kommer inte kunna nås med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder. Utvecklingen för miljömålet är fortfarande negativ trots det positiva arbete som utförs. Det är långtgående och storskaliga förändringar i landskapet som orsakas av framförallt skogs- och jordbrukssektorn som har en kraftig negativ påverkan på den biologiska mångfalden." Citatet pekar på de målkonflikter som kan finnas mellan ekonomi och ekologi. Om ett hållbart handlingsprogram ska tas fram är det viktigt att en korrekt bild av förutsättningarna ges så att det blir tydligt vilka begränsningar som finns och vilket handlingsutrymme som ges utifrån detta. Vi menar också att innovation har tolkats ur ett snävt ekonomiskt perspektiv. Det saknas beskrivningar av hur innovationer inom områden som naturskydd och naturvårdsrestaurering kan bidra till en grön omställning (tex återvätning av växthusgasläckande våtmarker eller äldre skyddad skog som kolsänka och deras koppling till klimat och klimatnytta). I det sammanhanget refererar vi till den nyligen publicerade rapporten Klimatologi 56 (SMHI) – se särskilt avsnitt 5.3 om svensk markanvändning och havsplanering i ett klimat under förändring .</p> <p>Ställningstagande: En tydligare systematik av nulägesanalysen efterfrågas. Nulägesanalysen ska även innefatta en beskrivning av ekologiska problem idag och hot inför framtiden. Det handlar om biologisk mångfald, cirkulär ekonomi och klimatutsläpp. Slutligen bör innovation ges ett vidare tillämpningsområde – det handlar även om att på olika sätt möjliggöra en grön omställning.</p>
<p>Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?</p>	<p>Kapitel 6 Resultat. En fråga som ställs är om de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna är relevanta (se fråga 2 i missivbrevet). En bedömning av åtgärdernas relevans måste rimligen ske utifrån den tidigare genomförda nulägesanalysen och utifrån det mål som har formulerats. Om planerade insatser kan tänkas lösa de tidigare utpekade problemen på ett sådant sätt att det uppsatta målet uppnås så är insatserna relevanta. De brister i nulägesanalysen som redan påtalats och komplexa målstrukturer (med inbördes motstridiga mål) gör det svårt att ha någon uppfattning om åtgärdernas relevans. En annan fråga som ställs är om insatsområdena och åtgärderna bidrar till att Örebro län</p>

	<p>får ett tydligt fokus i arbetet med att öka innovation och förädling av skogsråvara (se fråga 3 i missivbrevet). Fokus är nog fel ord. Tretton olika insatser föreslås men någon inbördes ordning eller struktur är det svårt att urskönja. Det verkar snarare som att man måste verka på många olika plan – kommunicera många olika typer av budskap med många olika aktörer. Men det behöver ju inte vara fel. Ett allvarligt problem som berör såväl relevans som fokus är att de flesta insatser som räknas upp är korthugget och allmänt formulerade. Exempelvis anges som första åtgärd att "Öka kunskapen om den regionala biokemin och mervärdet den ger länet". Med så svagt underbyggda och vagt formulerade åtgärder måste det bedömas som osannolikt att något kommer att ske. Vi anser att inrättandet av ett naturvårdsråd ska vara ett prioriterat aktivitetsområde. Dagens skogliga råd som Skogsstyrelsen ansvarar för har fokus på produktion. Flera viktiga aktörer är inte heller representerade i rådet. Eftersom naturen är förutsättningen för en bioekonomi sätter den biologiska mångfalden och dess funktioner restriktioner för produktion och innovation. Skydd och naturvård måste diskuteras som en utgångspunkt. Därför behövs en arena där ramarna för övriga aktivitetsområden kan diskuteras. Ställningstagande: Handlingsprogrammet ska innehålla en lista på konkreta åtgärder som återspeglar de problem och möjligheter inom skogsvård som finns i regionen. Föreningen önskar ett prioriterat aktivitetsområde för skydd och naturvård.</p>
<p>Är struktur, omfång och språk förståeligt och lättillgängligt?</p>	<p>Disposition och språk Den övergripande strukturen är logisk. Språket är inte alltid lättbegripligt vilket beror på att en jargong används där begrepp och samband kännetecknas av tvetydighet. Ett exempel på en svårtillgänglig text (det finns fler) återfinns på sidan 24 där det redogörs för hur en skoglig biokemi bör fungera. Här blandas oklara påståenden (marknaden ska möta efterfrågan och behov....) med truismer (finns en utmaning att leverera...) och underliga teorier (skapar vi mervärden som är viktiga att kommunicera för att stärka vår unicitet?). Den typen av resonemang skapar dimridåer helt i onödan i ett handlingsprogram som borde kännetecknas av tydlighet och som borde vara lätt att ta till sig.</p>

Regional utveckling, Region Örebro län
Box 1613
701 16 Örebro

Yttrande på Region Örebros remissversion av Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Sammanfattning

Skogsstyrelsen har tagit del av Region Örebro läns remissversion och lämnar härmed sitt yttrande.

Skogsstyrelsen har som ambition att svara på frågorna nedan genom att yttra oss kapitelvis.

- Beskriver handlingsplanen de utmaningar gällande innovationer och förädling av skogsråvara som Örebro län står inför?
- Är de föreslagna insatsområdena och prioriterade åtgärderna relevanta?
- Bidrar insatsområdena och åtgärderna till att Örebro län får ett tydligt fokus i arbetet framåt med att öka innovation och förädling av skogsråvara i länet?
- Är struktur, omfattning och språk förståeligt och lättillgängligt?

Skogsstyrelsens ingång i frågorna

Skogsstyrelsen är en myndighet för frågor som rör skog. Vår uppgift är att verka för att skogen sköts så att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan nås. Målen för produktion och miljöhänsyn är jämställda. Skogen ska brukas på ett hållbart sätt så att även framtida generationer kan ha nytta av den.

Den lokala förankringen är viktig för oss. Vår vision är ”Skog till nytta för alla”. Med variation i brukandet kan vi ta tillvara skogens olika värden. Skogsstyrelsen arbetar aktivt för att bidra till en jämställd skogssektor.

Skogsstyrelsens medverkar i det regionala tillväxtarbetet med utgångspunkt i våra verksamhetsområden och prioriteringarna i den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Detta engagemang sker i samverkan med de aktörer som har det regionala utvecklingsansvaret i länen. Vi har även ansvar för det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Skogsstyrelsen bistår regeringen i genomförandet av det nationella skogsprogrammet och deltar i det pågående arbetet med den regionala skogsstrategin i Örebro.

Skogsstyrelsen ansvarar för ett omfattande material i form av digitala kartdatabaser, data om skog, skogsägende och skogsproduktion. Detta förvaltas av Skogsstyrelsen men är öppet att ta del av för andra.

Skogsstyrelsen vill lyfta fram vikten av att långsiktigt säkra ägarskapet för det regionala skogsprogrammet för att säkerställa genomförandet fram till år 2030. Det är också viktigt att strategin tas fram i en bred samverkan och att den har utvecklingsåtgärder inom skogsprogrammets olika fokusområden. Det regionala arbetet ska syfta till att uppfylla den nationella visionen.

Skogsstyrelsens generella synpunkter på remissversionen

Remissversionen beskriver relevanta områden där vi i flera fall kan se Skogsstyrelsen som part i genomförandet. I dialogprocesser, samrådsprocesser och givetvis i arbetet med det regionala skogsprogrammet, bidrar vi med att hitta nya vägar för att möta de utmaningar som regionen står inför.

Region Örebro län har med remissversionen tagit ansvar för ett av skogsprogrammets fokusområden. Men fokusområdena flyter lätt ihop, det finns inga vattentäta skott dem emellan. Det skulle kunna tydliggöras hur handlingsplanen berör målen i fokusområdena 1, 2, 4 och 5 också.

Detta är en handlingsplan men tycks vara mer en strategi. En handlingsplan bör innehålla skrivningar om mätbara mål, indikatorer och resurser för att genomföra aktiviteterna. Det saknas också i hög grad adressater. Vem förväntas utföra vad?

Nedan ger vi våra synpunkter enligt den kapitelindelning som remissversionen har.

Kapitel 1. Sammanfattning, underrubrik ”Den skogliga bioekonomin”

Beskrivningen/målbilden för de fyra identifierade insatsområdena i sammanfattningen skulle behöva klarspråksgranskas och arbetas igenom. Formuleringen ”Länets bioekonomi ser potentialen i näringslivet och innovationer kopplade till förpackningar, träbyggande och de logistiska utmaningarna” är svår att förstå.

Skogen räcker inte till allt därför behövs en öppen inställning till framtidens produkter. Framtidens behov och möjligheter kan vara andra än vi ser idag. T ex är kanske inte bränsle för bilar och flygplan långsiktigt intressant.

Kapitel 2 Inledning

Det behövs förtydligas att skogsprogrammet tas fram i bred samverkan med länets intressenter.

Kapitel 3.1 Bioekonomi och skoglig bioekonomi

Varför kommer omställningen till bioekonomi optimera ekosystemtjänsterna?

Denna formulering sist i första stycket på sidan 9 behöver ses över. Är det möjligt att förtydliga vilka ekosystemtjänster som påverkas positivt och vilka som kan påverkas negativt. Alternativt någon klagörande formulering. Är det kanske ambitionen att optimera ekosystemtjänsterna, som avses?

Andra stycket under 3,1, sid 9, förslag till omformulering: "Den skogliga bioekonomin bygger på förnybar råvara från skogen..."

3.3 EU:s skogspolitik

Det bör noteras att EU:s skogsstrategi gäller t o m i år 2020. En ny är på gång att tas fram av EU-kommissionen. Den gröna given har redan identifierat några prioriteringar, t.ex. trädplantering. Den nya EU biologiska mångfaldsstrategin som kom efter den gröna given ger ytterligare detaljer för den.

Kapitel 3.3.1 EU:s gröna giv

EU har även en ny strategi för biologisk mångfald.

EU:s gröna giv är inget som förhandlas utan det är Kommissionen som beslutar om den. Det är först efter att Kommissionen offentliggör strategin som rådet och parlamentet kan tycka till (genom rådslutsatser och yttranden) och försöka styra genomförandet.

Kapitel 3.5 Jämställdhet, social och ekonomisk hållbarhet

Det saknas skrivningar om fördelningen kvinnor/män bland skogsägare.

Kapitel 5.1 Skogsbruket i Örebro län

Det saknas fakta om ägarstrukturen i skogen. För att belysa tillgången på regional råvara kunde det vara intressant att även få med en skrivning som beskriver virkesflöden inom länet och mellan andra regioner.

Kapitel 5.2 Företagsstruktur av förädlad skogsråvara

Rubriceringen behöver ses över. Texten verkar handla om primärproduktion och förädling av skogsråvara men sedan kommer avsnitt 5.6 som handlar om förädling. Det borde gå att underlätta för läsaren genom att omformulera rubrikerna.

Kapitel 5.5 Koppling till besöksnäring, turism och social ekonomi

Hur ser sysselsättning och förädlingsvärde ut för besöksnäring kopplat till skog i Örebro län? Det vore intressant att se relationer mellan olika sektorer i mått som går att jämföra sinsemellan.

Kapitel 5.7.1 Utbildning

Gammelkroppa skogsskola finns i närområdet och bör nämnas. I skolans styrelse finns två ledamöter från Region Örebro län.

<https://www.gammelkroppa.se/>

Utbildning kan pågå hela livet. Intresse för skogliga jobb kan starta väldigt tidigt i förskola och förskola. Skogsstyrelsen vet att Skogen i skolan är en viktig aktör för att inspirera till skogliga jobb senare i livet. En kompetensbehovskartläggning vore intressant att relatera till. Vilka skogliga

jobb tror vi saknar kompetens på kort och lång sikt och hur bör vi strategiskt arbeta tillsammans för att inte riskera kompetensbrist i framtiden?

Kapitel 6. Resultat

Går det att hitta en rubrik som beskriver innehållet bättre?

Kapitel 6.1 Insatsområden och prioriterade aktivitetsområden

Skogsstyrelsen ser betydelsen av att lyfta in målet att öka förädlingsvärdet vilket ger fler nya företag och sysselsättning i regionen – helt i linje med skogsprogrammets fokusområde 5. Detta skulle även kunna föras in i kapitel 6.2.1, första stycket.

Ni beskriver inte hur den ”neutrala plats” som behövs ska utformas, ägas, drivas och finansieras. Är det skogsprogrammet som avses? I så fall skulle det kunna nämnas här eftersom rubriken ska handla om insatser och aktivitetsområden.

I kapitlets sista stycke poängteras offentlig sektors roll. För att öka tillgången på skoglig biomassa samtidigt som miljömålen beaktas måste skogen skötas på ett hållbart sätt. Skogsstyrelsen verkar på många sätt för hållbart nyttjande och brukande av skogen, bland annat genom den satsning på effektiv och hållbar skogsskötsel som vi just nu genomför. Satsningen ska nå såväl entreprenörer som skogsägare, ombud och rådgivare. Detta kan lyftas fram som en offentlig insats i handlingsplanen.

I stycket, särskilt sista punktsatsen står att skogsrester ska användas. Det saknas skrivningar om miljöeffekter och behov av kompensation med askåterföring till markerna.

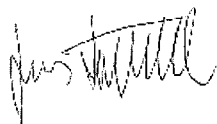
6.2.3 Forskning och innovation

”Skogssektorn är ett kreativt område...”, vad menas?

I texten saknar vi den tydliga kopplingen till de regionala förutsättningarna, den kompetens och den befintliga industristrukturen skulle kunna vara bra grogrund för utveckling. Det finns skogsindustri i länet. När det finns etablerade företagsstrukturer och kompetens, brukar detta generera innovationer, forskning och utveckling.

Detta är bra beskrivet för besöksnäringen men det torde kunna göras något motsvarande för förädlingsindustrin inom massa, papper och trätillverkning.

I detta ärende har Jonas Löfstedt beslutat och Åsa Hofring varit föredragande. I handläggningen har också Anna-Lena Lindström, Marcus Larsson, Gerben Janse och Vanja Strand deltagit.

Jonas Löfstedt
Regionchef Skogsstyrelsen, Region Mitt

Åsa Hofring
Regional samordnare
skogsprogrammet

Kopia till
Länsstyrelsen Örebro län

David Erlandsson
Regional utveckling, Region Örebro län
Box 1613
701 16 Örebro

Svar på remiss - Handlingsplan Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Bakgrund

Örebro kommun har getts tillfälle att lämna synpunkter på Region Örebro läns Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass. Handlingsplanen är en del av det regionala skogsprogrammet i Örebro län. Syftet med den regionala handlingsplanen är att ge oss i länet en gemensam riktning och visa på prioriterade insatsområden för hur vi tillsammans kan ta tillvara länets potential för utveckling och tillväxt inom den skogliga bioekonomin. Synpunkter på handlingsplanen tas tacksamt emot senast 30 september 2020.

Yttrande

Örebro kommun anser att det är mycket glädjande att Region Örebro Län har tagit fram den här handlingsplanen. Skogen är en viktig resurs som måste tas tillvara men det måste ske mycket genomtänkt och med kunskap så att inte andra värden går förlorade.

Syftet med planen är också gott! Att uppfylla Agenda 2030 och Parisavtalet och att då en utveckling av den skogliga bioekonomin har en viktig roll är lovvärt.

Kommentarer

I sammanfattningen nämns att man har identifierat fyra insatsområden, ”Den skogliga bioekonomin”, ”Offentlig sektor”, ”Forskning och innovation”, ”Regler och villkor”. Rapporten följer sedan inte den strukturen så man tappar bort sig och rapporten missar därmed att etablera dessa insatsområden i medvetandet.

Inledningsvis skrivs det att handlingsplanen ska förtydliga hur Örebro län bidrar till det nationella skogsprogrammet genom att på olika sätt gynna innovation, produktion och konsumtion av skogliga råvaror och tjänster i länet. Örebro kommun menar att planen skulle kunna konkretiseras ytterligare. En sammanfattning där man konstaterar vad som saknas för få

fart på bioekonomin och förslag på åtgärder för att stimulera den kan vara ett sätt att förtydliga detta bättre.

Förutom samverkan med Värmland saknar rapporten information om huruvida kunskapsinhämtning kommer att ske från andra regioner som redan kommit långt inom dessa områden. Värmland har kommit långt men det finns fler goda exempel i Sverige och man ska inte heller missa internationellt utbyte. Ett exempel av många är ön Hokkaido i Japan och regionen runt staden Shimokawa som jobbat länge med att bli självförsörjande med hjälp av skogssektorn.

Bra att jämställdhet mellan könen lyfts så tydligt i rapporten!

Kapitel 5.3 Marknad

Det finns få industrier utanför Norrland som tillverkar prefabricerade byggelement i trä. Örebroregionen har alltså en stor potential genom att det redan är en strategisk kommunikationsnod samt att den ligger närmare kunderna. Det finns en stark träbyggnadstrend och idag kommer alltså huvuddelen av byggelementen från Norrland eller Centraleuropa.

Kapitel 5.4 Konsument

Bra att rapporten lyfter att det ska vara lätt för en konsument att göra medvetna val i butik genom bättre märkning. Det är tydligt att det saknas miljöcertifiering av skogsprodukter. Certifiering kan underlätta för kunder att göra val som är klimat- och miljömarta och därmed bidra till Agenda 2030, genom att styra marknaden. En bättre certifiering kan också skapa fler sortiment på marknaden. Jämför med t ex livsmedel. Det behöver finnas en spårbarhet och möjlighet för kunden att gynna lokalproducerade produkter.

Kapitel 5.5 Koppling till besöksnäring, turism och social ekonomi

Bra att rapporten lyfter vikten av skogens mjuka värden! Att man i andra länder hälsocertifierar skogar, använder skog för rehabilitering och välmående samt skriver ut skogspromenader på recept.

Här nämns också att det inte finns besöksmätare på så många platser. Här kan nämnas att med ny intelligent teknik så kan det bli mer möjligt att mäta antalet besökare.

Här kan planen bli mer tydlig. Ge exempel på hur regionen arbetar idag för att gynna denna sektor och vad kan göras för att öka denna näringsform. En brist som inte tas upp i planen är hur tjänster kopplat till skog kan gynna markägaren. Jakt- och fisketurism kommer ofta markägaren till gagn då detta är kopplat till rättigheter. Men hur ska en skogsägare uppmuntras till att ha låta skogen stå kvar för att andra människor ska kunna uppleva den eller rent av tjäna pengar på den till exempel via naturturism? Frågan om gränsdragning

mellan Allemansrätt och nyttjanderätt behöver beröras.

Kapitel 5.7

Det är bra att planen lyfter brister i utbildningsutbudet i regionen efter som det är en central del för bioekonomin, både så att brukandet av skogen kan bli mer hållbart än vad det är idag och för att motverka en åldrande yrkeskår inom skogsbruket. Besöksnäringen växer starkt och fler behövs inom denna sektor. Här kan planen föreslå att det behövs utbildningar!

Kapitel 5.7.3 Forskning

Rapporten nämner en utökad samverkan med SLU och det är lovvärt men det finns forskningsområden, som inte SLU täcker, som är viktiga för den här handlingsplanen.

Kapitel 6.2.1 Den skogliga bioekonomin

På sida 5 nämns att man har identifierat fyra insatsområden, bland annat "Den skogliga bioekonomin" och under den rubriken finns en text som känns som en vision för den rubriken. Här i kapitel 6.2.1 återkommer rubriken och en annan text som också känns som en vision, men det är inte samma text. Det blir lite förvirrat och bör förklaras vad de två olika "visionerna" har för syfte.

Här finns också nio prioriterade aktivitetsområden identifierade. Det är mycket bra områden där Örebro har mycket att jobba med för att uppnå det som nämns i inledningen, att uppnå Agenda 2030 och Parisavtalet. Det är dock åter lite förvirrade begrepp då det i inledningen nämns om fyra stycken insatsområden och här nio stycken aktivitetsområden.

Kapitel 6.2.2 Offentlig sektor

Mycket bra att peka på att den offentliga sektorn har en mycket viktig roll för en generell kunskapshöjning om den skogliga bioekonomin ur ett systemperspektiv. Här är det viktigt att den offentliga sektorn går i bräschen och verkar som en god förebild och visar upp goda exempel.

Här har man identifierat tre prioriterade aktivitetsområden och alla tre är mycket viktiga! När man resultat inom dessa blir man den goda förebild som är så viktig för att få igång resten av samhället.

Kapitel 6.2.3 Forskning och innovation

Här har man också identifierat tre prioriterade aktivitetsområden och i det andra området vill jag bara återigen lyfta vikten av att inte begränsa utbytet till aktörer i regionen eftersom regionen ligger efter andra regioner. Lyft blicken och samarbeta med fler, såväl nationellt som internationellt!

Här kan planen tydligare uppmärksamma att det saknas och behöver inrättas

en neutral plats i regionen där aktörer inom olika delar av den skogliga bioekonomin med olika bakgrund och bakgrunder kan mötas. Varför inte ett regionalt "Science center för bioekonomi"?

Beredning

Denna remiss har besvarats av Jan Johansson, Projektledare Smart stad och Per Wedholm, Kommunekolog, båda Stadsbyggnadskontoret. Förvaltningschef Erik Blohm har varit beslutande.

Erik Blohm
Förvaltningschef

Per Wedholm
Kommunekolog

Region Örebro län

Remissvar

ORU 2020/02455

Frans Prenkert

Remissyttrande - Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass

Bakgrund

Region Örebro län (RÖL) har under våren 2020 tagit fram en *Handlingsplan för innovationer och förädlad skogsråvara* (hädanefter refererad till som 'handlingsplanen'). Handlingsplanen är på nationell och regional nivå förankrad i Sveriges nationella skogsprogram, i RÖL:s regionala utvecklingsplan (RUS), Örebroregionens innovationsstrategi – en strategi för Smart specialisering, Handlingsplanen för näringsliv och entreprenörskap, samt Energi- och klimatprogrammet för Örebro län 2017–2020. På internationell- och EU-nivå är den förankrad i FN:s globala mål (agenda 2030) samt EU:s gröna giv och skogspolitik.

Handlingsplanen utgår ifrån dessa utgångspunkter i en nulägesanalys för att identifiera insatsområden som rekommenderas. Vissa förslag på hur dessa kan genomföras ges.

Örebro universitet ställer sig allmänt sett positivt till innehållet i rapporten även om vissa delar behöver fördjupas, vilket kommer framgå nedan.

Örebro universitets allmänna synpunkter

Universitetet har inga utbildningar eller forskning direkt fokuserad på skogen eller de skogliga näringarna. Indirekt finns dock en del gränsområden som är av relevans. Denna handlingsplan kan sägas fokusera på ett sådant indirekt gränsområde till universitetet. Detta gränsområde manifesteras dock på flera olika sätt på universitetet och finns inte samlat på ett ställe.

En viktig manifestation är den strategiska satsning på forskning kring Mat och Hälsa som universitetet för närvarande gör (se <https://www.oru.se/strategiska-satsningar/mat-och-halsa/>). Andra manifestationer spänner från enskilda forskare med särskilda intressen och forskningsinriktningar (ex. förpackningar) till forskningsmiljöer som miljösociologi, Center for Sustainable Business (CSB) och MTM. Några av dessa omnämns i handlingsplanen, andra inte. Universitetet anser det vara viktigt att inventera forskningen vid lärosätet för att dra nytta av det som finns så mycket som går och inte riskera att gå över ån efter vatten, eller helt enkelt missa viktiga kunskapsbidrag.

Postadress: 701 82 Örebro Besöksadress: Fakultetsgatan 1

Telefon växel: 019-30 30 00 E-post: fornamn.efternamn@oru.se www.oru.se
74 (127)

Universitetet ställer sig bakom handlingsplanens slutsats att gränsområdet sannolikt skulle kunna stärkas framöver för att skapa och utveckla synergier. I det avseendet är det viktigt att skapa mötesplatser där privata och offentliga intressen kan brytas mot varandra. Att systematiskt utveckla dessa arenor för det som i handlingsplanen kallas ”quintuple-helix” (s. 21) (samverkan mellan akademi, näringsliv, offentlig sektor, civilsamhället och naturkapital) torde vara en förutsättning för att uppnå handlingsplanens mål och ambitioner.

Hur dessa arenor potentiellt kan identifieras, skapas och utvecklas på ett systematiskt sätt framgår inte av handlingsplanen. Det skulle genomgående behöva preciseras och lyftas fram.

Samverkan mellan Örebro universitet och andra relevanta organisationer

Vad gäller samverkan mellan Örebro universitet och andra relevanta organisatoriska entiteter välkomnar universitetet sådana inviter och samtal. Till exempel välkomnar universitetet ett utökat samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i Skinnskatteberg så som det förslås i handlingsplanen (s. 19–20, 29), förutsatt att formerna och innehållet formas på ett sådant sätt att det gynnar båda parter på ett tydligt sätt.

Universitetet välkomnar vidare handlingsplanens förslag att motivera länets stora skogsindustrieföretag att tillhandahålla test- och demomiljöer för att initiera och bidra till utvecklingsarbete i nära relation med universitetet (s. 26).

Vidare välkomnar universitetet handlingsplanens förslag till en starkt koppling mellan universitetet och Paper Province (PP) (s. 27) under förutsättning att formerna och innehållet – återigen – är av ett sådant slag att det gynnar båda parter på ett tydligt sätt. En sådan koppling och ett sådant samarbete behöver utredas ytterligare och planeras noga för att identifiera och undvika fallgropar och utmaningar men också för att precisera konkreta möjligheter och nyttor för båda parterna.

Avslutande sammanfattning

Arbetet med denna handlingsplan behöver sannolikt fördjupas och preciseras ytterligare. På ett allmänt plan utgör handlingsplanen ett bra första steg, men påföljande steg är inte tydligt skisserade och framförallt behöver de olika roller som olika aktörer kan ha inom ett vidare samarbete i Örebroregionen klarläggas och kartläggas innan arbetet sätter igång på allvar. Implikationerna av handlingsplanens förslag till insatsområden och de aktiviteter som kopplas till dessa är inte klarlagda och vi saknar genomgående en konsekvensanalys.

Till exempel behöver man klargöra hur Paper Province på ett bra sätt kan komma in som partner och bidra till Örebroregionen men också hur Örebroregionen på ett bra sätt kan komma in i Paper Province och bidra dit. Att sätta roller och förväntningar tidigt torde vara av vikt, även om en del av svaren också måste tillåtas växa fram vartefter ett samarbete *de facto* utvecklas och växer fram. Ett minimum av systematisk aktörs- och roll-analys torde trots allt vara av godo för att skapa så goda förutsättningar för ett framgångsrikt samarbete som möjligt.

4

Svar på EU:s samråd om
Energieffektiviseringsdirektive

t

20RS13314

Svar på EU:s samråd om Energieffektiviseringsdirektivet

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisat svar som Region Örebro läns svar till på EU:s samråd om Energieffektiviseringsdirektivet.

Sammanfattning

I samband med den europeiska gröna given har EU-kommissionen lagt fram en plan för att höja ambitionerna för att minska utsläpp av växthusgaser. Denna plan visar att det finns ett stort behov av att ytterligare öka arbetet kring energieffektivisering för att uppnå målen. Därför har EU-kommissionen inlett en process för att se över och revidera direktivet om energieffektivisering. Region Örebro län har valt att svara på ett offentligt samråd inför denna revision.

I svaret stödjer Region Örebro län kommissionens förslag om att energieffektivisering ska ha en nyckelroll för att höja ambitionen kring klimatet. Dessutom vill Region Örebro län uppmärksamma möjligheterna som finns inom effekteffektivisering. Det förutsägs att det kommer att finnas en stor utmaning att bibehålla balansen i elsystemet med anledning av en ökad förnybar energiproduktion samtidigt som det sker en elektrifiering inom transportsektorn och industrin.

Region Örebro län vill också lyfta fram potentialen för konsumenterna att bli ännu mer aktiva i energisystemet. Olika byggnader och industrier skulle kunna leverera tjänster till elnätet och inte endast fokusera på deras egen elförbrukning och effektoppar vilket gynnar elsystemet i stort.

Region Örebro län uppmanar till att beakta vikten av ökad medvetenhet, attitydförändringar och beteendeförändringar i direktivet om energieffektivisering. Utöver praktiska förutsättningar och stödsystem för energieffektivisering måste regelverket gynna beteendeförändringar samt ge upphov till ökad kunskap och medvetenhet. Detta är viktigt för att säkerställa att både regleringsincitament men även

icke-reglerande åtgärder är utformade för att möjliggöra fortsatt kontinuerligt arbete med hållbarhet som ökar de långsiktiga resultaten.

Ärendebeskrivning

I samband med den europeiska gröna given har EU-kommissionen lagt fram en plan för att höja ambitionerna för att minska utsläpp av växthusgaser. Denna plan visar att det finns ett stort behov av att ytterligare öka arbetet kring energieffektivisering för att uppnå målen. Därför har EU-kommissionen inlett en process för att se över och revidera direktivet om energieffektivisering. Region Örebro län har valt att svara på ett offentligt samråd inför denna revision.

I svaret stödjer Region Örebro län kommissionens förslag om att energieffektivisering ska ha en nyckelroll för att höja ambitionen kring klimatet. Dessutom vill Region Örebro län uppmärksamma möjligheterna som finns inom effekteffektivisering. Det förutsägs att det kommer att finnas en stor utmaning att bibehålla balansen i elsystemet med anledning av en ökad förnybar energiproduktion samtidigt som det sker en elektrifiering inom transportsektorn och industrin. Energieffektiviseringsåtgärder kan i stor grad minska belastningen i elsystemet generellt. Genom att ta hänsyn till tidpunkten för energianvändningen och fokusera på effekttopparna finns dock möjligheter till ännu större fördelar för hela energisystemet. Med mer fokus på effekteffektivisering och minskade toppförbrukningar finns det stora möjligheter till att minska den maximala belastningen på elnätet.

Region Örebro län vill också lyfta fram potentialen för konsumenterna att bli ännu mer aktiva i energisystemet. Olika byggnader och industrier skulle kunna leverera tjänster till elnätet och inte endast fokusera på deras egen elförbrukning och effekttoppar vilket gynnar elsystemet i stort. Det är till exempel möjligt att kunna styra elkonsumenterna i olika tidpunkter med smarta kontrollsystem, flexibilitetslösningar och energilagring. På detta sätt kan dessa effektiviseringsåtgärder nyttjas när behovet finns i elsystemet. Detta kräver dock åtgärder och förutsättningar även inom regelverket.

Region Örebro län uppmanar till att beakta vikten av ökad medvetenhet, attitydförändringar och beteendeförändringar i direktivet om energieffektivisering. Utöver praktiska förutsättningar och stödsystem för energieffektivisering måste regelverket gynna beteendeförändringar samt ge upphov till ökad kunskap och medvetenhet. Detta är viktigt för att säkerställa att både regleringsincitament men även icke-reglerande åtgärder är utformade för att möjliggöra fortsatt kontinuerligt arbete med hållbarhet som ökar de långsiktiga resultaten.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Remissvaret syftar till att minska negativa konsekvenser från samhällets energisystem på miljön och klimatet. Remissvaret påverkar inte barn- och jämställdhetsperspektiven.

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, Therese Hjelseth

Sammanträdesdatum
2021-01-20

FöredragningsPM
Dnr: 20RS13314

Ekonomiska konsekvenser

Remissvaret får inga ekonomiska konsekvenser för Region Örebro län.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 20 januari 2021
- Remissvar EU:s samråd energieffektiviseringsdirektivet (engelsk version)
- Remissvar EU:s samråd energieffektiviseringsdirektivet (svensk version)

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

EU-kommissionen

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Ylva Gullberg

Datum
2021-01-15

Beteckning
20RS13314

Samråd om översyn och revision av Direktiv 2012/27/EU kring Energieffektivisering

Politisk position - Region Örebro län

I samband med den europeiska gröna given har EU-kommissionen lagt fram en plan för att höja ambitionerna för att minska utsläpp av växthusgaser. Denna plan visar att det finns ett stort behov av att ytterligare öka arbetet kring energieffektivisering för att uppnå målen. Därför har EU-kommissionen inlett en process för att se över och revidera direktivet om energieffektivisering. Region Örebro län har valt att svara på ett offentligt samråd inför denna revision.

Regionen Örebro län ligger i hjärtat av Sverige med ansvar för den regionala utvecklingen och hälso-och sjukvård till länets 300 000 invånare. I arbetet med den regionala utvecklingen ingår bland annat kollektivtrafik, kultur, näringslivsutveckling samt energi och klimatfrågor.

Effekteffektivisering och aktiva konsumenter

Region Örebro län stödjer kommissionens förslag om att energieffektivisering ska ha en nyckelroll för att höja ambitionen kring klimatet. Dessutom vill Region Örebro län uppmärksamma möjligheterna som finns inom effekteffektivisering. Det förutsägs att det kommer att finnas en stor utmaning att bibehålla balansen i elsystemet med anledning av en ökad förnybar energiproduktion samtidigt som det sker en elektrifiering inom transportsektorn och industrin. Energieffektiviseringsåtgärder kan i stor grad minska belastningen i elsystemet generellt. Genom att ta hänsyn till tidpunkten för energianvändningen och fokusera på effektopparna finns dock möjligheter till ännu större fördelar för hela energisystemet. Med mer fokus på effekteffektivisering och minskade toppförbrukningar finns det stora möjligheter till att minska den maximala belastningen på elnätet.

Region Örebro län vill också lyfta fram potentialen för konsumenterna att bli ännu mer aktiva i energisystemet. Olika byggnader och industrier skulle kunna leverera tjänster till elnätet och inte endast fokusera på deras egen elförbrukning och effektoppar vilket gynnar elsystemet i stort. Det är till exempel möjligt att kunna styra elkonsumenterna i olika tidpunkter med smarta kontrollsystem, flexibilitetslösningar och energilagring. På detta sätt kan dessa effektiviseringsåtgärder nyttjas när behovet finns i elsystemet. Detta kräver dock åtgärder och förutsättningar även inom regelverket.

Resonemanget kring att kapa effektoppar och att möjliggöra en mer aktiv roll för konsumenterna kan också vara lämpligt när det gäller värmeförbrukning i form av fjärrvärme.

Postadress
Region Örebro County
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08

Barriärer som hindrar energieffektivisering och behovet av beteendeförändringar

Region Örebro län har nyligen varit med och utvecklat en studie angående de hinder som företag upplever när det gäller hållbarhetsarbete där energieffektivisering är inkluderat. Studien genomfördes genom en undersökning tillsammans med intervjuer som riktade sig till företagsledare i företagen. Dessa företagsledare tillfrågades om de upplever några hinder för att driva och utveckla sina klimat- och hållbarhetsarbeten och i så fall vilka hinder. Svaren från undersökningen visade att mer än hälften upplevde inga hinder. De tre vanligaste hindren var brist på tid/resurser (26,3%), brist på ekonomisk finansiering/för stora investeringar (22,5%) och brist på kunskap i organisationen (16,1%).

Svaren och analyserna utifrån studien visar att det saknas medvetenhet och kunskap om hur man konkret ska jobba med energieffektivisering inom företag. Företag fokuserar vanligtvis mest på kortsiktiga vinster och det råder en begränsad uppfattning om lönsamhet och affärsutveckling inom energieffektivisering vilket också hindrar intresset och prioriteringarna för dessa insatser. Resultaten visar också att det finns ett gap mellan aktörernas inställning till hållbarhetsarbete och de beteendeförändringar och stora insatser som kommer att krävas. Företagen uppgav att det både finns ett behov av finansiella investeringsstöd men också insatser för att öka kunskapen och medvetenhet inom hållbarhetsarbete, framförallt i styrelsegrupper och ledningsgrupper.

I samband med resultaten av den genomförda studien uppmanar Region Örebro län att beakta vikten av ökad medvetenhet, attitydförändringar och beteendeförändringar i direktivet om energieffektivisering. Utöver praktiska förutsättningar och stödsystem för energieffektivisering måste regelverket gynna beteendeförändringar samt ge upphov till ökad kunskap och medvetenhet. Detta är viktigt för att säkerställa att både regleringsincitament men även icke-reglerande åtgärder är utformade för att möjliggöra fortsatt kontinuerligt arbete med hållbarhet som ökar de långsiktiga resultaten.

Irén Lejegen

Chairman of the board of growth and education

Region Örebro County

Consultation on the Review and the Revision of Directive 2012/27/EU on Energy Efficiency

Political position – Region Örebro County

In connection to the European Green Deal, the EU Commission has presented a plan to increase the ambitions for decreased greenhouse gas emissions. The plan shows that there is a need to further increase the efforts for energy efficiency to achieve this mission. Therefore, the EU Commission has started a process to review and revise the Directive on Energy Efficiency. Region Örebro County has chosen to answer a public hearing regarding above review.

Region of Örebro County is located in the heart of Sweden with the responsibility for organizing and providing care for our 300,000 inhabitants as well as regional growth which includes for example public transport, culture, business development, energy sufficiency and climate change.

Power efficiency and active customers

Region Örebro County supports the commission's suggestion that energy efficiency should play a key role in delivering a higher climate ambition. Moreover, Region Örebro County calls for recognizing the opportunities also for *power* efficiency. It is predicted that there will be an increasing challenge to maintain the balance in the electricity system with a larger share of renewable energy production in the same time as the electrification of the transport and industry sectors. Energy efficiency measures could decrease the strain on the electricity system in general. However, considering the time of the energy consumption and focusing on the power peaks could provide even larger benefits to the energy system. When considering power efficiency and cutting the peak consumption instead of striving for energy efficiency in general, it is possible to decrease the maximum load on the power grid.

Region Örebro County also want to highlight that consumers could be even more active participants in the energy system, where buildings and industries actively could provide services to the grid, not only focusing on the own electricity consumption and power peaks but the momentary situation in the electricity system. For example, it is possible to shift the consumption in time with smart control, user flexibility and/or energy storage. This way, the efficiency measures could be directed at when the electricity

Postadress
Region Örebro County
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08

system needs it the most. This requires efforts and conditions also in the regulatory framework.

The reasoning with peak shaving and active participation for consumers could also be considered when it comes to heat consumption in areas with district heating.

Experienced barriers for energy efficiency and the need for behavioural changes

Region Örebro County has been part of developing a recent study of the barriers that enterprises experience when it comes to efforts for sustainability, including energy efficiency. The study was carried out through a survey combined with interviews directed at the business leaders in the enterprises. The business leaders were asked if they experience any barriers for developing their efforts when it comes to climate and sustainability, and in that case which barriers. In the survey, more than half of the respondents did not experience any barriers. The three most common barriers were lack of time/resources for the efforts (26.3 %), lack of financial means/too large investments are needed (22.5 %) and lack of knowledge and skills in the organization (16.1 %).

The responses and analysis in the study indicates that there is a lack of awareness about *how* to conduct efforts for energy efficiency among the enterprises. A limited notion of profitability and business development that is typically focusing mostly on short-term yields also hinders the interest in and priorities of such efforts. The results also indicate that there is a gap between the attitudes about sustainability issues and actual behavioural changes and efforts. The enterprises stated that there is a need for both financial investment supports and efforts to increase their knowledge and awareness about sustainability, especially in the corporate management and board.

In line with the results of this recent study, Region Örebro County calls to recognize the importance of awareness and changes in attitudes and behaviour in the Directive on Energy Efficiency. The regulatory framework needs to further address behavioural changes as well as awareness and knowledge in addition to practical conditions and support systems for energy efficiency. This is important to ensure that the regulatory incentives as well as non-regulatory measures are designed to achieve continuous efforts and long-term results.

Irén Lejégren

Chairman of the board of growth and education

Region Örebro County

5

Svar på remiss EU:s samråd om regelverk för förnybar energi

20RS13155

Organ
Regional tillväxtnämnd

Svar på remiss EU:s samråd om regelverk för förnybar energi

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisat förslag till svar som Region Örebro läns svar till EU:s samråd om regelverk för förnybar energi.

Sammanfattning

I samband med en granskning och möjlig revision av direktiv 2018/2001/EU om att öka användningen av förnybar energi (RED II), planerad till 2021, har EU-kommissionen inlett ett samråd för intressenter. Region Örebro län har valt att svara på samrådet.

Region Örebro län välkomnar revisionen av direktivet eftersom förnybar energi kommer att vara mycket viktigt för att uppnå EU:s höjda klimatambition till 2030 och mål att bli koldioxidneutrala till 2050. På samma sätt tror Region Örebro län att REDII måste vara mer ambitiöst med anledning av den höjda klimatambitionen i den europeiska gröna given. Region Örebro län framför i svaret:

- Vikten av de höjda målen framförallt i transportsektorn
- Stadganden om egenanvändning och energigemenskaper bör prioriteras, precis som den hållbara utvecklingen och kriterierna för växthusgasutsläpp för energiproduktion från biomassa.
- Flera viktiga områden är el-, industri-, transport- och jordbrukssektorn för att främja användningen av förnybar energi.
- Dessutom tror Region Örebro län att en ökning av hållbar biogasproduktion och ökad produktion samt användning av förnybar vätgas och biometan kan bidra till att uppnå ett mer integrerat energisystem.
- Region Örebro län betonar också vikten av beteendeförändringar och livsstilsförändringar för de övergripande målen inom en ökad förnybar energi i EU.
- När det gäller koldioxidavskiljning och lagring samt förbrukning av koldioxid anser

Region Örebro län starkt att detta område måste utvärderas noggrant, eftersom storskaliga lösningar inte finns på marknaden idag. Strategier och direktiv bör fokusera på minskade koldioxidutsläpp för att säkra en minskad klimatpåverkan.

Ärendebeskrivning

I samband med en granskning och möjlig revision av direktiv 2018/2001/EU om att öka användningen av förnybar energi (RED II), planerad till 2021, har EU-kommissionen inlett ett samråd för intressenter. Region Örebro län har valt att svara på samrådet.

Region Örebro län välkomnar revisionen av direktiv 2018/2001/EU om att främja användningen av förnybar energi (RED II) eftersom förnybar energi kommer att vara mycket viktigt för att uppnå EU:s höjda klimatambition till 2030 och mål att bli koldioxidneutrala till 2050. På samma sätt tror Region Örebro län att REDII måste vara mer ambitiöst med anledning av den höjda klimatambitionen i den europeiska gröna given. Region Örebro län framför i svaret:

- Vikten av de höjda målen framförallt i transportsektorn
- Stadganden om egenanvändning och energigemenskaper bör prioriteras, precis som den hållbara utvecklingen och kriterierna för växthusgasutsläpp för energiproduktion från biomassa. I detta fall betonas vikten av att energin från biomassa också produceras på ett hållbart sätt.
- Flera viktiga områden är el-, industri-, transport- och jordbrukssektorn för att främja användningen av förnybar energi.
- Dessutom tror Region Örebro län att en ökning av hållbar biogasproduktion och ökad produktion samt användning av förnybar vätgas och biometan kan bidra till att uppnå ett mer integrerat energisystem. Detta med anledning av att Region Örebro län tror att konsumenterna kan spela en viktig roll för produktionen och lagringen av energi.
- Region Örebro län betonar också vikten av beteendeförändringar och livsstilsförändringar för de övergripande målen inom en ökad förnybar energi i EU.
- När det gäller koldioxidavskiljning och lagring samt förbrukning av koldioxid anser Region Örebro län starkt att detta område måste utvärderas noggrant, eftersom storskaliga lösningar inte finns på marknaden idag. Strategier och direktiv bör fokusera på minskade koldioxidutsläpp för att säkra en minskad klimatpåverkan.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Remissvaret syftar till att minska negativa konsekvenser från samhällets energisystem på miljön och klimatet. Remissvaret påverkar inte barn- och jämställdhetsperspektiven.

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, Katja Hagström

Sammanträdesdatum
2021-01-20

FöredragningsPM
Dnr: 20RS13155

Ekonomiska konsekvenser

Remissvaret får inga ekonomiska konsekvenser för Region Örebro län.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 20 januari 2021
- Remissvar om EU:s samråd om regelverk för förnybar energi (svensk version)
- Remissvar om EU:s samråd om regelverk för förnybar energi (engelsk version)

Petter Arneback
Regionalutvecklingsdirektör

Skickas till:

EU-kommissionen

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling,
Ylva Gullberg, Katja Hagström, Gordon Hahn

Datum
2021-01-15

Dnr. Nr.
20RS13155

Direktiv 2018/2001/EU om främjande av användning av Förnybar Energi

Politisk position - Region Örebro län

I samband med en granskning och möjlig revision av direktiv 2018/2001/EU om att öka användningen av förnybar energi (RED II), planerad till 2021, har EU-kommissionen inlett ett samråd för intressenter. Region Örebro län har valt att svara på samrådet.

Regionen Örebro län ligger i hjärtat av Sverige med ansvar för den regionala utvecklingen och hälso- och sjukvård till länets 300 000 invånare. I arbetet med den regionala utvecklingen ingår bland annat kollektivtrafik, kultur, näringslivsutveckling samt energi och klimatfrågor.

Region Örebro län välkomnar revisionen av direktiv 2018/2001/EU om att främja användningen av förnybar energi (RED II) eftersom då förnybar energi kommer att vara mycket viktigt för att uppnå EU:s höjda klimatambition till 2030 och mål att bli koldioxidneutrala till 2050. På samma sätt tror Region Örebro län att REDII måste vara mer ambitiöst med anledning av den höjda klimatambitionen i den europeiska gröna given. Det är särskilt viktigt att målen höjs ytterligare för att kunna nå målen i den europeiska gröna given, däribland att nuvarande målen för minst 32 % förnybar energiproduktion och 14 % förnybar energi inom transportsektorn till 2030 ska ökas. Målet om 14 % förnybar energi inom transportsektorn till 2030 ska inte omfatta bränslen med förhållandevis lägre koldioxidutsläpp än fossila bränslen, utan enbart förnybara bränslen. Det övergripande målet inom förnybar energi bör vara bindande på EU-nivå men även på en nationell nivå. Dessutom vill Region Örebro län att målen ska vara så ambitiösa som krävs för att uppfylla kraven i Parisavtalet, där industriländer ska bidra med högre ambitioner. Ett exempel är att ambitionen på det förnybara målet inom transportsektorn bör ökas till minst 24 %. Region Örebro län anser också att stadganden om egenanvändning och energigemenskaper bör prioriteras, precis som den hållbara utvecklingen och kriterierna för växthusgasutsläpp för energiproduktion från biomassa. I detta fall betonar vi vikten av att energin från biomassa också produceras på ett hållbart sätt.

Region Örebro län anser att el-, industri-, transport- och jordbrukssektorn är viktigast för att främja användningen av förnybar energi som leder till att de högre målen inom förnybar energi uppnås till 2030. Inom elsystemet krävs fler insatser mot infrastrukturen och aktiva konsumenter. Eftersom industrisektorn idag är beroende av kol och då det förekommer en stor förbränning av fossila bränslen i transportsektorn

Postadress
Region Örebro län
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08

kan det vara en särskilt stor utmaning att i dessa sektorer implementera de nödvändiga åtgärderna. Med anledning av detta tycker Region Örebro län att dessa viktiga områden bör prioriteras för att nå målen inom förnybar energi till år 2030. För jordbrukssektorn bör hela produktionskedjan inkluderas, från användning av gödsel, produktionsprocessen, jordbruksfordon samt markanvändning.

Region Örebro län anser att ökningen av förnybar energi inom byggnader, industrin och transportsektorn bör påskyndas. Energieffektivitetsprincipen bör tillämpas i hela energisystemet för att göra det möjligt att förnybar energiproduktion täcker större del av energiförbrukningen. Det finns också ett behov att påskynda och dra nytta av den tekniska utvecklingen inom energisystemet genom digitalisering. Örebro län har en unik position där det för nuvarande finns avancerade projekt där byggnader och hela områden blir uppkopplade och aktiva aktörer i smarta elnät. Resultatet leder till att fler aktiva aktörer i samhället gemensamt delar på energisystemet. Konsumenterna har inte bara möjlighet att producera egen förnybar energi utan även leverera energitjänster till nätet genom exempel energilagring och användarflexibilitet. Digitaliseringen kräver dock att de ansvariga för denna infrastruktur kan ge deras kunder incitament för att kunna bidra med dessa digitaliseringstjänster. Det krävs också att regelverket utvecklas för att kunna gynna aktiva kunder samt främja och förtydliga de nya möjligheterna i energisystemet som till exempel energigemenskaper och aggregatorer. Dessutom tror Region Örebro län att en ökning av hållbar biogasproduktion och ökad produktion samt användning av förnybar vätgas och biometan kan bidra till att uppnå ett mer integrerat energisystem. Detta med anledning av att Region Örebro län tror att konsumenterna kan spela en viktig roll för produktionen och lagringen av energi.

Region Örebro län betonar också vikten av beteendeförändringar och livsstilsförändringar för de övergripande målen inom en ökad förnybar energi i EU. För att satsa på nödvändiga investeringar krävs det transparenta förutsättningar och incitament för öka kunskaper och medvetenhet hos konsumenterna.

Region Örebro län anser att man bör satsa på användning av vätgas och e-bränslen som produceras från vätgas. I detta fall ska energieffektivisering värderas i hela värdekedjan och det ska säkerställas att vätgasen produceras från förnybar energi. Vi anser också att icke-förnybara bränslen inte ska främjas även om de bidrar till minskade växthusgasutsläpp utan att satsningar ska fokusera på förnybar energi. Detta eftersom att främja interimslösningar finns det risk för effekter i form av teknisk inlåsning som kan bidra till att försena den nödvändiga minskningen av utsläppen. Region Örebro län tror också att certifiering till konsumenterna för energi från förnybara källor med hjälp av ursprungsgarantier ska gälla för alla typer av bränslen. Som nämnts tidigare, är det mycket viktigt att REDII i dessa fall lägger all fokus på förnybar energi.

När det gäller koldioxidavskiljning och lagring samt förbrukning av koldioxid anser Region Örebro län starkt att detta område måste utvärderas noggrant, eftersom storskaliga lösningar inte finns på marknaden idag. Strategier och direktiv bör fokusera på minskade koldioxidutsläpp för att säkra en minskad klimatpåverkan. Med anledning av detta tycker vi att RED II inte bör revideras för att förlita sig på utvecklingen av koldioxidavskiljning och lagring/användning, men att fortsatt forskning och utveckling inom området är önskvärt.

Inom transportsektorn anser Region Örebro län att avancerade bibränslen och andra bränslen som produceras från biologiskt avfall och restprodukter, förnybar vätgas och förnybara syntetiska bränslen samt förnybar el bör främjas. Slutligen stödjer vi idén att satsa på installation av elbilsladdning i hushåll och företag. Detta eftersom laddningen i hushåll står för en absolut majoritet av laddningsbehovet idag. Med skärpta regler kring koldioxidstandarder för bilar och samtidigt gynna förutsättningar för förnybara alternativ ser vi goda möjligheter att förnybart producerad el kan användas i stor uträkning inom fordonssektorn.

Irén Lejegren

Chairman of the board of growth and education

Region Örebro County

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling,
Ylva Gullberg, Katja Hagström, Gordon Hahn

Datum
2021-01-15

Dnr. Nr.
20RS13155

Directive 2018/2001/EU on the promotion of the use of energy from renewable sources

Political position - Region Örebro County

In regards of a possible revision of Directive 2018/2001/EU on the promotion of the use of renewable energy (RED II), planned for 2021, the EU Commission has opened a consultation for stakeholders. Region Örebro County has chosen to answer the consultation.

Region of Örebro County is located in the heart of Sweden with the responsibility for organizing and providing care for our 300,000 inhabitants and regional growth which includes for example public transport, culture, business development, energy sufficiency and climate change.

Region Örebro County welcomes the revision of Directive 2018/2001/EU on the promotion of the use of renewable energy (RED II) since we believe that renewable energy will be of outermost importance in delivering the EU's higher climate ambition for 2030 and carbon neutrality by 2050. For the same manner, we believe that the REDII needs to be more ambitious as result of the higher climate ambition in the European Green Deal and Climate Target Plan. Especially, it is important that the target of at least 32% for renewable energy for 2030 as well as 14% for renewable energy in transport by 2030 is increased in order to adapt to the aims and targets of the European Green Deal and Climate Target Plan. The 14% for renewable energy in transport by 2030 shall not include low carbon fuels which have fewer emissions than fossil fuels, but only renewable fuels. The overall renewable target should be binding at EU level and at national level. Furthermore, we would like to see the targets as ambitious as needed to adapt to the Paris agreement, where industrial countries need higher ambitions, for example that the level of the renewable target in transport should be increased 24% without multipliers. We also think that provisions on self-consumption and renewable energy communities should be prioritized as well as sustainability and GHG emission saving criteria for energy produced from biomass. For the latter we underline the importance of that biomass energy is produced in a sustainable way.

Postadress
Region Örebro län
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Fax: 019-602 70 08

Region Örebro County believes that the electricity, industry, transport and agriculture sector are most needed to increase the use of renewable energy in order to reach the higher renewables target for 2030. For the electricity sector, enabling efforts for infrastructure and for active customers are needed. In the industry and transport sector, there will be difficult to make the necessary changes since the industry sector today are dependent on coal and the transport sector are characterized by high combustion. Because of this, we believe that this is necessary sectors to prioritize in order to reach the higher renewables target for 2030. For the agricultural sector we encourage to include the whole production chain from usage of manure, production composers, farmer vehicles as well as land use.

Region Örebro County consider that it is needed to accelerate the use of renewable energy in buildings, in industry as well as in the transport sector. The Energy-Efficiency-First principle should be applied across the whole energy system to enable for renewable energy production to suffice to a larger part of the consumption. There is also a need to accelerate and take advantage of technological development through the digitalization of the energy system. Örebro County has a unique position with cutting edge projects within smart grids, where buildings and whole districts becomes connected and more active participants in the energy system. Not only could renewable energy be produced by consumers, they have also possibility to provide services to the grid for example through energy storage and user flexibility. The digitalization requires though that owners of energy infrastructure may provide incentives to their customers in order to achieve requested aims of digitalization. It is also needed to continue developing the regulatory framework for more active customers as well as promoting and clarifying the new possibilities in the energy system, such as energy communities and aggregators. Furthermore, we believe that acceleration of the production of sustainable biogas as well as increasing the production and use of renewable hydrogen and biomethane may contribute to the achievement of a more integrated energy system. All this is according to us depended on that the consumers may be an active part of the production and storage.

Region Örebro County also stress the importance of behavioral adaptations and lifestyle changes for the overall targets of renewable energy promotion in EU. In order to achieve necessary investments, transparent preconditions and incentives are needed for increased consumer knowledge.

Region Örebro County believes that the use of hydrogen and e-fuels produced from hydrogen should be encouraged, but that energy efficiency is valued in whole value chain and that the hydrogen is produced from renewable energy. We do not think that “low carbon” fuels that are not renewable but provide significant GHG emissions reduction compared to fossil fuels should be promoted, since focus must be to promote renewable energy, without exemptions. By promoting interim solutions, there is a risk

for technological lock-in effects that will delay the necessary decreases in emissions. We also believe that certification to consumers regarding the share of energy from renewable sources by guarantees of origin shall apply for all types of fuels, but as we stated above, we call for that REDII only focuses renewable energy, without exemptions.

Regarding carbon-capture and storage/usage, we strongly consider that this area needs to be carefully evaluated, since large scale solutions does not consist today. We would rather see strategies and directives towards decreased carbon emissions to ensure a reduces climate impact. Due to this, we believe that RED II should not be revised to be dependent on the development of carbon dioxide capture and storage/use but further research and development in this area is eligible.

Within the transport sector, Region Örebro County think that advanced biofuels and other fuels produced from biological wastes and residues, renewable hydrogen and renewable synthetic fuels as well as renewable electricity should be especially promoted. Finally, we support the idea to support the installation of electric vehicle chargers in households and enterprises, since household charging accounts for an absolute majority of the charging today. By setting stricter CO2 standards for cars together with favorable conditions we think that the transition to renewable energy produced electricity in the vehicle sector may be achieved to a great extent.

Region Örebro Län

Irén Lejegren
Chairman of the board of growth and education
Region Örebro County

6

Anmälning- och
meddelandeärenden

19RS10494

Tjänsteställe, handläggare
Regionkansliet, June Fors

Sammanträdesdatum
2020-01-20

FöredragningsPM
Dnr: 20RS10591

Anmälning- och meddelandeärenden

Sammanfattning

Regional tillväxtnämnd har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande eller tjänsteman i enlighet med gällande delegationsordning. Dessa beslut ska redovisas till regional tillväxtnämnd.

Följande delegationsbeslut anmäls:

Områdeschef för Näringslivsutveckling, enligt punkt 3.3 i delegationsordning

- Företagsstöd enligt bifogad bilaga. Diarienummer 20RS591 med flera.

Ordförande i regional tillväxtnämnd, enligt punkt 1.5 i delegationsordning

- Medfinansiering av Visual LIFT. Diarienummer 20RS7153.

- Remissvar för ”Miljöbedömning av Nationella regionalfondsprogrammet ERUF 2021-2027”. Diarienummer 20RS12423.

- Remissvar för Samråd om statligt stöd till bredband. Diarienummer 20RS10025.

- Beslut om förstärkt verksamhetsbidrag till Gammelkroppa skogsskola för första halvåret 2021. Diarienummer 20RS12735.

- Remissvar ”Utkast på delar av Partnerskapsöverenskommelsen för perioden 2021-2027”. Diarienummer 20RS12579.

Meddelandeärende:

- Villkorsbeslut för 2021, bilaga.

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Företagsstöd

Perioden: 2020-10-27 – 2020-12-04

Dnr	Stöd	Företag	Bransch/Prioritering	Kön	Kommun	Belopp	Beslutsfattare Områdeschef
20RS591	Kommersiell service	Zinkgruvan Kiosk & Grill	Bensinmack	K	Askersund	25 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-144-20	Mikrostöd	Skogslyckan	Keramikverkstad	K	Askersund	25 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-143-20	Investeringsstöd	Plåtteknik i Kumla AB	Tillverkningsindustri	M	Kumla	458 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-150-20	Mikrostöd	Bikeinbergslagen	Besöksnäring	K	Nora	2 750	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-147-20	Mikrostöd	JL Kemi AB	Utveckling av cellulosaprodukter	M	Karlskoga	30 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-146-20	Såddbidrag	Hannes Rydell	Utveckling av tjänst för företagsutveckling	M	Örebro	250 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-148-20	Konsulttjänst	Candles Scandinavia AB	Tillverkar/försäljning ljus Digitalisering	M	Örebro	150 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-138-20	Investeringsstöd	Novoplast AB	Återvinning av plast/ Miljöinvestering	M	Lekeberg	800 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-116-20	Investeringsstöd	APP Industriteknik AB	Tillverkningsindustri	M	Karlskoga	200 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-149-20	Investeringsstöd	Business Equipment i Pålsboda AB	Tillverkningsindustri	M	Örebro	100 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-154-20	Investeringsstöd	Karlskoga Verktygsteknik AB	Tillverkningsindustri	M	Karlskoga	67 875	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-165-20	Mikrostöd	Kvp Ekobriketter AB	Reklambranschen	K	Hällefors	30 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-162-20	Omställningscheck	SkillX AB	Mediaverksamhet som ska hitta nya affärsmöjligheter	K	Örebro	150 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-166-20	Omställningscheck	Pia Gyllin	Grafisk designverksamhet	K	Örebro	9 000	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-170-20	Omställningscheck	Blå Bergens Kraft & Hälsa AB	Besöksnäringen/ Digitalisering	K	Örebro	145 350	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-157-20	Investeringsstöd	Tomas Neiler AB	Butik avslag pga konkurrens	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-158-20	Mikrostöd	Laxå Bowling AB	Restaurang/ Avslag pga konkurrens	M	Laxå	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-138-20	Investeringsstöd	Svenskt Blästerglas AB	Avslag pga inga anställda i företaget	M	Hallsberg	Avslag	Kristina Eklöf

NypsID: Regt-153-20	Mikrostöd	Forma Gym i Askersund AB	Gymanläggning/ Avslag pga konkurrens	M	Askersund	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-141-20	Konsulttjänst	Eva-Lotta Carlsson	Tandvård/Avslag pga konkurrens samt offentligt finansierad verksamhet	K	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-142-20	Konsulttjänst	Eva-Lotta Carlsson	Tandvård/Avslag pga konkurrens samt offentligt finansierad verksamhet	K	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-121-20	Såddbidrag	Whistleroom AB	Avslag pga för låg innovationshöjd	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-152-20	Konsulttjänst	Trelleborg Industri AB	Konsultbransch/Avslag ej prioriterad verksamhet	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-152-20	Konsulttjänst	VA-guiden AB	Medlemsföretag för VA- branschen /Avslag ej prioriterad verksamhet	K	Askersund	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-151-20	Konsulttjänst	Paam System AB	Konsultbransch/Avslag ej prioriterad verksamhet	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-152-20	Investeringsbidrag	Alfapac AB	Tillverkning förpackning/Avslag ej prioriterad verksamhet/begränsat med medel	M	Askersund	Avslag	Kristina Eklöf
NypsID: Regt-140-20	Konsulttjänst	Menou World AB	Apputveckling/Avslag ej prioriterad verksamhet	M	Örebro	Avslag	Kristina Eklöf

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Mirela Redzic

Datum
2020-12-07

Beteckning
20RS7153

Linköpings universitet
Att: Peter Westerdahl
581 83 Linköping

Medfinansiering av Visual LIFT

Linköpings Universitet ansöker om 750 000 kr för projekt Visual LIFT.
Ansökan avser perioden 2020-10-01 – 2022-12-31.

Beslutet

- Linköpings Universitet beviljas 7 % av projektets bokförda kostnader, dock högst 750 000 kr, för genomförande av projekt Visual LIFT.
- Projektet får påbörjas tidigast 2020-10-01 och avslutas senast 2022-12-31.
- Finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd - statligt stöd.

Följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- Projektägaren får inte snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa enskilda företag, utan projektets insatser ska vara allmänt näringslivsfrämjande och komma grupper av företag till del.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering.

Sammanfattning

Samverkansprojekt mellan Linköpings universitet, Örebro universitet, Mälardalens högskola, Curt Nicolin Gymnasiet AB, Mälardalens Industrial Technology Center AB och Norrköpings Science Park AB.

Projektet tar sin utgångspunkt i visualisering och simulering med centrumbildningen Visual Sweden vid Linköpings Universitet som projektägare. Projektet syftar till att skapa en innovations-, utvecklings- och lärandemiljö både virtuellt och fysiskt. Fokus ligger också på verktyg, tjänster och kompetens som på kort sikt kan stötta industrin till att bli effektiv och lönsam.

Skäl till beslut

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Innovationskraft och specialisering och bidrar till att nå målet om Ökad innovationskraft.

För 2020 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2020-01-22 § 6). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen ”1. Ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt oavsett prioriterat område i den regionala utvecklingsstrategin.”

Projektet finansieras också av det regionala strukturfondsprogrammet för investeringar i regional tillväxt och sysselsättning Östra Mellansverige.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Visualisering med digital teknik är ett starkt växande område inom både forskning och industri. Den tekniska utvecklingen, den pågående digitaliseringen och det uppkopplade samhället utvecklas i snabb takt, genererar stora datamängder och nya möjligheter. Visualiseringslösningar ger möjligheter för industrin att lösa befintliga och nya utmaningar i den uppkopplade värld vi alla vant oss med under Corona-pandemin.

Flera drivkrafter har uppstått i krisens spår. Ett intresse har fångats upp hos de större företagen (kundföretag till många SME-företag), t ex inom fordonsindustrin, att i ökad utsträckning söka sig till inhemska leverantörer och omvänt hos leverantörsföretagen att öka sin leveransomfattning. Dessa leverantörsföretag har i många fall drabbats hårt av krisen, men ser här möjligheter även i en situation med lägre produktvolym hos kundföretagen.

Större leveransomfattning kan avse ett större åtagande i kundens produkter och system, t ex genom att erbjuda leveransansvar för angränsande komponenter till de som man idag levererar. För att göra detta möjligt krävs ett mer integrerat gränssnitt mellan kund och leverantör samt breddning med kompletterande produktionsteknik. Visualiseringsteknik är en nyckel för en effektiv dialog kring det direkt produktrelaterade mellan kundföretagen och leverantörer i SME-segmentet, men också internt hos leverantörsföretagen. Med hjälp av avancerad visualisering kan företagen även synliggöra det mer abstrakta i dessa dialoger, som produktrelaterade kvalitetsparametrar, leveransprecision med mera.

Projektet har föregåtts av en förstudie. Förstudiearbetet gjordes med syftet att bädda för ett genomförandeprojekt som bredd skulle stärka visualiseringstekniken för såväl SME som storföretag. I den nya inriktningen med koppling till Covid-19-krisen blir den primära målgruppen de tillverkande SME-industriföretagen, såväl rena kontraktstillverkare som de som har egna produkter. Förstudien har visat att dessa företag har behov av tre olika slag: Visualisering av

produktionssystem för att kunna synliggöra sitt erbjudande på ett attraktivt sätt, 3D-visualisering av egna produkter eller för att kunna föra en dialog kring större leveransåtaganden kring komponenter i kundens produkter och system samt att kunna visualisera ekonomi- och kvalitetsdata genom informationsvisualisering.

Dialog har förts med flertalet av ÖMS-regionens noder inom Smart Industri som kommit fram till ett antal behov för industrin som matchar både projektaktörernas kompetens och tänkta visualiseringslabbar ute hos noderna. Inom industrin finns även behov av kompetenshöjning inom dataanalys och visuella lösningar. Projektet avser hjälpa SME-företag inom ÖMS med fyra noder (Science Parks och centrumbildningar) som samverkanspartner och garantier för att väl matcha behoven.

För att kunna nyttja de innovationsmöjligheter och den kommersiella potentialen som finns i visualiseringstekniken krävs satsningar på fysiska miljöer med spetsteknik, såväl som tekniskt kunnande. Detta är något som SME-industrin i Sverige har tillgång till. Projektet skapar flera visualiseringslabbar där företagen kan få demonstrationer och lära om kommersiella och innovativa lösningar.

Den primära målgruppen för Visual LIFT är små och medelstora industriföretag. En sekundär målgrupp är startup-företag med behov av teknisk infrastruktur och know how för demonstration och test av idéer inom ramen för innovations- och kommersialiseringsprocesser.

Projektets övergripande mål

Små och medelstora företag inom industrin har stärkt sin konkurrenskraft genom en bättre och mer integrerad dialog med nya och befintliga kunder och leverantörer.

Projektmål

Genom att etablera visualiseringsnoder i regionen och ett centralt industriellt inriktat visualiseringslabbar ge ÖMS-regionens företag möjlighet att utveckla sina verksamheter med stöd av visualiseringsteknikens möjligheter.

Delmål och aktiviteter

Delmål

- Projektet har tagit fram erbjudanden i form av recept/pipelines i enlighet med genomförd behovsinventering.
- Ett industriellt visualiseringslabbar har etablerats i anslutning till Visualiseringscenter C i Norrköping.
- Visualiseringslabbar i mindre format har etablerats i 5 noder(minilabbar)
- SME-företag som deltar i projektet har fått kunskap i hur de kan:
 - visualisera data, information eller erbjudanden.
 - representera sig själva eller sina erbjudanden digitalt i virtuella sammanhang eller fysiska möten.
 - använda digitala 3D-modeller och tvillingar i fler användningsområden.

Aktiviteter

- Genomföra undersökningar före och efter. Behovsanalyser samt utvärderingar.
- Etablering av 5 visualiseringslaboratorium. På Visualiseringscenter C samt ute hos noderna
- Visualiseringsproduktion - produktion av innehåll som digital tvilling, 3D-visualisering samt Informationsvisualisering. Exjobb, projektkurser och forskarassistans samt övrigt arbete med målgruppen.

Projektet kommer etablera en arbetsprocess med sin bas i Visual Sweden och Visualiseringscenter C som gör att skalfördelar kan uppnås med stöd av noderna och de virtuella kanalerna. När visualiseringslabbet på Visualiseringscenter C är etablerat kommer det hållas fysiska seminarier för inspiration och nätverkande. Projektet kommer i samverkan med Noderna paketera ett antal erbjudanden som anpassas till respektive målgrupp och kanal som används. Det handlar om visualiseringslabbet på Visualiseringscenter C, minilabben ute hos noderna samt virtuellt. Studenternas involvering förbereds under hösten 2020 och det finns ett antal relevanta kurser och projekt som startar 2021. Exempel på insatser som företagen kan få stöd med: visualisering av ombyggnader av produktionssystem i planeringsarbetet inför beslut, operatörer kan provköra virtuella maskiner inför både utveckling och investering och hitta felen innan de uppstår i verkligheten och blir dyra att

Företagen i målgruppen nås primärt via noderna som är samverkansparter. De får en central samverkansroll genom att de känner företagen ute i regionerna och kan kvalitetssäkra deras behov. Noderna kommer också stå värd för ett varsitt mindre visualiseringslabb dit företag kan komma för att prova på tekniken och genomföra tester etc. Det kommer även öppnas upp för möjligheter att arbeta på distans mellan noder och företag, respektive mellan det centrala labbet i Norrköping och såväl noder som företag. Det regionala näringslivet deltar på två nivåer, dels genom att fem SME-industriföretag per nod får direkt operativt stöd i sina respektive visualiseringsprocesser, dels genom att ett större antal företag i målgruppen bjuds in till öppna aktiviteter där de får ta del av resultat och inspiration för egen exploatering av visualiseringsteknikens möjligheter.

Följande aktivitetsmål finns i projektet:

- Bistå 5 företag per nod/region på djupen med behovsanpassad visualiseringslösning inom ramen för projektet.
- Bistå 10 företag per nod/region övergripande inom ramen för projektet.
- Ett industriellt visualiseringslabb ska etableras i anslutning till Visualiseringscenter C i Norrköping.
- Visualiseringslabb i mindre format etableras hos noderna/samverkansparterna (minilabb)
- Det centrala labbet ska innehålla utrustning för visualisering inom områden som företagen har känt relevanta. Den befintliga visualiseringsdomen och

VR-arenan på Visualiseringscenter C ska också användas vid behov av storskaliga visualiseringar och/eller nätverksträffar mellan företagen.

Ingående kommuner

Kommuner i Västmanland, Östergötland, Örebro och Södermanlands län

Regional samverkan

Projektet kommer etablera en arbetsprocess med sin bas i Visual Sweden och Visualiseringscenter C som gör att skalfördelar kan uppnås med stöd av noderna och de virtuella kanalerna. För Örebro län sker samarbetet med Örebro Universitet och närmare bestämt AI-impact lab. De har redan ett väl förankrat samarbete med industrin gällande AI och här kommer Visual LIFT kunna komplettera med visualisering som expertområde ovanpå AI-delar. Projektet kommer samverka i och med att vi etablerar mini-visualiseringslabb hos noderna (i fallet Region Örebro län AI-Impact Lab) paketera ett antal erbjudanden som anpassas till respektive målgrupp och kanal som används. Regionerna medfinansier en del, samverkansparterna/noderna medfinansierar med egen tid (förutom Örebro Universitet och AI-impact lab där Region Örebro län finansierar motsvarande deras del).

Perspektiv

För ökad innovationskraft krävs att fler upptäcker potentialen i tekniska möjligheter och att fler perspektiv och behov kommer in i innovationsprocesser. Kvinnor är underrepresenterade bland såväl teknikutvecklande företag som producerande industriföretag. Förstudien och statistik säger att målgruppen består av anställda i de högre åldrarna och män är överrepresenterade. Samtidigt har relevanta civilingenjörsutbildning från Linköpings universitet en överrepresentation av kvinnliga studenter. Andelen ungdomar med två utrikesfödda föräldrar som går vidare till högskolan är numera densamma som för de som har svenskfödda föräldrar. Projektet kan tillföra mångfaldsperspektiv genom ett inkluderande förhållningssätt vad gäller ålder, kön, etnicitet, funktionsnedsättning etc. Ett verktyg för detta är omvänt mentorskap, dvs att studenter och medarbetare hos industriföretagen kopplas ihop på individnivå för kunskapsöverföring. I projektets inledning görs en inventering rörande mångfaldssituationen i målgruppen med hjälp av noderna. Den följs sedan upp med en attitydundersökning i projektets slutskede.

Bristen på jämställdhet är problematisk både hos industriföretagen och de teknikutvecklande företagen, då kvinnors perspektiv och behov riskerar att inte beaktas i innovationsprocesser och nya viktiga lösningar, och kvinnors kreativitet och potential inte tas tillvara. Utöver den bristande jämställdheten behöver fler intressera sig för teknik och rekryteringsbasen behöver generellt breddas gällande såväl kön och ålder som ursprung om företag ska lyckas med hållbar kompetensförsörjning och bibehållen innovationskraft.

Hållbarhetsaspekter genomsyrar allt arbete och ett verktyg som testas är omvänt mentorskap där studenter agerar mentor åt äldre anställda inom modern

visualiserings- och produktionsteknik. Att integrera studenter med relevant högskoleutbildning och med övervägande unga kvinnor förväntas påverka projektet och målgruppen positivt ur många aspekter. I regi av både Visual Sweden och Visualiseringscenter C kommer det bjudas in till flera inspirerande event kring visualiseringsteknik. Årligen kommer det ordnas mångfaldsevent som tar sin utgångspunkt i behov som inventeras tidigt i projektet tillsammans med samverkansparterna.

Långsiktighet

Målsättningen för projektet är att noderna efter projekttiden slut (2023-) ska kunna överta kompetens kring de erbjudanden inom visualisering som projektet erbjuder företagen i målgruppen. Genom etablering av visualiseringslab hos varje nod säkras kontinuerlig relation med dem, projektets experter och involverade företag och det blir naturligt att fortsätta med påbörjade initiativ.

Uppföljning

Projektet ska löpande återrapporteras till beslutande organ i Region Örebro län.

En extern part kommer att anlitas för utvärdering och kontinuerligt lärande. Detta görs tidigt i projektet och följer gängse väl etablerade modeller för lärande och utvärdering. Här genomförs regelbundna möten med utvärderaren. Enkätundersökning för resultatmätning genomförs före och efter med projektets målgrupp tillsammans med noderna.

Det går inte utesluta att vissa företag snabbt kan komma att öka sin omsättning, som ett direkt resultat av att man kan inleda nya typer av dialoger med nya och befintliga kundföretag. Att omställning ibland kan gå snabbt har många företag visat under den nuvarande krisen, särskilt för de som medverkat i tillverkning av sjukvårdsutrustning. Resultaten kommer följas upp både med attitydundersökning (före och efter) och faktiska siffror från företagen.

Förutom de obligatoriska aktivitetsindikatorerna kommer projektet följa upp:

- Antal företag som tagit del av 3D-visualisering kopplat till ritningar (CAD etc.): 15 företag
- Antal företag som tagit del av kompetens- och forskningsresultat rörande Digitala tvillingar: 25 företag
- Antal företag som ingått omvänt mentorskap eller annan assistans från LiUs utbildningar: 20 företag
- Antal företag som har digital presentation: 15 företag
- Hur många företag som köpt visualiseringstjänster under projektiden: 5 företag

Resultatspridning

Inom Visual Sweden finns väl etablerade rutiner för extern kommunikation och resultatspridning som kan sammanfattas i följande punkter:

- Varje projekt har en egen undersida på Visual Swedens webbplats (www.visualsweden.se). Det blir en naturlig plats på webben för Visual LIFT.
- Ett nyhetsbrev distribueras till ca 2000 personer var fjortonde dag
- Närvaro på sociala medier under egna sidor och kanaler:

Dessutom har samtliga noder egna webbplatser där Visual LIFT får egna sidor med nodspecifik information som dessutom länkar vidare till huvudsidan hos Visual Sweden, samt närvaro på sociala medier. Förutom den mediebaseade kommunikationen kommer även ett antal evenemang att genomföras hos noderna och i anslutning till det centrala labbet i Norrköping, totalt 6 st (1 per nod och 2 i Norrköping, varav ett utgör slutseminarium). Det eftersträvas att alla evenemang av hållbarhetsskäl ska genomföras som dialog, dvs med möjlighet till distansdeltagande.

Projektorganisation

En styrgrupp kommer tillsättas med representanter från Linköpings universitet, industrin (stort bolag samt SME) och representanter från samverkansnoderna samt medfinansiärerna.

Projektet leds av projektledare från Linköpings universitet. Ekonomi, administration och upphandling hanteras av Linköpings universitet. Forskare och forskningsingenjörer hämtas från Linköpings universitet.

Studentprojekt kommer också involveras utanför projektets budget och koordineras av Linköpings universitet och avdelningen för maskinteknik. Samtliga roller bemannas av redan anställd personal inom Linköpings universitet. Eventuellt kommer forskningsingenjör behöva rekryteras. LiUs avdelning för maskinkonstruktion deltar med forskarkompetens, ingenjörer och olika studentprojekt som kandidatkurser, projektkurser och exjobb. Även dessa kurser har en uppsättning motsvarande nodernas visualiseringslabb och kommer kunna delta även virtuellt på olika sätt. De kommer ha flera resurser som knyter an till praktisk handledning av målgruppen och koordinering med studenter.

För varje nod utses en ansvarig kontaktperson. Noderna ute i regionen ser lite olika ut men gemensamt för alla är att de kommer utrustas med ett litet visualiseringslabb. Noderna håller med lokaler och viss teknisk kompetens. De kommer få relevant teknisk handledning och för att kunna presentera och kommunicera projektets erbjudanden. De kommer också sköta matchning av behov mellan målgruppen och övriga projektorganisationen.

Avgränsning ordinarie verksamhet

Projektet drivs och leds av Linköpings Universitet med dedikerade resurser och budget för projektets verksamhet. Visual Sweden är en central aktör projektet men som också är en del av Linköpings universitet i nuläget.

Kostnads- och finansieringsbudget

Bokförda kostnader	2020	2021	2022	Totalt
Egen personal	471 780	1 934 298	1 982 655	4 388 733
Externa tjänster	20 000	110 000	110 000	240 000
Resor och logi	50 000	85 000	85 000	220 000
Investeringar	365 449	1 124 643	1 124 643	2 614 735
Indirekta kostnader	488 598	1 879 831	1 919 267	4 287 696
Summa bokförda kostnader	1 395 827	5 133 772	5 221 565	11 751 164

Finansiär	2020	2021	2022	Totalt
Offentlig finansiär				
Region Örebro län 1:1	150 000	300 000	300 000	750 000
ERUF	826 987	2 141 616	2 906 977	5 875 580
Linköpings universitet	92 209	382 964	392 416	867 589
Linköping universitet (Visual Sweden)	211 273	641 223	647 504	1 500 000
Region Östergötland	0	0	500 000	500 000
Region Sörmland	0	600 000	0	600 000
Region Västmanland	0	600 000	0	600 000
Norrköping Science Park AB	50 000	200 000	200 000	450 000
Mälardalens högskola	21 786	89 323	91 556	202 665
Privat finansiär				
Curt Nicolin Gymnasiet AB	21 786	89 323	91 556	202 665
MITC	21 786	89 323	91 556	202 665
Summa finansiering	1 395 827	5 133 772	5 221 565	11 751 164

För Region Örebro län

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Eva Getzman
Enhetschef

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, Therese Hjelseth

Sammanträdesdatum
2020-12-14

Beteckning
Dnr: 20RS12423

Er beteckning

Tillväxtverket, Miljö och innovation

Svar på remiss

Inledning

Region Örebro län har beretts möjlighet att yttra sig över remissen ” miljöbedömning av Nationella regionalfondsprogrammet ERUF 2021-2027”. Yttrandet ska avges i formen av ett enkätsvar.

Region Örebro län tackar för möjligheten och nedan följer organisationens svar.

REMISS – Frågor kopplade till miljöbedömningen av ERUF

1. Namn: Thérèse Hjelseth
2. Organisation: Region Örebro län
3. Position: Områdeschef för område Energi och klimat
4. Kontaktuppgifter: therese.hjelseth@regionorebrolan.se, 019-6026366
5. Hur **överensstämmer miljöbedömningen** med din syn på de insatser som är tänkt för
 - a. För PO1 – Smartare Europa? 5
 - b. För PO2 – Ett grönare och koldioxidsnålare Europa? 5
 - c. För PO3 – Ett mer sammanlänkat Europa? (*Mellersta Norrland och Övre Norrland*) Ej aktuellt
(svar i 5-gradig skala – en för varje PO) där 5 är instämmer helt)
 - d. Om något inte överensstämmer med din syn, kommentera nedan
Ej aktuellt

6. Har du **förslag** på åtgärder/insatser för att öka sannolikheten för **positiva miljöeffekter**

vid genomförandet av programmet (t.ex. administrativa, kriterier, ansökningshandling, uppföljning etc)?

För att säkerställa de positiva miljöeffekterna bör ansökningarna utformas så att sökanden redovisar sitt arbete med Agenda 2030, EU Green Deal eller svenska miljömål. Ansökningar ska visa på positiva (direkta och/eller indirekta) effekter med avseende på prioriterade miljöaspekter. Vilka miljöaspekter som ska anses vara prioriterade bör utvecklas i samråd med regionalt utvecklingsansvariga.

7. Har du **förslag** på åtgärder/insatser för att **minska risken för negativ miljöpåverkan** vid

genomförandet av programmet (t.ex. administrativa, kriterier, ansökningshandling, uppföljning etc)?

För att minska risken för negativ miljöpåverkan av programmet behöver ansökningsprocessen säkra att projekten inte innebär negativ miljöpåverkan. Om ansökan innebär en målkonflikt ska det i ansökan beskrivas hur den negativa effekten ska minimeras.

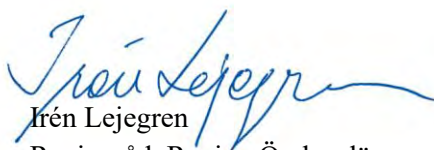
8. Andra kommentarer, synpunkter eller rekommendationer.

Det är viktigt att den administrativa bördan inte blir för stor för de sökande i samband med ansökan och återrapportering. Återrapportering om miljöaspekter och målkonflikter bör därför vara kvalitativ.

9. Önskar du att bli kontaktad kring miljöaspekter av ERUF? JA eller NEJ

Nej

För Region Örebro län

Irén Lejegren
Regionråd, Region Örebro län

Mot bakgrund av att beslutet brådskar, är det fattat med stöd av punkten 1.5 i nämndens delegationsordning.

Svar på Remiss - Samråd om statligt stöd till bredband

Ärendebeskrivning

Svar på Remiss - Samråd om statligt stöd till bredband

Underlag

Kommissionen har inlett ett samråd om statligt stöd till bredband. Region Örebro län avser nedan lämna synpunkter kopplade mot riktlinjerna om statligt stöd till bredband (2013/C 25/01). Vårt fokus ligger på om riktlinjerna behöver uppdateras med hänsyn till den tekniska utvecklingen, marknadernas utveckling och EU:s nya digitala strategi.

Sedan riktlinjerna antogs har målsättningar kring digital infrastruktur och bredband förändrats, detta både på EU-nivå och på nationell nivå. De strategiska målen handlar om gigabitkonnekтивitet för viktiga samhällsfunktioner, om 5G-täckning i tätortsområden och längs marktransportvägar liksom tillgång till 100 Mbit/s (möjlig att uppgradera till gigabithastighet) för alla hushåll i Europa. På nationell nivå har regeringen antagit bredbandspolitiska mål som även de siktar mot gigabithastigheter.

Region Örebro län konstaterar att det är bara 0,1 procentenheter där målet är att hushåll och företag ska ha bredband med en överföringshastighet 30 Mbit/s, vilket är lösningar som faller under next generation access network-begreppet (NGA) enligt dagens definition. Således är det 99,9 procentenheter där målen är högre än 30 Mbit/s. Givet det anser Region Örebro län att riktlinjerna för statligt stöd till bredband bör justeras utifrån de målsättningar som finns. Utbyggnaden av digital infrastruktur har av flera anledningar mattats av och aktörer använder idag alternativa tekniker, däribland trådlösa, för att nå ut med fler anslutningar. I områden där befintligt eller planerat NGA-nät finns så är det inte möjligt att ge offentligt stöd för att bygga nät som medger högre hastigheter än 30 Mbit/s. Det innebär att sådana infrastrukturer

riskerar att störa och förhindra utbyggnad av Gigabit-nät och därmed försvåra måluppfyllelse av andra europeiska och nationella bredbandsmål.

Med tanke på utvecklingen av digitala tjänster och vilka behov som kommer anser Region Örebro län att det inte nog tydligt anges vad som menas med väsentligt högre uppladdningshastighet än grundläggande bredband. Region Örebro län ser strävan mot tekniska lösningar som kan ge en symmetriskt uppkoppling som en förutsättning för att kunna genomföra digitaliseringen inom exempelvis vård och omsorg fullt ut. Men Region Örebro län ser även ett ökat behov vid hemarbete så att mer avancerade arbetsuppgifter ska kunna genomföras. Inte minst har detta accentuerats under rådande pandemi med en väsentligt ökande andel som arbetar hemifrån vilket troligen kommer att bestå. När investeringar sker med offentliga medel är det viktigt att det sker i infrastruktur som tar höjd för framtida användning.

Enligt punkt 63 i riktlinjerna om statligt stöd till bredband får inte heller stöd ges till områden där privata investerare har konkreta planer på utbyggnad inom nära tid. Vidare står det att med nära tid menas tre år. Vår erfarenhet säger att detta är en lång tid, både vad gäller aktörernas planeringshorisont och myndigheternas möjlighet att rimlighetsbedöma uppgifterna. Dessutom får inte kunder bindas längre än 24 månader.

Region Örebro län ser idag en problematik kring så kallade efteranslutningar utanför tätbebyggda områden. Det uppstår i praktiken ett lokalt monopol där kunderna är hänvisade till en specifik aktör. Nuvarande stödmodell har gett goda förutsättningar att på ett storskaligt sätt fibrera landsbygden. Stödmodellen har gynnat utbyggnad nära eller angränsande till kommersiellt gångbara områden. Denna modell har varit väl lämpad i en situation med stora obearbetade geografier. I ett kommande stödprogram bör hänsyn tas till glesbefolkade länder som Sverige och som kommit relativt långt i sin utbyggnad men där den återstående utbyggnaden skall ske på landsbygden med höga anslutningskostnader som följd. I detta perspektiv är också efteranslutningar en växande utmaning. Region Örebro län anser att det är viktigt att riktlinjerna tar hänsyn till denna problematik.

Uppföljning

Ingen uppföljning planerad

Ekonomiska konsekvenser

Inga identifierade ekonomiska konsekvenser

Beslut

Ordförande i regional tillväxtnämnd beslutar

att med hänsyn till att ärendet brådskar beslutas om redovisat svar på remissen
samråd om statligt stöd till bredband.

Irén Lejgren

Ordförande i regional tillväxtnämnd

Beslutet är fattat i enlighet med gällande delegationsordning.

Tjänsteställe, handläggare
Utbildning och arbetsmarknad, Ewa Lindberg

Datum
2020-12-10

Delegationsbeslut
Dnr: 20RS12735

Delegationsbeslut - Förstärkt verksamhetsbidrag till Gammelkroppa skogsskola för första halvåret 2021

Ärendebeskrivning

Gammelkroppa skogsskola är en högskola som drivs i stiftelseform. Det formella namnet är Stiftelsen Värmlands och Örebro läns skogsskola. Stiftare är Region Värmland, Region Örebro län och Gammelkroppa stödförening. Medlemmar i stödföreningen är 28 skogs- och industriföretag samt cirka 150 enskilda medlemmar. Skolan har 5 anställda och verksamheten bygger i huvudsak tre delar. Skolan utbildar skogstekniker, 25 studenter antas vartannat år. Studenterna läser i 2 år, 120 högskolepoäng. Skolan erbjuder fortbildning för tjänstemän, entreprenörer, maskinförare och skogsvårdspersonal inom skogen. Gammelkroppa bedriver även konferensverksamhet för små och medelstora företag och grupper. Sedan många år tillbaka ger Region Örebro län ett årligt verksamhetsbidrag med 100 000 kronor till Gammelkroppa skogsskola.

Gammelkroppa har, trots åtgärder, påverkats starkt negativt av pågående coronapandemi. Avbokade utbildningskurser och konferenser innebär ett beräknat intäktsbortfall för 2020 med cirka 1,7 miljoner kronor. Förväntat resultat för 2020 pekar på minus 470 000 kronor. Det egna kapitalet var vid början av året 285 000 kronor och kontrollbalansräkning har upprättats där ett visst övervärde finns i fastigheten.

En halvårsbudget har tagits fram som pekar på ett underskott i storleken 1,3 miljoner kronor för första halvåret 2021. Skolan står inför ett hot om konkurs vilket skulle innebära att ineliggande högskolestudenter inte skulle kunna slutföra sina studier och ta sin examen i juni 2021.

Regionala tillväxtnämnden har den 10 december 2020 beslutat att ge ordförande delegation att besluta om belopp för förstärkt verksamhetsbidrag för första halvåret 2021 för Gammelkroppa skogsskola.

Underlag

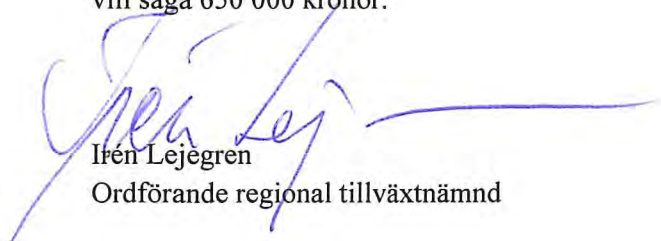
Bidragsansökan från Stiftelsen Värmlands och Örebro läns Skogsskola i Gammelkroppa.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för förstärkt verksamhetsbidrag finansieras ur befintlig budgetram för 2020.

Beslut

Gammelkroppa skogsskola beviljas hälften av det prognostiserade underskottet, det vill säga 650 000 kronor.

Irén Lejögren
Ordförande regional tillväxtnämnd

Beslutet är fattat i enlighet med gällande delegationsordning.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Gordon Hahn

Sammanträdesdatum
2021-01-12

Beteckning
Dnr: 20RS12579

Er beteckning

Regeringen, Näringsdepartementet,
Arbetsmarknadsdepartementet

10333 Stockholm

Svar på remiss: Utkast på delar av Partnerskapsöverenskommelsen för perioden 2021-2027

Region Örebro län välkomnar möjligheten att yttra sig över Partnerskapsöverenskommelsen för perioden 2021-2027. Region Örebro län ser tydliga synergier mellan det som nämns i Partnerskapsöverenskommelsen till det ERUF-program och ESF handlingsplan som vi deltagit i att ta fram i Östra Mellansverige. Region Örebro län efterfrågar dock en **tydlig referens och koppling till EUs hållbara tillväxtprogram – den Gröna given** som vi upplever har en tydlig koppling till samtliga fonder och program, som vi även upplever att analysen i Partnerskapsöverenskommelsen har beaktat.

Val av politiska mål och det särskilda målet för FRO, om tillämpligt

Region Örebro län stödjer förslaget om strategisk inriktning under målet om Ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling (PO1) med satsningar på forskning och innovation, digitalisering, cirkulär ekonomi och innovationsförmåga i stad- och på landsbygd. Vi välkomnar särskilt den tydliga kopplingen till Gröna Given, men vill understryka vikten av **att lägga till skrivningar för att även prioritera arbetet med smart specialisering**. Vårt arbete med smart specialisering är en inkorporerad del av vår innovationsstrategi och ligger till grund för regionala prioriteringar inom entreprenörskap och innovation. Smart specialisering förstärker regionens konkurrenskraft genom att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt och har också varit utgångspunkten i programmeringsarbetet av ERUF tillsammans med länen i Östra Mellansverige.

Det gläder oss att målet om Ett grönare och koldioxidsnålare Europa (PO2) tydligt finns med i Partnerskapsöverenskommelsen, då vi har arbetat för att även det målet ska prioriteras. Region Örebro län stödjer prioriteringarna om energiomställning för att nå miljö- och klimatmålen, främst genom energibesparing och teknikutveckling med nya lösningar och innovationer utifrån regionala förutsättningar. Vidare stödjer vi den strategiska inriktningen mot en cirkulär ekonomi och upplever att området väl faller inom ramen för EUs hållbara tillväxtstrategi, Den gröna given. Region Örebro län uppmanar dock att **utveckla den strategiska inriktningen så den tydliggör förhållande mellan produktion och innovation med beteendeförändringar och levnadsvanor.**

Region Örebro län stödjer förslaget om ett mer socialt Europa (PO4) och den strategiska inriktningen om att främja livslångt lärande, flexibla möjligheter till kompetenshöjning, omskolning och övergång mellan utbildning och arbete. Detta ser vi som särskilt viktiga prioriteringar utifrån konsekvenserna på arbetsmarknaden av Covid-19, i enighet med analysen i Partnerskapsöverenskommelsen. **Region Örebro län efterfrågar en tydligare skrivning av kopplingen till det regionala näringslivet och till smart specialisering utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv** i enighet med beskrivningen under rubriken ”val av policy, samordning och komplementaritet.

Gällande det särskilda målet för FRO, håller vi med om analysen och målet att göra det möjligt för regioner och människor att hantera de sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av omställningen till en klimatneutral ekonomi.

Val av policy, samordning och komplementaritet,

Region Örebro län håller med om skrivningarna och analysen i val av policy, samordning och komplementaritet, men efterfrågar även **inkludering av de interregionala programmen, EU4Health, React-EU, den ”transnationella komponenten” (i3) samt RRF i analysen.** Region Örebro län ser ett behov av att förstärka texten om synergier med de andra EU-programmen (som även omnämns), särskilt med fokus på hur ERUF och ESF+ kan kombineras med dessa på ett tydligare sätt.

Övriga inspel

Region Örebro län tycker att det är **olyckligt att Partnerskapsöverenskommelsen kommer efter att påbörjad programmering av ERUF-program och ESF-handlingsplan** då vi upplever att den nu inte kan anses vara vägledande för det arbetet. Syftet med Partnerskapsöverenskommelsen är att bilda ett partnerskap med relevanta aktörer som tar fram en strategi som ska styra hur ESI-fonderna ska användas effektivt under kommande programperiod. Tanken med Partnerskapsöverenskommelsen är att den ska vara vägledande för regionernas programmeringsarbete. Förankring och dialog sker nu efter det att regionerna färdigställt sina program och planer vilket vi anser är mycket olyckligt.

Avslutningsvis efterfrågar Region Örebro län en analys av hur det är tänkt att medel från EU ska samordnas effektivt för att undvika en situation där medel riskerar att konkurrera ut varandra. Därför **efterfrågar vi en komplettering i Partnerskapsöverenskommelsen med ett tydliggörande om hur denna samordning ska säkerställas.**

För Region Örebro län

Irén Lejégren

Regionråd - Ordförande i regional tillväxtnämnd

2020-12-17
N2020/03076

Näringsdepartementet

Adressater:
Se *bilaga 1*

Villkor för budgetåret 2021 för regionerna och Gotlands kommun inom utgiftsområdena 1 Rikets styrelse, 19 Regional utveckling och 22 Kommunikationer

Riksdagen har för budgetåret 2021 beslutat om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden vad gäller utgiftsområdena 1 Rikets styrelse (prop. 2020/21:1, utg.omr. 1, bet. 2020/21:KU1, rskr. 2020/21:87), 19 Regional utveckling (prop. 2020/21:1, utg.omr. 19, bet. 2020/21:NU2, rskr. 2020/21:130) och 22 Kommunikationer (prop. 2020/21:1, utg.omr. 22, bet. 2020/21:TU1, rskr. 2020/21:131).

Regeringen beslutar att följande villkor ska gälla för budgetåret 2021 för regioner och Gotlands kommun vid användandet av medel från anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse, från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, samt från anslaget 2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Det som sägs om regionerna i detta beslut gäller även Gotlands kommun.

1 VERKSAMHET

Regionerna ska lämna en redovisning till regeringen (Näringsdepartementet) senast den 21 februari 2022, om inget annat framgår. Redovisningen ska ske enligt de återrapporteringskrav som framgår av detta beslut.

Återrapportering

Återrapportering 1

Utifrån 5–7 §§ lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar respektive 3, 5 och 8–10 §§ förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ska

regionerna ge en sammanfattande beskrivning av verksamheten under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- Hur arbetet med den regionala utvecklingsstrategin och samordningen av insatser för att genomföra strategin har bedrivits.
- Vilka insatser som har genomförts, vilka resultat de har medfört eller förväntas medföra samt hur de har bidragit till att nå de mål som fastställts i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet respektive programmen för Europeiskt territoriellt samarbete.
- Vilken hänsyn som har tagits till de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet.

Redovisningen ska innehålla en beskrivning av arbetet med att främja tillgänglighet till kommersiell service i serviceglösa områden under året. Redovisningen ska innehålla uppgifter om hur insatserna har bidragit till att nå de mål som fastställts i den regionala utvecklingsstrategin och andra relevanta strategier.

Redovisningen ska innehålla en beskrivning av arbetet med att främja bredbandsutbyggnad under året. Redovisningen kan också innehålla uppgift om det arbete som eventuellt har bedrivits utöver det som har utförts av regionala bredbandskoordinatorer.

Eventuell redovisning av insatser inom kompetensförsörjning bör vara strukturerad utifrån den inriktning och de fokusområden som anges i erbjudande 4 i Villkor m.m. för budgetåret 2018 (N2017/07699).

Åtterrapporing 2

Utifrån 5 § lagen om regionalt utvecklingsansvar respektive 7 och 15 §§ förordningen om regionalt tillväxtarbete ska regionerna ge en beskrivning av arbetet med fördelningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Redovisningen ska innehålla:

- En förklaring till fördelningen av medel från anslaget mellan projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service.

- Uppgift om hur fördelningen av medel från anslaget har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen.
- En beskrivning av på vilket sätt de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet har påverkat fördelningen av medel från anslaget inom länet.

Aterrapportering 3

Utifrån 5, 8 och 9 §§ lagen om regionalt utvecklingsansvar respektive 5 § förordningen om regionalt tillväxtarbete ska regionerna ge en beskrivning av hur samverkan med andra aktörer har bedrivits under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- Inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering har skett med länsstyrelsen och andra statliga myndigheter samt vilka resultat denna samverkan och gemensamma finansiering har medfört eller förväntas medföra.
- Inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering har skett med länets kommuner samt vilka resultat denna samverkan och gemensamma finansiering har medfört eller förväntas medföra.
- Inom vilka områden samråd och gemensam finansiering har skett med berörda organisationer och näringsliv.

Aterrapportering 4

Utifrån 5 § lagen om regionalt utvecklingsansvar och 4, 16 och 17 §§ förordningen om regionalt tillväxtarbete ska regionerna ge en beskrivning av:

- Hur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet har integrerats i analyser, strategier, program och insatser i det regionala tillväxtarbetet.
- Vilka insatser som har genomförts för att stärka jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat i det regionala tillväxtarbetet.
- Vilka resultat dessa insatser har medfört eller förväntas medföra samt hur insatserna har bidragit till att nå de mål som angetts i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet respektive de territoriella samarbetsprogrammen.

Aterrapportering 5

Utifrån 5 § lagen om regionalt utvecklingsansvar respektive 7, 9, 16 och 17 §§ förordningen om regionalt tillväxtarbete ska regionerna ge en

beskrivning av hur arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala tillväxtarbetet har bedrivits under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- Vilka analyser, uppföljningar och utvärderingar som har genomförts.
- Vilka av dessa analyser, uppföljningar och utvärderingar som helt eller delvis har finansierats med medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.
- Hur erfarenheter och kunskap från analyser, uppföljningar och utvärderingar har tagits till vara.

Åtterrapporering 6

Regionerna erbjuds att översiktligt redovisa hur arbetet inom ramen för deras ansvar enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar har bidragit till Agenda 2030.

Uppdrag

Uppdrag 1

Regionerna ska bidra till att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet samt uppföljning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Arbetet ska genomföras i samarbete med Tillväxtverket.

Uppdrag 2

Regionerna ska bidra till att utveckla de selektiva regionala företagsstöden avseende jämställdhet, integration och miljö, inklusive klimat för att därmed bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling. Arbetet ska genomföras i samarbete med Tillväxtverket.

Pågående uppdrag och erbjudanden

Pågående uppdrag och erbjudanden anges i *bilaga 2*.

Anslagen 5:1 Länsstyrelserna m.m. och 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Regionernas medel från anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse framgår av villkor för respektive länsstyrelses anslagspost i regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende anslaget.

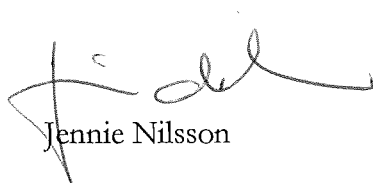
Regionernas medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling framgår av regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende anslaget.

Underlag till Tillväxtverket

Regionerna ska förse Tillväxtverket med det underlag som myndigheten begär inför arbetet med Tillväxtverkets årsredovisning, budgetunderlag och finansiella delrapporter. Vidare ska prognoser för bemyndigande och anslag lämnas i enlighet med anvisningar från Tillväxtverket.

Regionerna ska, i enlighet med Tillväxtverkets anvisningar, lämna uppgifter till myndigheten avseende utgiftsprognoser, utfall och åtaganden med stöd av beställningsbemyndigande gällande anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

På regeringens vägnar

Jennie Nilsson

Sigrid Hedin

Kopia till

Kopians överensstämmelse
med originalet intygas

Statsrådsberedningen/EU-kansliet och SAM
Utrikesdepartementet/FH
Socialdepartementet/EIS
Finansdepartementet/BA, BB, K, SFÖ och SPN
Utbildningsdepartementet/F, GV och UH
Miljödepartementet/KL NA och NM
Kulturdepartementet/CSM, KO och KL
Arbetsmarknadsdepartementet/A och IAS
Infrastrukturdepartementet/E, ESD, TP, TM och US
Riksdagen, arbetsmarknadsutskottet, konstitutionsutskottet, näringsutskottet
och trafikutskottet
Arbetsförmedlingen
Boverket
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Konstnärsnämnden
länsstyrelserna
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Myndigheten för yrkeshögskolan
Naturvårdsverket
Nämnden för hemslöjdsfrågor
Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Riksgäldskontoret
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
Skatteverket
Skogsstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Statens kulturråd
Statskontoret
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
Trafikverket
Verket för innovationssystem
Almi Företagspartner AB
Riksteatern

Stiftelsen Norrlandsfonden
Stiftelsen Svenska Filminstitutet
Sveriges export- och investeringsråd
Sveriges Handelskamrar
Sveriges Kommuner och Regioner

Adressater:

Gotlands kommun
621 81 Visby

Region Blekinge
371 41 Karlskrona

Region Dalarna
Box 712
791 29 Falun

Region Gävleborg
Regionkontoret
801 88 Gävle

Region Halland
Box 517
301 80 Halmstad

Region Jämtland Härjedalen
Box 654
831 27 Östersund

Region Jönköpings län
Box 1024
551 11 Jönköping

Region Kalmar län
Box 601
391 26 Kalmar

Region Kronoberg
351 88 Växjö

Region Norrbotten
971 89 Luleå

Region Skåne
291 89 Kristianstad

Region Stockholm
Box 22550
104 22 Stockholm

Region Sörmland
Repslagaregatan 19
611 88 Nyköping

Region Uppsala
Box 602
751 25 Uppsala

Region Värmland
651 82 Karlstad

Region Västerbotten
901 89 Umeå

Region Västernorrland
871 85 Härnösand

Region Västmanland
Regionhuset
721 89 Västerås

Region Örebro län
Box 1613
701 16 Örebro

Region Östergötland
581 91 Linköping

Västra Götalandsregionen
Regionens hus
462 80 Vänersborg

Pågående uppdrag och erbjudanden

Uppdrag/erbjudande	Berörda aktörer	Lämnat	Giltighetstid
Erbjudande om regionala serviceprogram till och med 2020	Alla regioner	Den 2 maj 2013 N2013/02300 N2016/07807	2014–2020
Inrättande av regional kontaktpunkt och en regional rådgivande grupp för EU:s territoriella samarbetsprogram Norra Periferin och Arktis 2014–2020	Region Jämtland Härjedalen och Region Västerbotten	Den 18 december 2014 N2014/05280	2014–2022
Inrättande av nationell kontaktpunkt och subkommitté för EU:s territoriella samarbetsprogram för Nordsjöregionen 2014–2020	Region Halland, Region Kronoberg, Region Skåne, Region Värmland och Västra Götalandsregionen	Den 18 december 2014 N2014/05281	2014–2022
Erbjudande till Gotlands kommun att genomföra insatser för tillväxt i Gotlands län	Gotlands kommun	Den 30 juni 2016 N2016/04642 N2017/04522	2016–2020
Uppdrag respektive erbjudande att ta fram och genomföra regional handlingsplan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet	Alla regioner	Den 22 december 2016 N2016/08077	2017–2020

Erbjudande om regionala bredbandskoordinatorer	Alla regioner	Den 19 november 2020 I2020/02966	2021–2025
Erbjudande om att genomföra insatser inom kompetensförsörjningsområdet	Alla regioner	Den 18 december 2017 N2017/07699	2018–2021
Erbjudande om att upprätta en funktion som regional digitaliseringskoordinator	Alla regioner	Den 7 juli 2018 N2018/04129	2018–2020